

27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ – ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ - ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ
ΕΠΙΒΑΡΥΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ
ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑΒΟΛΙΚΩΝ ΑΝΔΡΟΓΟΝΩΝ ΣΤΕΡΟΕΙΔΩΝ ΣΤΙΣ
ΗΛΙΚΙΕΣ 10-18

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΔΟΓΙΑΣ & ΛΟΥΚΑΣ ΣΠΑΡΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΚΛΕΙΩ ΚΟΥΤΡΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ – ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Με την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα καθηγήτρια Κλειώ Κούτρα, για την παροχή συμβουλών, γνώσεων και ειλικρινούς ενδιαφέροντός της για την θεματική που αναλύεται αλλά και της επιστήμης μας.

Παράλληλα ευχαριστούμε το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας και δη του ακαδημαϊκού του προσωπικού για τον εφοδιασμό μας με ενδιαφέρον για την επιστήμη και το επάγγελμα μας. Πιο συγκεκριμένα ευχαριστούμε το Τμήμα για την ενορχήστρωση της εξίσου σημαντικής ακαδημαϊκής εμπειρίας του Erasmus, μέσω και κατά την διάρκεια του οποίου άρχισε να δομείτε η παρούσα πτυχιακή.

Τέλος ευχαριστούμε τις οικογένειες μας για την στήριξη που μας εξασφάλισαν σε αυτό το ακαδημαϊκό ταξίδι, που έχει ως αποτέλεσμα την παρακάτω βιβλιογραφική ανασκόπηση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η βιβλιογραφική συλλογή, συστηματική ανάλυση και επεξεργασία των επιβαρυντικών και προστατευτικών παραγόντων στην χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών στις ηλικίες 10-18 είναι το πρώτο βήμα προς την ολιστική κατανόηση του φαινομένου. Οι επιπτώσεις της χρήσης αυτών των ουσιών εντοπίζονται στην σωματική και ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων με ενασχόληση στην άθληση, αλλά και στην κοινωνική, εκπαιδευτική, ενδοοικογενειακή και προσωπική ζωή των νέων.

Αποτέλεσμα της ανασκόπησης είναι η κατηγοριοποίηση 9 κύριων παραγόντων που οδηγούν στην χρήση ουσιών ντόπινγκ (doping), το φύλο, η προσωπικότητα, οι συμπεριφορές υγείας – προβλήματα υγείας, οι επιρροές των συμπαντικών άλλων, η κατανόηση των κινδύνων χρήσης των ουσιών, αντιλήψεις για την χρήση και τα αποτελέσματα της – κουλτούρα, η λήψη άλλων ουσιών, συμπληρωμάτων διατροφής, διαιτητικών χαπιών ή ουσιών προσαύξησης της αποδοχής, κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και προγράμματα πρόληψης. Κατά την ανάλυση των δεδομένων ανιχνεύτηκαν και άλλοι συντελεστές που επιδρούν στο φαινόμενο. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας διενεργήθηκε μέσω παγκόσμιων ακαδημαϊκών βάσεων όπως SCOPUS, Science Direct, Umea Library κ.α. Όπου ήταν δυνατόν χρησιμοποιήθηκαν μετα-αναλύσεις αλλά και ανασκοπήσεις βιβλιογραφίας σχετικές με το θέμα.

ABSTRACT

The literature review, the systematic analysis and the processing of the factors associated with the usage of anabolic androgenic steroid substances for doping at the ages 10-18 is the first step for a holistic understanding of this phenomenon. The impact of the usage of these substances are detected at the physical and psychological health of adolescent athletes and on their social, educational, intrafamilial and personal life of young children and teenagers.

Results of this literature review, categorise 9 main factors that lead towards doping substances usage, sex, personality, health attitudes – health problems, peer pressure, risk assessment of using doping substances, attitudes towards the use of drugs and their consequences - culture, usage of performance enhancing drugs, diet pills or other drugs, socioeconomic factors and prevention programs. Through the analysis of the data, there were traced more contributing factors that have an impact on the phenomenon. The research of the literature was conducted via worldwide academic research databases such as SCOPUS, ScienceDirect, Umea Library etc. When possible, meta-analysis and other literature reviews, with similar topics, were used.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:.....	6
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:.....	7
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΤΟΠΙΝΓΚ-ΑΝΑΒΟΛΙΚΩΝ (DOPING-ANABOLICS).....	7
1.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΤΟΠΙΝΓΚ (DOPING).....	10
1.2.1 Γενική Θεωρία Εγκλήματος και Θεωρία Αυτοελέγχου (Self-Control Theory of Crime).....	10
1.2.2 Ατομοκεντρική Θεώρηση Του Φαινομένου Ντόπινγκ (doping).....	11
1.2.3 Theories of Sports Motivation.....	12
1.2.4 Wider Social Context.....	13
1.2.5 Social Capital.....	14
1.3.1 Ελληνικό Πλαίσιο.....	16
1.3.2 Ευρωπαϊκό Πλαίσιο.....	17
1.3.3 Παγκόσμιο Πλαίσιο.....	19
1.4.1 Παράγοντας 1. Αθλητικές Επιδόσεις.....	21
1.4.2 Παράγοντας 2. Έλεγχος του Βάρους.....	22
1.4.3 Παράγοντας 3. Βελτίωση της Εμφάνισης.....	22
1.4.4 Παράγοντας 4. Χαμηλός Αυτοέλεγχος.....	23
1.4.5 Παράγοντας 5. Επιρροές των Σημαντικών Άλλων.....	23
1.4.6 Παράγοντας 6. Είδος Άθλησης.....	24
1.4.7 Παράγοντας 7. Ψυχολογικοί Παράγοντες.....	25
1.4.8 Παράγοντας 8. Κοινωνικοοικονομικές Συνθήκες.....	26
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:.....	27
2.1 ΝΤΟΠΙΝΓΚ (DOPING) ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	27
2.4 Η ΧΡΗΣΗ ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΑΠΟ ΝΕΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΥΓΕΙΑΣ.....	38
2.5 ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ.....	41
2.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ.....	43
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	47

3.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΣΠΟΠΗΣΗΣ.....	47
3.1.1 Σκοπός:.....	47
3.1.2 Στόχοι:.....	47
3.1.3 Ερευνητική υπόθεση:.....	47
3.1.4 Δειγματοληψία:	47
3.1.5 Αποτελέσματα	49
3.1.6 Κύρια Αποτελέσματα:.....	51
3.2 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	55
3.2.1 Πίνακας 1. Δεδομένα	55
3.2.2 Πίνακας 2. Τελική συλλογή των αποτελεσμάτων επισκόπησης της ηλεκτρονικής βασικής βιβλιογραφικής αναζήτησης.....	0
3.3 ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	0
3.3.1 Πρώτο βήμα θεματικής ανάλυσης της συλλογής πληροφοριών	0
3.3.2 Δεύτερο βήμα θεματικής ανάλυσης της συλλογής πληροφοριών.....	2
4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	5
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:	17

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η χρήση ουσιών ντόπινγκ (doping) είναι κάτι το οποίο έχει απασχολήσει την παγκόσμια αθλητική και όχι μόνο κοινότητα, εδώ και δεκαετίες. Η χρήση αυτών των ουσιών θεωρούνταν αποκλειστικό "εργαλείο" αθλητών υψηλού ανταγωνισμού. Το φαινόμενο της χρήσης αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών είναι εμφανές και στις παιδικές – εφηβικές ηλικίες, εγκυμονώντας αμέσους κινδύνους για την υγεία και ανάπτυξη των ανήλικων χρηστών. Η λήψη αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών ανήκει σε ανθυγιεινές συμπεριφορές αναμεταξύ των εφήβων, αντιπροσωπεύει μια μέγιστη απειλή για την δημοσιά υγεία, με μακροπρόθεσμες αλλά και βραχυπρόθεσμες συνέπειες. (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Τα ανδρογόνα αναβολικά στεροειδή τεκμηριώνεται ότι επηρεάζουν ποικιλοτρόπως, την διάθεση μέσω των ορμονικών διαταραχών που προκαλούν, την ανάπτυξη του σώματος και του εγκεφάλου, τις διατροφικές συνήθειες, ενώ επίσης η χρήση αναβολικών συσχετίζεται με χρήση και άλλων ουσιών, όπως η μαριχουάνα και το αλκοόλ. Πρόωρος ενστερνισμός και συνεχής χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών, για παράδειγμα, πιθανολογείται ότι οδηγεί σε ισόβια εξάρτηση και αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία και στην ενήλικη ζωή (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012).

Η κατανόηση του φαινομένου, στο τι οδηγεί προς στην χρήση αυτών των ουσιών αλλά και προς την εξάρτηση των νέων σε αυτές τις ουσίες, είναι επιτακτική, ώστε να υπάρξουν νέα ερευνητικά ερωτήματα, νέες μελέτες και νέες παρεμβάσεις. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση διενεργείται για την συλλογή των ερευνητικών δεδομένων που υπάρχουν σε παγκόσμιο επίπεδο, ώστε να δημιουργηθεί μια ολιστική εικόνα του φαινομένου αλλά και γιατί η επιστημονική κοινότητα δεν έχει μελετήσει εις βάθος το φαινόμενο χρήσης των αναφερομένων ουσιών στις παιδικές και εφηβικές ηλικίες.

Στην ακόλουθη ερευνά αναλύεται η χρήση των αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών, με βάση τις επιπτώσεις στην σωματική και ψυχική υγεία των χρηστών και δη σε παιδιά και εφήβους. Στοιχειοθετούνται οι παράγοντες που φαίνεται να δημιουργούν τις προϋποθέσεις λήψης αναβολικών ουσιών, παράγοντες που επιδρούν στις αποφάσεις των νέων προς την λήψη τους, ενώ επίσης κατηγοριοποιούνται οι παράγοντες που ενεργούν προστατευτικά στις νεανικές ηλικίες κατά της χρήσης των ουσιών αυτών.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΤΟΠΙΝΓΚ-ΑΝΑΒΟΛΙΚΩΝ (DOPING-ANABOLICS)

Σύμφωνα με την UNESCO, ντόπινγκ ή ντοπάρισμα ή ντόπα, αναφέρεται η χρήση παράνομων ουσιών ή μεθόδων από αθλητές, ώστε να βελτιώσουν την προπόνηση τους και τα αθλητικά τους αποτελέσματα. Τα στεροειδή είναι οι ουσίες που συνήθως μας έρχονται στο μυαλό, όταν μιλάμε για το φαινόμενο του ντόπινγκ, αλλά το ντόπινγκ εμπεριέχει την χρήση και άλλων ουσιών (όπως διεγερτικές ουσίες, ορμόνες, διουρητικά, ναρκωτικά και μαριχουάνα), την χρήση παράνομων μεθόδων (όπως μεταγίσεις αίματος και γενετικό ντόπινγκ), ενώ επίσης η άρνηση να ελεγχθούν για χρήση ουσιών ή η προσπάθεια να παραβιάσουν ή να αλλοιώσουν την διαδικασία ελέγχου ντόπινγκ. (UNESCO, 2017). Σύμφωνα με τον πιο σύγχρονο οδηγό από τον Παγκόσμιο Οργανισμό για το αντιντόπινγκ (World Anti-Doping Agency's WADA), το ντόπινγκ ορίζεται ως η παρουσία ενός ή περισσότερων παραβιάσεων των κανόνων αντιντόπινγκ (Anti-doping rule violation ADRV). Υπάρχουν 10 κανόνες οι οποίοι εμπεριέχουν : (1) την παρουσία απαγορευμένων ουσιών (πχ., Αναβολικά Ανδρογόνα Στεροειδή) ή μεταβολίτες ή στοιχεία αυτών, στο δείγμα του αθλητή,(2) χρήση ή η προσπάθεια χρήσης απαγορευμένων ουσιών ή μεθόδων (πχ, ενδοφλέβιες εγχύσεις σε μεγαλύτερο βαθμό των 150ml ανά 6h), (3) διαφυγή, αποτυχία ή άρνηση να παραδώσει ο αθλητής δείγμα, (4) να μην συμμετάσχει σε πάνω από 3 εξετάσεις σε διάστημα 12 μηνών, (5) αλλοίωση ή προσπάθεια αλλοίωσης των δειγμάτων, (6) να κατέχει κάποια απαγορευμένη ουσία ή μέθοδο, (7) εμπορία ή απόπειρα εμπορίας απαγορευμένης ουσίας, (8) χορήγηση ή προσπάθεια χορήγησης απαγορευμένης ουσίας, (9) παροχή βοήθειας ή προώθηση άλλων να λάβουν παράνομη ουσία και (10) συσχετισμός με άτομα που είναι επί του παρόντος αποκαλεσμένα. (WADA,2020).

Τα αναβολικά-ανδρογόνα στεροειδή είναι χημικά που δημιουργούν παραλλαγές της αρσενικής τεστοστερόνης, σεξουαλικής ορμόνης (Vito A.G., 2012). "Αναβολικά" σημαίνει η οικοδόμηση μυών και το «ανδρογόνο» σημαίνει την αύξηση των ανδρικών σεξουαλικών χαρακτηριστικών (Vito A.G., 2012). Τα "στεροειδή" αντιπροσωπεύουν την τάξη των ναρκωτικών (Vito A.G., 2012). Η χρήση στεροειδών μπορεί να προκαλέσει σωματική βλάβη στο ανθρώπινο σώμα. Οι αιτίες αυτών των

σωματικών προβλημάτων μπορούν να βασίζονται στο μέγεθος χρήσης, την ηλικία του χρήστη και στο είδος των στεροειδών. Τα φυσικά προβλήματα είναι διαφορετικά ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες. Η χρήση στεροειδών μπορεί να οδηγήσει σε φυσικές παρενέργειες. Η πιο κοινή πλευρά συνεπειών για τους άνδρες είναι: μειωμένη παραγωγή τεστοστερόνης, μειωμένη σπερματογένεση, και ατροφία των όρχεων. Οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν δυσμενώς την ποιότητα ζωής των ανδρών (Vito A.G., 2012). Οι πιο συχνές επιπτώσεις για τις γυναίκες είναι η ανδρογένεση και η υπερτροφία κλειτορίδας. Επιπλέον, ξαφνική καρδιακή ανακοπή και έμφραγμα του μυοκαρδίου έχουν συνδεθεί με την χρήση αναβολικών τόσο σε γυναίκες αλλά και τόσο σε άνδρες. Επιπροσθέτως, οι χρήστες στεροειδών διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο μολυσματικών ασθενειών λόγω των μη αποστειρωμένων τεχνικών ένεσης και την χρήση κοινών βελόνων. Λόγω τέτοιων ανθυγιεινών πρακτικών, οι χρήστες στεροειδών έχουν περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν ιούς, λοιμώξεις όπως ο HIV και ηπατίτιδα Β και C (Vito A.G., 2012).

Οι φυσικές συνέπειες δεν είναι οι μόνες επιδράσεις των στεροειδών. Τα στεροειδή μπορούν επίσης να επηρεάσουν την ψυχολογική ευημερία ενός ατόμου. Αυτό μπορεί να γίνει με τη μορφή βίας, επιθετικότητα, μεταβολές της διάθεσης, κατάθλιψη και ψύχωση (Vito A.G., 2012). Η χρήση αναβολικών στεροειδών μπορεί να προκαλέσει μεταβολές στην διανοητική κατάσταση και αλλαγές συμπεριφοράς ως ευερεθιστότητα, επιθετικότητα, ευφορία, κατάθλιψη, μεταβολές στη διάθεση, αλλοιωμένη λίμπιντο και ψύχωση. Τα στεροειδή μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στις σχέσεις και η συνεχιζόμενη χρήση των στεροειδών μπορεί να προκαλέσει στους χρήστες εξάρτηση (Vito A.G., 2012). Τέλος, οι χρήστες αναβολικών μπορεί να στραφούν στην χρήση άλλων ναρκωτικών για να μειώσουν και να απαλύνουν τις αρνητικές συνέπειες της χρήσης των στεροειδών επάνω στο σώμα τους αλλά και την ψυχική τους κατάσταση.

Μία από τις αρνητικές παρενέργειες της χρήσης στεροειδών είναι ότι προκαλεί επιθετικότητα και βία στους χρήστες. Διαπιστώνεται ότι οι αθλητές υπέφεραν από: αυξημένα συναισθήματα επιθετικότητας, επιθετικότητα προς αντικείμενα, λεκτική επιθετικότητα και επιθετικότητα κατά τη διάρκεια της προπόνησης (Vito A.G., 2012). Φαίνεται, επίσης, ότι οι χρήστες στεροειδών συμμετέχουν σε περισσότερους καβγάδες, είναι και λεκτικά και σωματικά πιο βίαιοι και επιθετικοί προς τους γύρω τους κατά την διάρκεια χρήσης των αναβολικών ουσιών (Vito A.G., 2012). Η

μακροχρόνια χρήση στεροειδών προκαλεί αύξηση της πιθανότητας αυτοκτονίας και συνδράμει σε παρορμητική συμπεριφορά λόγω της κατάθλιψης και της έλλειψης αυτοελέγχου. Επιπροσθέτως, οι χρήστες στεροειδών τείνουν να έχουν υψηλότερες βαθμολογίες σε κλίμακες παρανοϊκών, σχιζοειδών, αντικοινωνικών, ναρκισσιστικών και παθητικό-επιθετικών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας (Vito A.G., 2012). Τέλος, η εξάρτηση από τα στεροειδή περιγράφεται ως ένα διφασικό μοντέλο που αποτελείται από υπέρ - αδρενεργική κατάσταση που ακολουθείται από κατάθλιψη και πόθο για τα στεροειδή. Τα συμπτώματα που συνήθως συμβαίνουν: κόπωση, πόνος στους μύες και στις αρθρώσεις, μειωμένη λίμπιντο, αϋπνία, ανορεξία, δυσαρέσκεια με την εικόνα του σώματος, επιθυμία να πάρει περισσότερα στεροειδή, πονοκεφάλους και κατάθλιψη. Η ψυχολογική εξάρτηση έχει αποδειχθεί στους χρήστες στεροειδών κατά τη διάρκεια της φάσης απόσυρσης. Ορισμένοι χρήστες στεροειδών παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης λόγω της εξάρτησης από τα στεροειδή (Vito A.G., 2012).

1.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΤΟΠΙΝΓΚ (DOPING)

Μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης γίνεται αναγκαίο να προσδιοριστούν οι λόγοι που ωθούν τους νέους στην χρήση ντόπινγκ αλλά και μια εξήγηση του φαινομένου των αναβολικών, καθώς αποτελεί σταθερά εδώ και δεκαετίες ένα πρόβλημα δημοσίας υγείας.

1.2.1 Γενική Θεωρία Εγκλήματος και Θεωρία Αυτοελέγχου (Self-Control Theory of Crime)

Η χρήση στεροειδών είναι ένα έγκλημα παρόμοιο με την χρήση άλλων παράνομων ναρκωτικών όπως η μαριχουάνα και η κοκαΐνη (Vito A.G., 2012). Για αυτό τον λόγο, μια προσέγγιση προς το φαινόμενο του ντόπινγκ είναι η βολιδοσκόπηση του μέσω εγκληματολογικών θεωριών και θεωριών αυτοελέγχου καθώς φαίνεται να υπάρχει σύνδεση ανάμεσά του. Το έγκλημα ορίζεται ως παράνομη πράξη, συνήθως με τη μορφή της βίας ή της απάτης. Έξι χαρακτηριστικά αποτελούν έγκλημα. Το πρώτο είναι ότι εγκληματικές πράξεις παρέχουν άμεση ικανοποίηση των επιθυμιών, είναι η έννοια του "εδώ και τώρα" (Vito A.G., 2012). Το δεύτερο είναι ότι η εγκληματική πράξη είναι ένας εύκολος τρόπος να ικανοποιήσει τις επιθυμίες (Vito A.G., 2012). Γνωρίσματα αυτού του χαρακτηριστικού είναι ένα άτομο με χαμηλό αυτοέλεγχο που στερείται επιμέλειας, αντοχής ή επιμονή . Τρίτον, είναι ότι η εγκληματική πράξη είναι συναρπαστική ή επικίνδυνη (Vito A.G., 2012). Γνωρίσματα αυτού του χαρακτηριστικού περιλαμβάνει να είναι κάποιος συναρπαστικός, να είναι ενεργητικός και σωματικά δραστήριος. Τέταρτον, το έγκλημα παρέχει λίγα, αν και μακροπρόθεσμα οφέλη. Τα άτομα με αυτό το χαρακτηριστικό δεν έχουν καμία επιθυμία και είναι απροετοίμαστα για μακροπρόθεσμους επαγγελματικούς στόχους (Vito A. G., 2012). Πέμπτον, πρόκειται για έγκλημα που απαιτεί μικρή ικανότητα ή προγραμματισμό. Άτομα με χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοέλεγχο δεν έχουν ή δεν δίνουν σημασία στις γνωστικές ή ακαδημαϊκές δεξιότητες (Vito A. G., 2012). Έκτον, η εγκληματική δραστηριότητα συχνά έχει ως αποτέλεσμα πόνο ή δυσφορία για το θύμα. Γνωρίσματα αυτού του χαρακτηριστικού είναι ότι ένα το άτομο με χαμηλό αυτοέλεγχο μπορεί να είναι εγωκεντρικό και δεν νοιάζεται για τον πόνο και τις ανάγκες των άλλων (Vito A. G., 2012).

Ο αυτοέλεγχος αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην εξήγηση της εγκληματικής συμπεριφοράς. Άτομα με χαμηλό αυτοέλεγχο δεν μπορούν να αντέξουν το δέλεαρ της

ευχαρίστησης, επειδή δεν μπορούν να δουν τις μακροπρόθεσμες συνέπειες. Αυτά τα άτομα εμφανίζουν τέτοια χαρακτηριστικά που μπορούν να επηρεάσουν την ικανότητά κάποιου να μετρήσουν τις συνέπειες των ενεργειών τους. Έτσι, θα δουν την ευχαρίστηση και όχι τον πόνο της απόφασής τους. Αυτά τα άτομα που έχουν χαμηλό αυτοέλεγχο μοιράζονται κοινά χαρακτηριστικά: παρορμητικότητα και ευαισθησία, έλξη σε απλά καθήκοντα, τους κινδύνους και τις σωματικές δραστηριότητες (Vito A.G., 2012). Από την συγκεκριμένη οπτική γωνία, διαπιστώνεται μια ατομοκεντρική προσέγγιση που εξηγεί το φαινόμενο των αναβολικών από την σκοπιά του χαρακτηρισμού της ενέργειας ως παράνομη πράξη συνδέοντάς την με την προσωπικότητα των χρηστών.

1.2.2 Ατομοκεντρική Θεώρηση Του Φαινομένου Ντόπινγκ (doping)

Στην ατομική προσέγγιση της χρήσης αναβολικών προστίθεται η οπτική που εστιάζει στην αθλητική συμμετοχή ως βασικό παράγοντα. Απεικονίζεται ως μια ορθολογική και σκόπιμη πράξη όπου ο αθλητής υπολογίζει συστηματικά τα οφέλη και τους κινδύνους προτού λάβει μια απόφαση (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Το άτομο που αναλαμβάνει τον κίνδυνο αντιμετωπίζει τις συνέπειες μόνο του. Η χρήση των αναβολικών για την ενίσχυση της απόδοσης στον αθλητισμό είναι δελεαστική, γιατί η αθλητική επιτυχία ανοίγει το δρόμο προς τη φήμη και την επιτυχία. Αυτή η προοπτική προϋποθέτει ότι η εξήγηση πρέπει να βρεθεί στα χρηστικά κίνητρα των αυτοαπασχολούμενων, που υπολογίζουν ορθολογικά τα άτομα, διαμορφώνουν την ανθρώπινη συμπεριφορά σε μια προσπάθεια να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Οι αθλητές θεωρούνται ότι διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο όσον αφορά τη χρήση αυτών των παραγόντων εξαιτίας των ισχυρών κινήτρων για εξαπάτηση. Ο κόσμος γύρω από τους νέους τονίζει την επιτυχία. Η επιτυχία στον αθλητισμό αποφέρει δημοτικότητα, θαυμασμό και έγκριση από τους συμμαθητές - συναθλητές. Επιπλέον, μπορεί να υποστηριχθεί ότι εκείνοι που φιλοδοξούν να γίνουν επαγγελματίες αθλητές μπαίνουν στον πειρασμό να αναλάβουν την χρήση αναβολικών για να ενισχύσουν τις επιδόσεις τους, προκειμένου να αυξήσουν τις προοπτικές τους και να δημιουργήσουν μια σταδιοδρομία στον επαγγελματικό αθλητισμό (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010).

1.2.3 Theories of Sports Motivation

Η θεωρία περί αυτοδιάθεσης/αυτοπροσδιορισμού (self-determination theory) υποδηλώνει ότι οι άνθρωποι προσπαθούν να εκπληρώσουν αρκετές βασικές ψυχολογικές ανάγκες, όπως οι ανάγκες για αυτονομία, εσωτερική οργάνωση και καλύτερες σχέσεις με άλλους (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Αυτές οι βασικές ανάγκες εκδηλώνονται κατά κύριο λόγο με «συμπεριφορά που είναι ιδιοπαθής κίνητρο» ή συμπεριφορά που οι άνθρωποι ασκούν για χάρη τους, όπως για την απόλαυση που απορρέει από την ίδια τη δραστηριότητα (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Το άλλο άκρο του φάσματος αυτοπροσδιορισμού αντιπροσωπεύεται από την "εξωτερικά ρυθμιζόμενη συμπεριφορά", την οποία οι άνθρωποι ασκούν για εξωτερικούς λόγους, όπως η απόκτηση ανταμοιβής ή η αποφυγή τιμωρίας (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Η λιγότερο αυτορρυθμισμένη κινητήρια κατάσταση είναι η "αποθάρρυνση", στην οποία οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την έλλειψη αυτορρύθμισης και προσωπικής πρακτικής απέναντι στη συμπεριφορά (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Με βάση τη θεωρία αυτοπροσδιορισμού (self-determination theory), αναμενόταν ότι οι κινητήριες καταστάσεις που χαρακτηρίζονται από διαφορετικά επίπεδα αυτορρύθμισης (δηλ., ενδογενές κίνητρο, εξωτερική ρύθμιση και αποθάρρυνση) μπορεί να έχουν διαφορετικές επιπτώσεις στις ηθικές και τις πρακτικές συμπεριφορές και συμπεριφορές που σχετίζονται με το ντόπινγκ (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018).

Αντίθετα με τη θεωρία αυτοπροσδιορισμού (self-determination theory), η οποία επικεντρώνεται στον λόγο για τον οποίο οι άνθρωποι εμπλέκονται σε μια δραστηριότητα, μια άλλη ομάδα θεωριών κινήτρων διερευνά πώς οι διαφορετικοί άνθρωποι υποκειμενικά προτιμούν διαφορετικά αποτελέσματα επίτευξης (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Η θεωρία των στόχων επίτευξης (achievement goal theory) εξομοιώνει αυτά τα αποτελέσματα επίτευξης μέσω της διχοτόμησης της επιτυχίας σε σύγκριση με τις προηγούμενες επιδόσεις και της επιτυχίας σε σύγκριση με τους άλλους. Σε αυτό το πλαίσιο, μια υποκειμενική προτίμηση για μία από αυτές τις δύο διαστάσεις έχει αποφασισθεί να έχει διαφορετικές επιδράσεις στις πεποιθήσεις, τις επιλογές, τις προθέσεις και τη συμπεριφορά που σχετίζονται με την επίτευξη (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Διάφοροι συγγραφείς πρότειναν διαφορετικούς όρους για αυτές τις δύο διαστάσεις, όπως οι στόχοι-εγώ και οι

προσανατολισμοί επιδόσεων-κυριαρχίας. Στο πλαίσιο της έρευνας για το ντόπινγκ, το μοντέλο 2x2 του προσανατολισμού στόχου επίτευξης (model of achievement goal orientation) χρησιμοποιήθηκε για να γίνει διάκριση μεταξύ δύο διαστάσεων: ικανότητα -απόδοση και προσέγγιση-αποφυγή, δηλαδή προσπάθεια για επιτυχία έναντι αποφυγής αποτυχίας (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Ωστόσο, οι συνέπειες στις προθέσεις και στη συμπεριφορά του ντόπινγκ έχουν παρατηρηθεί στην αντίληψη / απόδοση παρά στη διάσταση προσέγγισης / αποφυγής, ενώ οι αθλητές που προσανατολίζονται στην ικανότητα-απόδοση παρουσιάζουν χαμηλότερες προθέσεις στην χρήση ντόπινγκ (Mudrak J. , Slepicka P., Slepickov I., 2018).

1.2.4 Wider Social Context

Ωστόσο, υπάρχουν οπτικές που επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους σε μια κοινωνιοκεντρική προσέγγιση. Αυτή η χρηστική έννοια του κοινωνικού παράγοντα μπορεί να συγκριθεί με την προσέγγιση των "κοινωνικών σχέσεων" από την κλασσική κοινωνιολογία (Thorlindsson T., Halldorsson V., 2010). Από αυτή την προοπτική, οι κανόνες και οι αξίες που είναι αγκυροβολημένες στη δομή των κοινωνικών σχέσεων είναι οι παράγοντες που διαμορφώνουν την ανθρώπινη συμπεριφορά (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Η στοχαστική δράση θεωρείται ότι ενσωματώνεται σε ένα συγκεκριμένο συνεχιζόμενο σύστημα κοινωνικών σχέσεων (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Δεν συμπεριφέρονται σαν απομονωμένα άτομα εκτός του κοινωνικού πλαισίου, ούτε ακολουθούν μια προκαθορισμένη κοινωνική γραφή που καθορίζεται από την ένταξή τους σε μια συγκεκριμένη ομάδα ή κοινωνική κατηγορία. Αυτά επηρεάζονται ουσιαστικά από τη συμμετοχή τους στις συνεχιζόμενες κοινωνικές σχέσεις (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Ως εκ τούτου, οι αθλητές λειτουργούν ως κοινωνικοί παράγοντες ενσωματωμένοι στις κοινωνικές σχέσεις που καθορίζονται από την κοινωνική οργάνωση του αθλητισμού. Η συμμετοχή σε επίσημα οργανωμένο αθλητισμό σημαίνει ότι κάποιος δεσμεύεται από τους κανόνες του fairplay και άλλους κανόνες και αξίες που καθορίζουν τον αγωνιστικό αθλητισμό. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες αθλητικές υποκατηγορίες, όπως το επαγγελματικό ποδήλατο και το μπέιζμπολ, όπου η χρήση φαρμάκων που βελτιώνουν την απόδοση φαίνεται να είναι ευρέως διαδεδομένη (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010).

Μια διαφορετική οπτική σε σύγκριση με τις παραπάνω, συλλαμβάνει τη χρήση αναβολικών στους νέους χωρίς να εστιάζει στον αθλητισμό. Υποστηρίζει ότι παράγοντες διαφορετικοί από τη συμμετοχή στον αθλητισμό, επηρεάζουν τη χρήση των αναβολικών μεταξύ των νέων και των εφήβων. Υπονοεί ότι ο κοινωνικός θεσμός του αθλητισμού επικαλύπτεται με άλλες κοινωνικές δραστηριότητες, εκτός του αθλητισμού. Έτσι, οι κοινωνικοί παράγοντες, εκτός του αθλητισμού μπορούν να επηρεάσουν τη χρήση των αναβολικών μεταξύ των νέων εντός και εκτός του αθλητισμού με παρόμοιο τρόπο, με τον οποίο επηρεάζουν τη χρήση άλλων ουσιών. Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι η χρήση των αναβολικών στους εφήβους συσχετίζεται με τη χρήση άλλων ουσιών και ως εκ τούτου προσδίδει βάρος σε αυτή την άποψη. Οι παράνομες ουσίες, το οινόπνευμα, ο καπνός και τα αναβολικά μπορεί να συγκεντρωθούν μαζί, επειδή οι ίδιοι κοινωνικοί παράγοντες επηρεάζουν τη χρήση τους. Κάποιοι μελετητές τόνισαν ότι η προσήλωση σε γονείς και βασικούς κοινωνικούς θεσμούς, όπως η οικογένεια, η θρησκεία και το σχολείο, η αφοσίωση σε συμβατικούς κανόνες και αξίες, η ακαδημαϊκή επιτυχία, η επιθυμία για αυτονομία, θρησκευτικότητα, νόημα ζωής, οικογενειακή δομή, και ο κοινωνικός έλεγχος παίζουν ρόλο στην παραβατική συμπεριφορά των νέων και στη χρήση ουσιών (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Συνεπάγεται, ότι οι ίδιες κοινωνικές μεταβλητές που προβλέπουν την εγκληματικότητα και τη χρήση ουσιών προβλέπουν επίσης τη χρήση των ΑΑΣ στους νέους (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010).

1.2.5 Social Capital

Συμπληρώνοντας μια ακόμη, κοινωνιοκεντρική προσέγγιση στο φαινόμενο των αναβολικών στους νέους, μελέτες έχουν συνδέσει τις δομές του κοινωνικού κεφαλαίου με συμπεριφορές που ενισχύουν την υγεία (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Οι παράγοντες της κοινωνικής εμπιστοσύνης, της κοινωνικής συνοχής, της αισθήματος του ανήκειν, της συμμετοχής του πολίτη, της εθελοντικής δραστηριότητας, της κοινωνικής συμμετοχής και της κοινωνικής αμοιβαιότητας συνδέονται όλοι με το κοινωνικό κεφάλαιο και η ύπαρξή τους συνδέεται συχνά με κοινότητες ή χώρους όπου η βελτίωση της υγείας είναι υψηλή (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Η ύπαρξη του κοινωνικού κεφαλαίου μπορεί να ενισχύσει τη μετάβαση στη χρήση ναρκωτικών, την εμπειρία από τη χρήση ενός παράνομου φαρμάκου και τη μείωση του κινδύνου ανίχνευσης (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Επισημαίνει πώς, το κοινωνικό κεφάλαιο, μπορεί να συμβάλλει σε

συμπεριφορές που δεν ενισχύουν την υγεία. Το κοινωνικό κεφάλαιο διευκολύνει τη λειτουργία του παράνομου δικτύου διανομής στεροειδών (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Οι κανόνες υποκοουλτούρας και η κοινωνική εμπιστοσύνη που υπήρχαν στο δίκτυο επέτρεψαν στους αναβολικούς διανομείς στεροειδών να πωλούν το φάρμακο σε άλλους με μειωμένο κίνδυνο αντίχενυσης (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Υποστηρίζεται ότι το κοινωνικό κεφάλαιο διευκολύνει τη διανομή παράνομων αναβολικών στεροειδών και ότι το κοινωνικό κεφάλαιο είναι μια έννοια που δεν εισάγει διακρίσεις και μπορεί να ενισχύσει τόσο τις αρνητικές όσο και τις θετικές συμπεριφορές που σχετίζονται με την υγεία (Maycock B. R. & Howat P., 2007).

1.3 ΝΟΜΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΠΙΝΓΚ (DOPING)

1.3.1 Ελληνικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με τον νέο Αθλητικό Νόμο (2014) συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία Εθνικό Συμβούλιο Καταπολέμησης του Ντόπινγκ (Ε.Σ.Κ.Α.Ν.) με έδρα την Αθήνα, το οποίο εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και επιχορηγείται από αυτή με τακτικές ετήσιες επιχορηγήσεις. Το Ε.Σ.Κ.Α.Ν. έχει αρμοδιότητες:

α) Τη διενέργεια ερευνών και ελέγχων προς την κατεύθυνση της πρόληψης και της καταστολής της φαρμοκοδιέγερσης.

β) Τη συγκρότηση σώματος δειγματοληπτών.

γ) Την κατάρτιση του προγράμματος όλων των ελέγχων ντόπινγκ, την κατανομή και επιλογή των ελέγχων στα οικεία αθλήματα κατά τη διάρκεια των αγώνων ή εκτός αυτών, τη χορήγηση της εντολής διενέργειας ελέγχου ντόπινγκ στο σώμα δειγματοληπτών και την ανάθεση της ανάλυση των δειγμάτων σε εργαστήριο που έχει αναγνωρισθεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Αντιντόπινγκ (WADA).

δ) Την ευθύνη για την εκπαίδευση και την κατάρτιση των υπεύθυνων για τη λήψη δειγμάτων ελέγχου ντόπινγκ και για τις διαδικασίες αδιάβλητης συλλογής και μεταφοράς των δειγμάτων.

ε) Την παρακολούθηση και ενημέρωση για τις διεθνείς εξελίξεις σε θέματα ντόπινγκ και την εισήγηση στον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού της τροποποίησης του καταλόγου απαγορευμένων ουσιών και μεθόδων.

στ) Την παραλαβή των αποτελεσμάτων της ανάλυσης των δειγμάτων του ελέγχου ντόπινγκ από το αρμόδιο εργαστήριο ελέγχου ντόπινγκ και, ύστερα από την αξιολόγησή τους από το αρμόδιο επιστημονικό του τμήμα, τη διαβίβαση των θετικών αποτελεσμάτων στις οικείες αθλητικές ομοσπονδίες και επαγγελματικές ενώσεις και την ενημέρωση των αρμόδιων Διευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και των αρμόδιων Εισαγγελικών αρχών για την άσκηση των σχετικών διώξεων.

ζ) Την παρακολούθηση για την εφαρμογή των κανονισμών των αθλητικών ομοσπονδιών, οι οποίες έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν το Ε.Σ.Κ.Α.Ν., σχετικά με τις διαδικασίες του πειθαρχικού ελέγχου και την επιβολή κυρώσεων στα

πρόσωπα που υποπίπτουν στο αδίκημα του ντόπινγκ ή σε σχετικές με αυτό παραβάσεις.

η) Την εισήγηση στον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού κάθε μέτρου που αποσκοπεί στην πρόληψη ή την καταπολέμηση των απαγορευμένων ουσιών και μεθόδων.

θ) Τη συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες και γενικά τους αθλητικούς φορείς για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν στο ντόπινγκ.

ι) Την κατάρτιση και εφαρμογή, σε συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες και τους λοιπούς αθλητικούς φορείς, τους φορείς της εκπαίδευσης και τα μέσα ενημέρωσης, εκπαιδευτικών προγραμμάτων ενημέρωσης για την πρόληψη της χρήσης από τους αθλητές απαγορευμένων ουσιών και μεθόδων, με έμφαση στους κινδύνους της υγείας από το ντόπινγκ και τη βλάβη που αυτό επιφέρει στις ηθικές αξίες του αθλητισμού.

ια) Τη συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία, την Ιντερπόλ, τον Ελληνικό Οργανισμό Φαρμάκων, τα τελωνεία, τις φαρμακευτικές εταιρίες και κάθε άλλο ελληνικό ή διεθνή φορέα που δραστηριοποιείται στο αντιντόπινγκ και την αγορά φαρμάκων.

ιβ) Την υποβολή στον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού και στις αρμόδιες Διευθύνσεις της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού της ετήσιας έκθεσης δράσης του, η οποία δημοσιεύεται στο διαδίκτυο.

ιγ) Την εκπροσώπηση της χώρας στις Επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης και στον WADA..

1.3.2 Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

Για το Συμβούλιο της Ευρώπης (2020) ο αθλητισμός είναι μια δύναμη κοινωνικής ένταξης, ανοχής και κατανόησης. Ως η πιο δημοφιλής δραστηριότητα στην κοινωνία σήμερα, ο αθλητισμός παίζει έναν πιο διακριτικό ρόλο. Ο αθλητισμός συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση των βασικών αξιών του Συμβουλίου της Ευρώπης: της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου (Council of Europe, 2020). Από την πλευρά του, το Συμβούλιο της Ευρώπης ενεργεί σθεναρά ενάντια σε ορισμένες από τις αρνητικές πτυχές του αθλητισμού - βία και ντόπινγκ -

μέσω δύο συμβάσεων: της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη βία και την κακή συμπεριφορά των θεατών σε αθλητικές εκδηλώσεις και ειδικότερα σε αγώνες ποδοσφαίρου (ETS No. 120) και τη Σύμβαση κατά του Ντόπινγκ (ETS No. 135).

Το ντόπινγκ στον αθλητισμό δεν είναι κάτι νέο, αλλά έχει αναπτυχθεί, επεκταθεί γεωγραφικά και έγινε πιο ορατό τις τελευταίες δεκαετίες. Είναι μια πραγματική μάστιγα για πολλά ανταγωνιστικά αθλήματα και θέτει σε κίνδυνο την υγεία εκατομμυρίων νέων αθλητών σε όλο τον κόσμο (Council of Europe, 2020). Το ντόπινγκ είναι επίσης εξαπάτηση. Είναι αντίθετο με τις αξίες του αθλητισμού και τις αρχές στις οποίες βασίζεται: δίκαιο παιχνίδι, ίσες ευκαιρίες και πιστός ανταγωνισμός. Επιπλέον, το ντόπινγκ βλάπτει την εικόνα ενός καθαρού και υγιούς αθλητισμού μεταξύ όλων των ηλικιακών ομάδων (Council of Europe, 2020).

Για την καλύτερη προστασία αυτών των αξιών και αρχών και για την ενεργή καταπολέμηση του ντόπινγκ, το Συμβούλιο της Ευρώπης ετοίμασε, από τη δεκαετία του 1960, το έδαφος για τη Σύμβαση κατά του Ντόπινγκ. Διάφορα ψηφίσματα και συστάσεις οδήγησαν στη σύνταξη του τελικού κειμένου της Σύμβασης κατά του Ντόπινγκ. Άνοιξε για υπογραφή στις 16 Νοεμβρίου 1989 στο Στρασβούργο, η σύμβαση τέθηκε σε ισχύ πολύ γρήγορα την 1η Μαρτίου 1990.

Η Σύμβαση θεσπίζει δεσμευτικούς κανόνες για την εναρμόνιση των κανονισμών κατά του ντόπινγκ, καθιστώντας πιο δύσκολη την απόκτηση και χρήση απαγορευμένων ουσιών όπως αναβολικά στεροειδή. Θεσπίζει την βοήθεια για τη χρηματοδότηση δοκιμών κατά του ντόπινγκ και την καθιέρωση συνδέσμου μεταξύ της αυστηρής εφαρμογής των κανόνων κατά του ντόπινγκ και της χορήγησης επιδοτήσεων σε αθλητικούς οργανισμούς ή μεμονωμένους αθλητές και αθλητές. Θεσπίζει, επιπροσθέτως, τακτικές διαδικασίες ελέγχου ντόπινγκ κατά τη διάρκεια και εκτός των αγώνων, συμπεριλαμβανομένων και σε άλλες χώρες. Η Σύμβαση περιέχει κατάλογο αναφοράς απαγορευμένων ουσιών. Μια ομάδα παρακολούθησης που έχει συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτό επανεξετάζει περιοδικά αυτόν τον κατάλογο και παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης.

1.3.3 Παγκόσμιο Πλαίσιο

Οι σκοποί του παγκόσμιου κώδικα αντι-ντόπινγκ και του Παγκόσμιου Προγράμματος Αντι-Ντόπινγκ (World Anti-Doping Code, 2015) που το υποστηρίζει είναι:

- Προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος των αθλητών να συμμετέχουν άθλημα χωρίς ντόπινγκ και έτσι προωθεί την υγεία, τη δικαιοσύνη και ισότητα για αθλητές παγκοσμίως, και
- Διασφάλιση εναρμονισμένου, συντονισμένου και αποτελεσματικού αντι-ντόπινγκ προγραμμάτων σε διεθνές και εθνικό επίπεδο στην ανίχνευση, αποτροπή και πρόληψη του ντόπινγκ.

Ο σκοπός του κώδικα είναι να προωθήσει την προσπάθεια κατά του ντόπινγκ μέσω της καθολικής εναρμόνισης των βασικών στοιχείων κατά του ντόπινγκ (World Anti-Doping Code, 2015). Προορίζεται να είναι αρκετά συγκεκριμένος ώστε να επιτευχθεί πλήρης εναρμόνιση σε θέματα όπου απαιτείται ομοιομορφία και αρκετά γενικό σε άλλους τομείς για να επιτρέπεται η ευελιξία στον τρόπο τον οποίο εφαρμόζονται οι συμφωνημένες αρχές κατά του ντόπινγκ (World Anti-Doping Code, 2015). Ο κώδικας έχει συνταχθεί λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Anti-Doping (World Anti-Doping Code, 2015) περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για τη διασφάλιση της βέλτιστης εναρμόνισης και βέλτιστων πρακτικών στα διεθνή και εθνικά αντιντόπινγκ προγράμματα. Τα κύρια στοιχεία είναι:

Επίπεδο 1: Ο Κώδικας

Επίπεδο 2: Διεθνή πρότυπα

Επίπεδο 3: Μοντέλα βέλτιστων πρακτικών και οδηγιές

Τα Διεθνή πρότυπα (World Anti-Doping Code, 2015) για διαφορετικούς τεχνικά και λειτουργικά τομείς εντός του προγράμματος κατά του ντόπινγκ αναπτύσσονται σε συνεννόηση με τους υπογράφοντες, τις κυβερνήσεις και την έγκριση από την Παγκόσμια Ομοσπονδία Κατά του Ντόπινγκ (WADA). Αναφορικά με τα μοντέλα βέλτιστων πρακτικών και οδηγιών βάσει του Κώδικα και των Διεθνών Προτύπων

έχουν διαμορφωθεί και θα διαμορφώνονται ώστε να παρέχουν λύσεις σε διάφορους τομείς του αντι-ντόπινγκ (World Anti-Doping Code, 2015). Τα μοντέλα και οι κατευθυντήριες γραμμές προτείνονται από τον WADA και διατίθεται στους υπογράφοντες αλλά και σε άλλους σχετικούς ενδιαφερόμενους. Ωστόσο, δεν είναι υποχρεωτικοί.

Τα προγράμματα κατά του ντόπινγκ επιδιώκουν να διατηρήσουν αυτό που είναι εγγενώς πολύτιμο για τον αθλητισμό. Αυτή η εγγενής τιμή αναφέρεται συχνά ως "Το πνεύμα του αθλητισμού" (World Anti-Doping Code, 2015). Είναι η ουσία του Ολυμπισμού, η αναζήτηση ανθρώπινης αριστείας μέσω της αφιερωμένης τελειότητας του καθενός τα φυσικά ταλέντα του ατόμου (World Anti-Doping Code, 2015). Το πνεύμα του ο αθλητισμού είναι ο εορτασμός του ανθρώπινου πνεύματος, του σώματος και του νου, και αντικατοπτρίζεται στις αξίες που βρίσκουμε και μέσα από τον αθλητισμό, όπως:

- Ηθική, δίκαιο παιχνίδι και ειλικρίνεια
- Υγεία
- Αριστεία στην απόδοση
- Χαρακτήρας και εκπαίδευση
- Διασκέδαση και χαρά
- Ομαδική δουλειά
- Αφιέρωση και δέσμευση
- Σεβασμός των κανόνων και των νόμων
- Σεβασμός για τον εαυτό και τους άλλους συμμετέχοντες
- Θάρρος
- Κοινότητα και αλληλεγγύη

1.4 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΝΤΟΠΙΝΓΚ (DOPING) ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10-18

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται εν περίληψη οι βασικοί παράγοντες που οδηγούν τους νέους ηλικίας 10-18 στην χρήση Αναβολικών Ανδρογόνων Στεροειδών ή αλλιώς κάνουν χρήση Ντόπινγκ. Με βάση την βιβλιογραφική ανασκόπηση που διενεργήθηκε, βρέθηκαν αρκετοί παράγοντες, που δύναται να επηρεάζουν τις αποφάσεις, την κρίση και τις επιλογές των νέων, ώστε να επιδοθούν στην χρήση αυτών των ουσιών. Συνοπτικά, παράγοντες που ασκούν επιρροή στους νέους είναι, ο έλεγχος του βάρους τους, βελτίωση της εμφάνισής τους, η αύξηση των αθλητικών και προπονητικών τους επιδόσεων, το είδος άθλησης, ο πειραματισμός -αίσθημα της περιέργειας-, χαμηλά επίπεδα αυτοέλεγχου, η επιρροή των σημαντικών άλλων, του περιβάλλοντος αθλητικό και μη, πρότυπα, διαφημίσεις, ψυχολογικοί παράγοντες, κοινωνικοοικονομικές συνθήκες κ.α.

1.4.1 Παράγοντας 1. Αθλητικές Επιδόσεις.

Ένας από τους βασικότερους παράγοντες χρήσης ντόπινγκ είναι η προσαύξηση των αθλητικών επιδόσεων. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία αυτό φαίνεται πως είναι διαδεδομένο σε παιδιά και σε εφήβους αθλητές.

Έφηβα κορίτσια και αγόρια πιστεύουν ότι τα στεροειδή θα τους προσφέρουν πλεονεκτήματα, όπως υπεροχή στην σωματική δύναμη αλλά και αλλαγή στις αθλητικές τους επιδόσεις. Αποφαινεται, ότι και τα δυο φυλά αποφασίζουν να κάνουν χρήση στεροειδών για αυτά τα πλεονεκτήματα (Vito A.G., 2012). Ως εναρκτήριο πηγή πληροφόρησης από το προηγούμενο κομμάτι, γίνεται κατανοητό ότι τα παιδιά και έφηβοι, επιζητούν την άμεση επίτευξη των στόχων τους και αυτό δεν έχει κάποια διαφορά αναλογικά με το φύλο των εφήβων. Επιπλέον, ο παράγοντας των αθλητικών επιδόσεων έγκειται στο γεγονός ότι οι έφηβοι, και δη οι νέοι που έχουν στόχο την επαγγελματική ενασχόληση με τον αθλητισμό, βιώνουν επιπτώσεις, όταν δεν αποδίδουν το επιθυμητό αποτέλεσμα (από τους ίδιους αλλά και τον περίγυρο τους). Αυτό εμπεριέχει επιπτώσεις όπως λιγότερα κέρδη (υποτροφίες κ.α.), αίσθημα ντροπής, αποτροπή από αρχικούς ρόλους, επιπλέον πίεση από το προπονητικό προσωπικό και αισθήματα αμηχανίας οδηγώντας στην δημιουργία διατροφικής παθολογίας και χρήσης ουσιών. Αναλογιζόμενοι την πίεση, οι αθλητές διαρκώς επιζητούν τρόπους να βελτιώσουν την απόδοσή τους ή και τις εμφανίσεις τους, που

συχνά περιλαμβάνουν νόμιμα συμπληρώματα διατροφής και βιταμίνες ή και παράνομες ουσίες (πχ στεροειδή, δ ενεργητικά) (LaPota H.B., 2013).

1.4.2 Παράγοντας 2. Έλεγχος του Βάρους.

Έλεγχος του βάρους ως παράγοντας χρήσης των Ανδρογόνων Αναβολικών Στεροειδών νοείται η λήψη αυτών των ουσιών, ώστε να υπάρξει αύξηση του βάρους και των μυών ή και η μείωση αυτών, για την αύξηση των αθλητικών αποδόσεων ανάλογα με το άθλημα ή και την υποκειμενική βελτίωση της εμφάνισης.

Με βάση άλλο μέρος της βιβλιογραφίας, μια διαδικασία όπως είναι η εξάσκηση με στόχο την απόκτηση δύναμης (έλεγχος του βάρους με αύξηση αυτού) (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999) και βελτίωση της εμφάνισης, διακατέχει τον πιο σημαντικό ρόλο αναλύοντας τους λόγους και την σημαντικότητα χρήσης ντόπινγκ. Αυτοί που χρησιμοποιούν ντόπινγκ για να βελτιώσουν την εικόνα τους αλλά και να αποκτήσουν μεγαλύτερους μύες, έξω από κάθε λογικής ανταγωνισμού ή αθλητικής προσπάθειας, χρησιμοποιούν το ντόπινγκ και για άλλους λόγους. (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999).

1.4.3 Παράγοντας 3. Βελτίωση της Εμφάνισης.

Όπως έχει γίνει αναφορά και προγενέστερα, η χρήση των ΑΑΣ ουσιών πραγματοποιείται από νεαρά άτομα και των δυο φύλων για την βελτίωση της εξωτερικής τους εμφάνισης. Σύμφωνα με την ανασκόπηση, υπάρχουν άτομα τα οποία χρησιμοποιούν ουσίες του ντόπινγκ, ειδικά για να βελτιώσουν την εξωτερική εμφάνιση, αλλά και την απόδοσή τους (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999). Περαιτέρω δεν είναι εύκολο να διαχωριστεί ποιοι νέοι χρησιμοποιούν πληθώρα ουσιών ντόπινγκ και ψυχοτρόπων ουσιών, από αυτούς που χρησιμοποιούν ουσίες ντόπινγκ, για βιοενεργητική δράση και βελτίωση της εμφάνισης τους (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999).

Αναλυτικότερα ένας από τους βασικούς λόγους εσφαλμένης χρήσης ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών είναι για την βελτίωση της εμφάνισης (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Συνεπώς και με βάση αυτή την παρατήρηση εκ των ερευνών, έχουν δημιουργηθεί προγράμματα παρέμβασης - πρόληψης, που στόχο είχαν να παρέμβουν στις παιδικές και εφηβικές ηλικίες, για να ενημερώσουν για τις επιπτώσεις των αναβολικών, με κύριο γνώμονα την εξωτερική εμφάνιση και όχι με

κύριο στόχο την ενημέρωση για τα ίδια τα αναβολικά (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Οι κατευθυντήριες γραμμές τονίζουν τις τάσεις πάνω στην εξωτερική εμφάνιση, τις τάσεις και πρότυπα αναμεταξύ των δυο φύλων, περιλαμβάνοντας συζητήσεις για την ανδρική συμπεριφορά και εμφάνιση, με στόχο να μειώσουν την επιθυμία για μεγαλύτερους μύες στα έφηβα αγόρια (έλεγχο βάρους με συσχέτιση εμφάνισης) που στόχο είχαν την προσέλκυση των κοριτσιών σύμφωνα με τα πρότυπα που αναλύθηκαν (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004).

1.4.4 Παράγοντας 4. Χαμηλός Αυτοέλεγχος.

Έφηβοι που χρησιμοποιούν στεροειδή, υποφέρουν από χαμηλό αυτοέλεγχο. Οι έφηβοι αυτοί επιζητούν στιγμιαία ικανοποίηση για την βελτίωση των αποδόσεων τους (αθλητικών) χωρίς να εργάζονται για αυτό. Επιδιώκουν την απόλαυση (αυτές είναι, αυξημένη απόδοση, βελτιωμένη εξωτερική εμφάνιση) και δεν αναλογίζονται τις συνέπειες της χρήσης (αυτές είναι, ψυχολογικές και φυσιολογικές συνέπειες) (Vito A.G., 2012).

1.4.5 Παράγοντας 5. Επιρροές των Σημαντικών Άλλων.

Σύμφωνα με την θεωρία διαφορικού συγχρωτισμού (Differential Association Theory) είναι εφικτός και ένας ακόμα τρόπος κατανόησης της εφηβικής χρήσης στεροειδών. Ο Sutherland (1947) εξήγησε την εγκληματική συμπεριφορά, ως μια συμπεριφορά που μαθαίνεται με τον ίδιο τρόπο που κάθε συμπεριφορά γίνεται κτήμα του ανθρώπου (όπως, η ομιλία, η βάδιση, η χρήση στεροειδών). Η διαδικασία εκμάθησης μιας τέτοιας συμπεριφοράς έρχεται εις πέρας μέσω συσχετίσεων του ατόμου με στενά προσωπικά δίκτυα (Vito A.G., 2012). Αυτοί οι σημαντικοί άλλοι που αποτελούν τα δίκτυα αυτά, μέσα στην στενή προσωπική ομάδα, είτε επιδοκιμάζουν ή αποδοκιμάζουν την μη νόμιμη συμπεριφορά. Οι έφηβοι μαθαίνουν ότι η χρήση στεροειδών είναι καλή ή κακή, από τις μαθημένες "έννοιες" (εκλογικεύσεις και στάσεις) της ομάδας (Vito A.G., 2012). Η δε εκλογικεύσεις και στάσεις είναι άλλοι παράγοντες που πιθανά ανήκουν μέσα στα πρότυπα της κοινότητας και της ευρύτερης κουλτούρας και θα αναλυθούν στην συνέχεια.

Αναλυτικότερα, η διαδικασία εκμάθησης, εμπεριέχει την απόκτηση μηχανικών τεχνικών (όπως τη γνώση αγοράς στεροειδών) της συμπεριφοράς, ενώ, επίσης την εσωτερίκευση αυτών των μηχανικών τεχνικών (όπως τους λόγους, τα κίνητρα και τα

σκεπτικά) συμπεριφορών, που παρέχουν στους εφήβους την ικανότητα και την θέληση να χρησιμοποιήσουν αυτές της μηχανικές τεχνικές (Higgins, Tewksbury & Mustaine., 2007).

Συνεχίζοντας την μελέτη για την επίδραση των σημαντικών άλλων ως προς την χρήση ουσιών φαίνεται ότι οι κοινωνικοί δεσμοί και οι συσχετίσεις αυτές, έχουν επίπτωση στην "ασυνέπεια – ανυπακοή" (των εφήβων). Οι κοινωνικοί δεσμοί, η γονική προσκόλληση – σχέση, η γονική επίβλεψη, οι σχέσεις με τους δάσκαλους, η εκπαιδευτική αφοσίωση και η συμμετοχή της κοινότητας, βρέθηκε πως μειώνουν την ασυνέπεια – ανυπακοή και την χρήση ουσιών στους εφήβους. Παράλληλα, η ύπαρξη φίλων που κάνουν χρήση ουσιών αλλά και που είναι ανυπάκουοι, αυξάνει τις πιθανότητες, ώστε ένας νέος να συμμετάσχει και εκείνος σε μια προβληματική συμπεριφορά (Vito A.G., 2012).

Τέλος ώστε να καταστεί σαφές, ότι ο αναλυόμενος παράγοντας είναι σπουδαίας αναφοράς, γίνεται εκτενής ανάλυση πως καθώς, η γονική παρουσία – επιρροή μειώνεται, οι έφηβοι φαίνεται να στηρίζονται πιο έντονα στους φίλους τους, τους προπονητές τους, στο διαδίκτυο. Οι συνοδείες (παρές, επιρροές) αυτών των εφήβων αθλητών, επηρεάζουν την πιθανή απόφαση τους να χρησιμοποιήσουν ή να μην χρησιμοποιήσουν ντόπα καθώς οι προπονητές, γονείς και φίλοι δύναται να δράσουν προληπτικά κατά των μηχανισμών απόκτησης και χρήσης των ουσιών (Nicholls A.R., et al., 2017).

1.4.6 Παράγοντας 6. Είδος Άθλησης

Το είδος της εξάσκησης, δηλαδή αν οι έφηβοι εξασκούνται σε ένα γυμναστήριο, σε μια ομάδα, με προπονητικό προσωπικό ή μόνοι τους αλλά και το είδος αυτής καθαυτής της άσκησης, δηλαδή στίβο, κολύμβησης ή άρσης βαρών, έχει άμεση σύνδεση ως παράγοντας, ως και προς την χρήση αναβολικών ουσιών. Αυτό, καθώς το είδος της άσκησης, τα άτομα τα οποία την απαρτίζουν, η πίεση (σωματική, κοινωνική, ψυχολογική) που το κάθε άθλημα απαιτεί για την επίτευξη αποτελεσμάτων, αλλά και η ίδια η φύση της άθλησης που εμπεριέχει το κάθε είδος, οδηγούν περισσότερο ή λιγότερο τους αθλητές σε μια συμπεριφορά χρήσης ουσιών ντόπινγκ. Όπως σημειώνουν περισσότεροι ερευνητές επί του θέματος στην έρευνά τους, ότι η ενασχόληση με την άθληση και τα αθλήματα γενικότερα ή και την ενασχόληση και εξάσκηση του σώματος, είναι έντονα κρίσιμης σημασίας σε πολλές

περιπτώσεις, ώστε ένα άτομο να έρθει σε επαφή με ΑΑΣ (Hakansson A., Mickelsson K., Wallin C., Berglund M., 2012).

Αναλυτικότερα σημειώνεται ότι η φύση των αθλητικών δραστηριοτήτων (π.χ. ψυχαγωγική, επαγγελματική) παρουσιάζει διαφορές από έρευνα σε έρευνα, και σε μερικές από αυτές δεν καθοριζόταν η ένταση της αθλητικής δραστηριότητας, καθώς αυτή επιδρά στην υιοθέτηση επικινδύνων συμπεριφορών για την υγεία (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Έφηβοι που συναγωνίζονται σε τοπικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο ενδέχεται να παρουσιάζουν διαφορετικές στάσεις, συνεπώς να προβάλλουν άλλου τύπου συμπεριφορές αναφορικά με την χρήση καπνού, αλκοόλ σε σχέση με αθλητές που επιδίδονται σε αθλήματα μικρότερης πίεσης. (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Περαιτέρω ανάλυση χρειάζεται να διενεργηθεί για να αποκαλυφθεί, το πόσο επηρεάζει τους νέους αθλητές, σε σχέση με την χρήση ουσιών και πρακτικές υγείας που οι ίδιοι υιοθετούν, ανάλογα με τον συνολικό αριθμό ωρών εξάσκησης τους ανά εβδομάδα, την διάρκεια της αθλητικής εξάσκησης τους, το επίπεδο ανταγωνισμού κ.α (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012).

1.4.7 Παράγοντας 7. Ψυχολογικοί Παράγοντες.

Σε είκοσι-δυο έρευνες έχουν εντοπίσει 22 ψυχολογικοί παράγοντες οι οποίοι έχουν σχέση με το φαινόμενο του ντόπινγκ, ψυχολογικά κατασκευάσματα όπως η επιθετικότητα, η αναμενομένη ματαίωση, στρατηγικές απάτης, καταθλιπτικές διαθέσεις, πόθος για αρρενωπότητα και σωματική λεπτότητα, εγωκεντρισμός, φόβος για αποτυχία, ηθική αποδέσμευση, κοινωνικές ή ανασταλτικές νόρμες – πρότυπα, αντίσταση στην κοινωνική πίεση, κίνδυνος αυτοκτονίας και επιρρέπεια, ήταν θετικά σχετιζόμενα με το ντόπινγκ.

Αντιστρόφως, οι ψυχολογικοί παράγοντες όπως η ευδιαθεσία, αυτοσυγκράτηση, αυτοσεβασμός, ηθική σιγουριά και καταβολή μεγάλης προσπάθειας για τελειομανία ήταν αρνητικά σχετιζόμενα με το ντόπινγκ. Διαφορετικές ψυχολογικές μεταβλητές επιδρούν ως προστατευτικοί μηχανισμοί, κατά του ντόπινγκ (πχ αυτοεκτίμησης, αντίσταση στην κοινωνική πίεση και επιθυμία για τελειομανία) ή ήταν συνδεδεμένα με υψηλότερα περιστατικά ντόπινγκ (π.χ. έντονη επιθυμία για αρρενωπότητα, αναμενομένη αίσθηση ματαίωσης, ή επιθετικότητα) (Nicholls A. R., et al., 2017).

1.4.8 Παράγοντας 8. Κοινωνικοοικονομικές Συνθήκες.

Η κοινωνικοοικονομική θέση ενός ατόμου επηρεάζει έντονα την πρόσβαση του σε κάθε μορφή υπηρεσιών μέσα σε μια κοινότητα, όπως είναι η εκπαίδευση, η υγεία, κ.α. Όπως άλλωστε αποτελέσματα ερευνών τεκμηριώνουν, ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες, που προάγουν το ντόπινγκ, όπως το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο κ.α. (Nicholls A. R., et al., 2017).

Παράλληλα, έχει εντοπιστεί συσχέτιση μεταξύ της χρήσης ΑΑΣ και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών σε διάφορες έρευνες, με διαφορετικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως αρνητικές σχολικές εμπειρίες, χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης, τραυματικές εμπειρίες κατά την παιδική ηλικία, αλλά και πιο συγκεκριμένα, ασταθείς κοινωνικές συνθήκες (Hakansson A., Mickelsson K., Wallin C., Berglund M., 2012). Αντιθέτως παρατηρείται, ότι η χρήση ΑΑΣ φαίνεται να παρουσιάζει αρνητική σχέση με το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, ενώ επίσης η χρήση ΑΑΣ φαίνεται να είναι έντονα αυξανόμενη όταν προϋπάρχουν ή είναι παρόντα, οικονομικά προβλήματα (Hakansson A., Mickelsson K., Wallin C., Berglund M., 2012).

Κατανοούμε λοιπόν την σημαντική συσχέτιση του φαινομένου του ντόπινγκ με τις κοινωνικές συνθήκες στην ζωή των εφήβων και των κοινοτήτων τους καθώς, όπως υπογραμμίζεται από την βιβλιογραφία, η συσχέτιση των ΑΣΣ με οικονομικά προβλήματα, επηρεάζουν και εντείνουν δυσμενώς την κοινωνικοοικονομική και εκπαιδευτική ικανότητα των χρηστών ΑΣΣ (Hakansson A., Mickelsson K., Wallin C., Berglund M., 2012).

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

2.1 ΝΤΟΠΙΝΓΚ (DOPING) ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Πολλές μελέτες έχουν συνδέσει τις δομές του κοινωνικού κεφαλαίου με συμπεριφορές που ενισχύουν την υγεία. Οι παράγοντες της κοινωνικής εμπιστοσύνης, της κοινωνικής συνοχής, της αίσθησης του ανήκειν, της συμμετοχής του πολίτη, της εθελοντικής δραστηριότητας, της κοινωνικής συμμετοχής και της κοινωνικής αμοιβαιότητας συνδέονται όλοι με το κοινωνικό κεφάλαιο και η ύπαρξή τους συνδέεται συχνά με κοινότητες ή χώρους όπου η βελτίωση της υγείας είναι υψηλή (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Αξιοποιώντας μια ερμηνευτική προοπτική, καταδεικνύεται πώς η ύπαρξη του κοινωνικού κεφαλαίου, μπορεί να ενισχύσει τη μετάβαση στη χρήση ναρκωτικών, την εμπειρία από τη χρήση ενός παράνομου φαρμάκου και τη μείωση του κινδύνου ανίχνευσης (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Επισημαίνεται πώς το κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να συμβάλει σε συμπεριφορές που δεν ενισχύουν την υγεία (Maycock B.R. & Howat P., 2007).

Το κοινωνικό κεφάλαιο έχει αντίστροφη συσχέτιση με την ανθρωποκτονία και ότι τα υψηλά επίπεδα κοινωνικού κεφαλαίου συνδέονται με μειωμένη συνολική νοσηρότητα και θνησιμότητα από καρδιακές παθήσεις και σκόπιμη και μη σκόπιμη βλάβη (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Κατά συνέπεια, το κοινωνικό κεφάλαιο έχει εξεταστεί τόσο ως μέσο επίτευξης θετικής υγείας όσο και ως κάτι καλό από μόνο του (Maycock B.R. & Howat P., 2007).

Ωστόσο, αποτυπώνονται τέσσερις αρνητικές πτυχές του κοινωνικού κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένου του αποκλεισμού των ξένων, των υπερβολικών απαιτήσεων σε μέλη της ομάδας, του περιορισμού των ατομικών ελευθεριών και της καθοδικής ισοπέδωσης των άγραφων κανόνων (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Η έρευνα των Maycock και Howat (2007) ξεκίνησε για να διερευνήσει την ύπαρξη, τη μορφή και τη λειτουργία του κοινωνικού κεφαλαίου σε ένα παράνομο δίκτυο διακίνησης ναρκωτικών. Χρησιμοποιώντας δεδομένα που συλλέχθηκαν από παράνομους χρήστες και εμπόρους αναβολικών στεροειδών στο Πέρθ της Δυτικής Αυστραλίας, αναδείχθηκε η σκοτεινή πλευρά του κοινωνικού κεφαλαίου καθώς παρατηρήθηκε ότι οι δομές του κοινωνικού κεφαλαίου μπορούν να διευκολύνουν μια παράνομη δραστηριότητα (Maycock B. R. & Howat P., 2007).

Είναι αναγκαίο να αποτυπωθεί μια ποικιλία ορισμών του κοινωνικού κεφαλαίου σε σχέση με την σύνδεση του με την χρήση αναβολικών στους νέους. Το κοινωνικό κεφάλαιο είναι τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής οργάνωσης όπως τα δίκτυα, οι κανόνες και η κοινωνική εμπιστοσύνη που διευκολύνουν το συντονισμό και τη συνεργασία για αμοιβαίο όφελος (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Από την οπτική της κοινωνικής δικαιοσύνης, οι κοινωνικές οργανώσεις περιλαμβάνουν πολιτικές και θρησκευτικές ομάδες, εργασιακούς χώρους, δίκτυα οικογένειας και φιλίας και ανεπίσημα δίκτυα κοινότητας (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Οι δείκτες του κοινωνικού κεφαλαίου στο πλαίσιο της προοπτικής της κοινωνικής δικαιοσύνης αφορούν στην αίσθηση υποχρέωσης, στην κοινωνική συνοχή, στον εθελοντισμό, στην κοινωνική δέσμευση, στο αίσθημα του ανήκειν, στην κοινωνική αλληλεπίδραση, στην κοινωνική εμπιστοσύνη και την κοινωνική αμοιβαιότητα (Maycock B.R. & Howat P., 2007).

Η διαδικασία κοινωνικοποίησης στα αναβολικά, με την ανάπτυξη μιας υποκοουλτούρας στηρίζεται στις δομές της ανήκουσας, υψηλής κοινωνικής αλληλεπίδρασης, κοινωνικής εμπιστοσύνης και κοινωνικής αμοιβαιότητας (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Οι κοινοί στόχοι, η αλληλεπίδραση και η χρήση ενός παράνομου ναρκωτικού συμβάλλουν στην κοινωνική δέσμευση, δημιουργώντας κοινωνική υποχρέωση, αίσθημα του ανήκειν και αμοιβαία εμπιστοσύνη (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Οι έμποροι στεροειδών συμβάλλουν στην υποκοουλτούρα μέσω των διαδικασιών καθοδήγησης, προμήθειας, κοινωνικοποίησης και εκπαίδευσης (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Η κατανόηση μιας παράνομης πράξης και η κοινωνική ασυμφωνία που αυτή αναπτύχθηκε φαίνεται να ενισχύει τους κοινωνικούς δεσμούς και το αίσθημα υποχρέωσης. Το αίσθημα υποχρέωσης και η κοινωνική αμοιβαιότητα συμβάλλουν στη στήριξη ατόμων στις υποομάδες και στη συνέχιση της χρήσης ναρκωτικών ουσιών (Maycock B.R. & Howat P., 2007).

Το κοινωνικό κεφάλαιο είχε αρνητική επίδραση αφού η μελέτη καταδεικνύει το παράνομο δίκτυο αναβολικών στεροειδών, συμβάλλοντας στη διευκόλυνση της διανομής παράνομων αναβολικών στεροειδών, στην είσοδο στην παράνομη χρήση ναρκωτικών, στην ενίσχυση της συνέχισης αυτής της χρήσης ναρκωτικών και στην παρεμπόδιση της παύσης (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Η υποκοουλτούρα του δικτύου συναλλαγών εισήγαγε νέους χρήστες στην ουσία και παρείχε στους χρήστες τις δεξιότητες και τους πόρους για να ξεπεράσουν τους κοινωνικούς ελέγχους που

μπορεί να έχουν αναστείλει ή να μειώσουν τη χρήση τους (Maycock B. R. & Howat P., 2007). Τα αναβολικά της υποκουλτούρας βασίζονται σε κατασκευές κοινωνικής αλληλεπίδρασης, εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας. Οι έμποροι μέσω των διαδικασιών καθοδήγησης, προμήθειας, κοινωνικοποίησης και εκπαίδευσης συνέβαλαν στην ανάπτυξη της σκοτεινής πλευράς του κοινωνικού κεφαλαίου (Maycock B.R. & Howat P., 2007). Το να βλέπεις το κοινωνικό κεφάλαιο σαν ένα όργανο ή ένα τερματικό κοινωνικό κατασκεύασμα που είναι πάντα κατάλληλο για την καλή υγεία είναι αφελές και απλοϊκό. Οι επαγγελματίες υγείας πρέπει να θυμούνται, ότι το κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να ενισχύσει τόσο αρνητικές όσο και θετικές συμπεριφορές (Maycock B.R. & Howat P., 2007).

2.2 Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ «ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ» ΑΛΛΩΝ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Όπως έχει γίνει αναφορά άνωθεν, η θεωρητική προσέγγιση των επιρροών που ασκούν οι ομάδες ενδιαφέροντος, φίλοι, οικογένεια, προπονητές, συναθλητές και οι ανταγωνιστές, στους νέους αθλητές, είναι σημαντική. Σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση, η επιρροή που ασκούν τα άτομα γύρω από το φαινόμενο του ντόπινγκ είναι ένας από τους πυλώνες ερμηνείας του φαινομένου χρήσης και εξάρτησης. Αναλυτικότερα θα επεξηγηθεί το φαινόμενο της επιρροής από τους σημαντικούς άλλους από θεωρήσεις των κοινωνικών και ψυχολογίας

Οι σημαντικοί άλλοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ως ένας θετικός παράγοντας καθώς είναι θέσφατο ότι οι έφηβοι είναι επιρρεπείς σε αυτούς. Η επιρροή αυτών των προσώπων είναι τόσο αρνητική, όσο και θετική (Nilsson S., Allebeck P., Marklund B., Baigi A & Fridlund B., 2004).

Αρχικά η χρήση Ανδρογόνων Αναβολικών Στεροειδών, εκλαμβάνεται ως μια αρνητική έννοια και πράξη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και το ευρύ κοινό, με έντονες κοινωνικές κυρώσεις για τους χρήστες. Εν αντιθέσει με το γεγονός, πολλοί, αντιτίθεται στη χρήση αναβολικών στεροειδών, η χρήση αυτών, παρέμενε ευρέως διαδεδομένη ειδικά την τελευταία δεκαετία (Maycock B. R, & Howat P., 2007). Η θέση, γνώμη και στάση της κοινωνίας, των μέσων κ.α. αναπαράγει πρότυπα και θέτει την αποδοχή ή μη μιας συμπεριφοράς. Έτσι η χρήση ΑΑΣ, ξεπερνά τα όρια της κοινωνικής αποδοχής και οι χρήστες φαίνεται να επηρεάζονται μέσω άλλων δικτύων, ώστε να προχωρήσουν στην χρήση αυτών, πάρα την κοινωνική κατακραυγή. Αναλυτικότερα ψυχολογικά χαρακτηριστικά όπως η αυτοπεποίθηση και η επιρροή από σημαντικά άλλα πρόσωπα, διαδραματίζουν και διαπλάθουν σημαντικά μοτίβα, στο ντόπινγκ και σε άλλες ουσίες (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999). Περαιτέρω, η έρευνα τεκμηριώνει, ότι οι νέοι αθλητές επηρεάζονται σημαντικά από τα δίκτυα που επιλέγουν ή είναι γύρω τους (όπως, γονείς, προπονητές, φίλοι, φυσιοθεραπευτές, γιατροί κ.α.) και επιδρούν στην επιλογή των νέων για χρήση ντόπινγκ (Nicholls A.R., et al., 2017).

Οι σημαντικοί άλλοι διαδραματίζουν έναν από τους πιο καθοριστικούς παράγοντες για την χρήση ΑΑΣ, με 2% των αθλητών, να αναφέρουν τον προπονητή να προτείνει την λήψη ΑΑΣ, τους γιατρούς άλλα και άλλους αθλητές – συναθλητές (Nicholls A. R., et al., 2017). Οι προπονητές διαδραματίζουν έναν σπουδαίο ρόλο στην αποδοχή ή

μη αποδοχή λήψης ΑΑΣ από τους αθλητές τους. Πιο συγκεκριμένα, ερευνά τεκμηριώνει ότι αδύναμοι αθλητές θα λάμβαναν βοηθήματα βελτίωσης της απόδοσής τους, αν οι προπονητές, τους ζητούσαν κάτι τέτοιο. Αυτό, τεκμηριώνει ότι η πίεση που ασκεί ο προπονητής θέτει τις βάσεις για την θέση που θα λάβουν οι αθλητές για το ντόπινγκ (Nicholls A. R., et al., 2017).

Επιπροσθέτως στους αθλητικούς χώρους, όπου αναπτύσσονται φίλιες και ανταγωνισμοί είναι χώροι που αποτελούν σημαντικό φορέα πίεσης, ενημέρωσης – παραπληροφόρησης, διαφήμισης και αναπαραγωγής προτύπων σε ότι αφορά την χρήση ΑΑΣ. Τα αποδυτήρια σε γυμνάσια και λύκεια, είναι γεμάτα από ιστορίες για επιτυχίες από το παρόν και το παρελθόν. Είναι πιθανό επίσης, να είναι γεμάτα από οδηγίες, του πώς να παραπλανήσεις και να μη εντοπιστείς για τη χρήση ουσιών βελτίωσης της απόδοσης. Η έκφραση “το κάνουν όλοι” και μόνο ως νοοτροπία, δύναται να προωθεί την χρήση βελτιωτικών απόδοσης από αθλητές στα σχολεία (Greco J., 2015) .

Ένας ακόμα προβληματισμός, όπως σημειώνει ο ερευνητής Greco (2015) είναι ότι οι προπονητές δύναται να κατέχουν μια δυνατή επιρροή πάνω στους νέους αθλητές, καθώς για κάποιους αθλητές αποτελούν την κυρίαρχη πηγή πληροφόρησης τους. Οι γονείς έχουν ιδιαίτερη επιρροή στους νέους, ως προς την χρήση ντόπινγκ παραδειγματικά, όταν το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων μειώνεται φαίνεται αυτό, να έχει επίδραση στην χρήση βελτιωτικών αποδόσεις από τα παιδιά τους (Greco J., 2015). Το ίδιο μοτίβο επαναλαμβάνεται όταν τα παιδιά – έφηβοι καταναλώνουν αλκοόλ λόγω χαμηλής επιτήρησης από τους γονείς τους (Greco J., 2015). Όσο η γονική επιρροή μειώνεται, τόσο οι έφηβοι στηρίζονται σημαντικά στους φίλους, τους προπονητές και στο διαδίκτυο (Nicholls A. R., et al., 2017).

Παράλληλα εξηγώντας το φαινόμενο του ντόπινγκ, η κοπάνα από το σχολικό περιβάλλον και το να ζει μόνο του ένα παιδί έφηβος (απουσία γονικής επιρροής – παρουσίας) μπορεί να συμπεριληφθεί έμμεσα στους παράγοντες χρήσης για την αύξηση της απόδοσης, την βελτίωση εξωτερικής εμφάνισης, την παραγωγή μεγαλύτερων μυών αλλά και την δοκιμή των αναβολικών ώστε ο/η νέος/νέα να αποδείξει ότι είναι τα ίδιο γενναίος/γενναία όπως οι φίλοι του/της (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999). Οι συνοδείες (παρέες, επιρροές) αυτών των εφήβων αθλητών, επηρεάζουν την πιθανή απόφαση τους να χρησιμοποιήσουν ή

να μην χρησιμοποιήσουν ουσίες καθώς οι προπονητές, γονείς και φίλοι δύναται να δράσουν προληπτικά κατά των μηχανισμών απόκτησης και χρήσης των ουσιών (Nicholls A.R., et al., 2017). Ενώ επίσης υπογραμμίζεται ότι ακόμα και όταν οι αθλητές ξέρουν το ρίσκο και τους κινδύνους χρήσης των βελτιωτικών απόδοσης, αυτοί που είναι πιο ανευνημέρωτοι από όλους είναι οι γονείς ενώ επίσης η πλειοψηφία των γονέων που θεωρούν ότι δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα βρίσκονται σε αγνοία για τους κινδύνους χρήσης βελτιωτικών απόδοσης (Greco J., 2015). με βάση αυτά δεν δύναται να επιδράσουν με τον ορθό τρόπο απέναντι στα παιδιά τους, καθώς δεν αντιλαμβάνονται το πρόβλημα. Επιπρόσθετα, καθώς οι γονείς έχουν την τελική ευθύνη για την εποπτεία της συμπεριφοράς των παιδιών τους, οι προπονητές/ήττριες συνήθως περνούν περισσότερο χρόνο μαζί τους στο σχολικό περιβάλλον και έχουν μεγαλύτερη επίπτωση πάνω στις ζωές τους από ότι οι γονείς τους. Οι προπονητές/ήττριες μπορεί να είναι υπεύθυνοι για τους τραυματισμούς των παιχτών τους, ψυχικά και σωματικά εν αντιθέσει με τους γονείς τους (Greco J., 2015). Από αυτά γίνεται κατανοητό η έκταση της επιρροής ενός/μιας προπονητή/προπονήτριας πάνω στην ζωή, επιλογές και στόχους ενός νέου αθλητή/τριας. Η δε γνώμη του προπονητικού προσωπικού για την χρήσης αναβολικών ουσιών επηρεάζει έντονα την μελλοντική χρήση αναβολικών από τους έφηβους αθλητές. Μια ακόμα ενδιαφέρουσα άποψη και παρατήρηση είναι ότι οι διακινητές – έμποροι των αναβολικών στεροειδών αντιμετωπίζονται ως μέντορες. Ο/Η έμπορος/έμπορας διαδραματίζει συνήθως προφητικό ρόλο, προ οικονομώντας πως τα πράγματα ενδέχεται να αλλάξουν και τα προβλήματα που ενδέχεται να αποκτήσουν οι αθλητές λόγω της χρήσης (Maycock B.R, Howat P., 2007). Αυτό δε συνεπάγεται από όλες τις αναφορές μας στο παρόν σημείο, ότι αν το προπονητικό προσωπικό ή φίλοι είναι οι κύριοι διακινητές της ουσίας, τότε και εκείνοι δύναται να λαμβάνουν τον προφητικό – ρολό αυθεντίας στα ματιά των έφηβων αθλητών.

Συμπερασματικά δε, οι φίλοι και οι ομάδες πίεσης – επιρροής των νέων, φαίνεται να επιδρούν στο ντόπινγκ, ειδικότερα 18% των χρηστών ΑΑΣ, έκαναν χρήση της ουσίας κάτω από συνθήκες πίεσης από τους φίλους τους (Nicholls A.R., et al., 2017). Επίσης, τεκμηριώνεται ότι τα βελτιωτικά απόδοσης, ήταν κυρίως παρεχόμενα είτε από φίλους, είτε από ειδικούς υγείας (Nicholls A.R., et al., 2017). Άλλοι ερευνητές σημειώνουν ότι ένα ευρύ κοινωνικό δίκτυο, που δημιουργείται από την επέκταση φιλικών σχέσεων, μπορεί επίσης να προάγει την δημιουργία και ανάπτυξη ομαδικών

ταυτοτήτων και κουλτουρών (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Με βάση τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι ο επηρεασμός και υιοθέτηση νέων στόχων και επινόηση νέων τακτικών για την επίτευξη αυτών των στόχων που θέτει το άτομο, δια αυτών που θεωρεί το ίδιο και υποομάδα του σημαντικά, έχει επίπτωση στις επιλογές του. Όπως σημειώνεται δε, η χρήση αναβολικών στεροειδών, δεν αυτοκαθορίζει την υποκουλτούρα της ομάδας, αλλά η πράξη αγοράς και χρήσης μιας παράνομης ουσίας προωθεί το δέσιμο της ομάδας (Maycock B.R., & Howat P., 2007). Σχολιάζοντας αυτό, επίσης σημειώνεται ότι καθώς το γυμναστήριο είναι ένα κεντρικό σημείο συνάντησης, για τους νέους εφόσον ασχολούνται με τον αθλητισμό, έρχονται σε επαφή με διάφορες υποομάδες και αναπτύσσουν σχέσεις και εκτός αυτού του περιβάλλοντος. Οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις των μελών επεκτείνονται και έξω από το γυμναστήριο. Η ανταλλαγή κοινών στόχων, η επαφή και η χρήση παράνομων ουσιών επιδρά στο κοινωνικό δέσιμο δημιουργώντας κοινωνικές υποχρεώσεις, αίσθηση του ανήκειν στα μέλη και από κοινού εμπιστοσύνη (Maycock B.R., & Howat P., 2007). Κατανοούμε εντέλει, ότι η δημιουργία μιας φιλικής ομάδας με τις προϋποθέσεις που αναφέραμε έχει υψηλό αντίκτυπο στην δημιουργία προτύπων και πολλές φορές πιέζει τα άτομα να υιοθετήσουν τις νόρμες ακόμα και αν αυτές έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία όπως η χρήση ΑΑΣ. Όπως δε αναφέρουν οι ερευνητές (Maycock B. R., & Howat P., 2007) "το γυμναστήριο ήταν το μέρος που έλαβα την παιδεία – τρόπο χρήσης" με βάση τα όσα εξήχθησαν αυτούσια ως λογία μέσα από την έρευνα τους.

2.3 Η «ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ» ΤΟΥ ΝΤΟΠΙΝΓΚ

Εφορμώντας από βασικές γνώσεις της κοινωνιολογίας, η κουλτούρα εμπεριέχει, συστήματα, αξίες, πρότυπα, σύμβολα, είδωλα και εντέλει πολιτισμό. Όπως σημειώνεται δε, ο πολιτισμός των νέων (καθώς μελετάμε την κουλτούρα του ντόπινγκ στις νεανικές ηλικίες) είναι άλλο ένα παράδειγμα υποκουλτούρας (Hughes M., Kroehler C., 2014). Τα πρότυπα της κουλτούρας των νέων βρίσκουν έμφαση στις εφήμερες μόδες, στην ψυχαγωγία, στην ένδυση κ.α. Τα πρότυπα αυτά αλλάζουν από γενιά σε γενιά (Hughes M., Kroehler C., 2014). Συνεχίζοντας, η πράξη της αγοράς και χρήσης αναβολικών στεροειδών προωθεί την αίσθηση του ανήκειν. Αυτές οι κοινωνικές πράξεις δημιουργούν ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ μιας ομάδας ανθρώπων (Maycock B.R, & Howat P., 2007). Γίνεται κατανοητό λοιπόν, ότι υπάρχει μια σειρά από συστήματα, πράξεις, αξίες και αντιλήψεις που σκιαγραφούν την κουλτούρα πίσω από την χρήση αναβολικών ουσιών και δη στις νεανικές ηλικίες. Όπως σημειώνουν άλλοι ερευνητές επί του θέματος, οι διαφορές στην κουλτούρα, δηλαδή η εκλαμβανόμενη πίεση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, για μείωση του βάρους, ή την προβολή της αξίας ενός μυώδους σώματος σε σύνδεση με το τι θεωρείται αρεστό ως εξωτική εμφάνιση, λειτουργούν προωθητικά για την χρήση, βελτιωτικών απόδοσης και εξωτερικής εμφάνισης, ουσιών (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007).

Η κυριαρχούσα κουλτούρα της εποχής, επηρεάζει τις υποκουλτούρες των νέων και ό,τι αυτές εμπεριέχουν. Οι τάσεις και η ζήτηση για συγκεκριμένα πρότυπα, που αυτά προβάλλονται από διαφημίσεις, είδωλα, θεσμούς κ.α. φέρεται να έχουν επίπτωση στις επιλογές των νέων αλλά και στους τρόπους με τους οποίους είναι αποδεκτοί ή μη οι τρόποι να ικανοποιούν αυτά τα εικονικά πρότυπα. Οι μελετητές Maycock & Howat (2007), σημειώνουν ότι οι χρήστες παράνομων αναβολικών στεροειδών ουσιών, θέτουν τους εαυτούς τους σε κινδύνους, είτε αυτοί είναι κοινωνικού, νομικού φυσικού ή και ψυχολογικού τύπου (Maycock B.R, & Howat P., 2007).

Συνεχίζοντας την ανάλυση οφείλεται να υπογραμμιστεί ότι αναλογιζόμενοι την χρήση ουσιών, ως μέρος της αθλητικής κουλτούρας, είναι άξιο να εστιάσουμε και στους αθλητές. Παρόλα αυτά, η χρήση ουσιών παραμένει μια κρυφή συμπεριφορά και η προσέγγιση δεδομένων παραμένει δύσκολη για τους ερευνητές. Εξ αυτού, κοινωνιολόγοι ανακαλύπτουν άλλους τρόπους ερευνάς, αλλά συνήθως η κουλτούρα

του ντόπινγκ παραμένει παραμελημένη (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015). Συνεχίζοντας οι ερευνητές έχουν εφεύρει άλλους τρόπους, ώστε να αντιληφθεί (η επιστημονική κοινότητα) την σημαντικότητα του ντόπινγκ ως προς την αθλητική κουλτούρα (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015). Μέσω παρατήρησης, στο πως οι αθλητές αντιλαμβάνονται και συμπεριφέρονται απέναντι στην φαρμακολογία αλλά και πως αποκτούν νέες γνώσεις -πρακτικές γνώσεις- στον τομέα των ουσιών (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015). Επαγωγικά, η κουλτούρα του ντόπινγκ περιλαμβάνει πιθανά και μόδα στην διαδικασία της χρήσης, δηλαδή τα πρότυπα που οδηγούν τους νέους αθλητές να κάνουν χρήση, είτε αυτά είναι η βελτίωση της εμφάνισής τους, είτε η αύξησης της απόδοσης τους, όπως έχουμε υπογραμμίσει και στο προηγούμενο κεφάλαιο. Επίσης, μέρος της κουλτούρας του ντόπινγκ, είναι η γνώση στο πώς να βρεις την ουσία ο τρόπος που ένας νέος αθλητής έρχεται σε επαφή με αυτή την γνώση και βέβαια οι τεχνικές που αυτός/αυτή γνωρίζει για την λήψη της ουσίας. Ειδικότερα, η παροχή πληροφοριών και η διαδικασία κοινωνικοποίησης, συμβάλλουν στην ανάπτυξη υποχρεώσεων (για τους χρήστες ΑΑΣ), οι οποίες εκδηλώνονται ως αίσθηση "εγώ οφείλω" και αίσθησης του ανήκειν (αίσθηση ότι είναι μέρος αυτής της ομάδας και εντός αυτής καθαντής της κουλτούρας που συμμερίζονται) (Maycock B.R, & Howat P., 2007).

Ακολούθως η κουλτούρα του ντόπινγκ φαίνεται να αναπτύσσεται ιδιαίτερα γύρω από την άθληση και αυτή χρησιμοποιείται ως μέσο για τα νέα άτομα, ώστε να αποκτήσουν ένα πιο υποκειμενικά και αντικειμενικά αρεστό σώμα προς τους ίδιους αλλά και προς την κοινότητα τους. Όπως επισημαίνεται και στην βιβλιογραφία, ο κύριος λόγος χρήσης αναβολικών στεροειδών από νέα άτομα είναι η βελτίωση της εμφάνισης (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Τα γυμναστήρια, όπου οι νέοι τείνουν να χρησιμοποιούν ώστε να επιτύχουν τους στόχους που προαναφέραμε, είναι μέρος της κουλτούρας που αναλύεται. Οι νέοι και δη τα εφηβεία αγόρια γυμνάζονται περισσότερο στα γυμναστήρια, για να βελτιώσουν την μυϊκή τους μάζα και χρησιμοποιούν περισσότερο αλκοόλ και ναρκωτικές ουσίες. Τα αγόρια αυτά δηλώνουν ότι τα ναρκωτικά δεν είναι το τόσο βλαβερά σε σχέση με τους νέους που δεν χρησιμοποιούν ουσίες, ενώ πιστεύουν ότι τα κορίτσια προτιμούν αγόρια με μεγαλύτερους μύες. (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F.,

2004). Έτσι το γυμναστήριο είναι ο τόπος που αυτά τα πιστεύω εκφράζονται με έντονες επιθυμίες επίτευξης στόχων που προαναφέραμε. Είναι το σημείο συνάντησης και ο χώρος που δύναται να έρθουν σε επαφή με τις λογικές της χρήσης αναβολικών. Πιο συγκεκριμένα περί αυτού αναφέρεται ότι καθώς το γυμναστήριο είναι το κεντρικό σημείο συνάντησης, διάφορες υποομάδες, συνεχίζουν την διαδικασία της κοινωνικοποίησης και εκτός αυτού του περιβάλλοντος (Maycock B.R, Howat P., 2007). Επίσης, η έρευνα σε διάφορες υποομάδες χρήσης αναβολικών ουσιών, εντόπισε κοινή ύπαρξη γλώσσας, συμπεριφορές, νόρμες και ενεργητικότητα των χρηστών που ταυτίζονται και αυτοπροσδιορίζονται ως μια υποκουλτούρα χρήσης στεροειδών με κοινό γνώμονα ότι το γυμναστήριο μένει να είναι ο κύριος χώρος ενεργητικότητάς τους και δημιουργίας – διατήρησης του στάτους τους (Maycock B.R, Howat P., 2007). Περαιτέρω η κουλτούρα που αναλύομαι, εμπεριέχει εντόνους συμβολισμούς. Ένας από αυτούς είναι το σωματότυπο. Αναφέρεται δε ότι χρήστες αναβολικών με συγκεκριμένο στόχο την εικόνα του σώματος τους, τείνουν να πηγαίνουν για νυχτερινές εξόδους μαζί κ.α. Υπάρχει μια σειρά από σημαντικές συναναστροφές (γύρω από την χρήση αναβολικών και την εκγύμναση με αυτές της ουσίες) μεταξύ των ατόμων αυτών (που περιλαμβάνουν στιγμές όλης της καθημερινότητας) (Maycock B.R, Howat P., 2007). Σπουδαίο σημείο αναφοράς ως προς σε αυτό είναι ότι η ύπαρξη κοινών στόχων, με την πράξη αγοράς και χρήσης παράνομων ουσιών, επενεργεί στο κοινωνικό δέσιμο, δημιουργώντας κοινωνικές υποχρεώσεις, αίσθηση μέλους (μέσα σε ένα συγκεκριμένο τύπο ζωής και κουλτούρας) και αίσθησης εμπιστοσύνης αναμεταξύ των μελών που πράττουν αυτήν την συμπεριφορά (Maycock B.R, Howat P., 2007)

Τέλος, το ντόπινγκ δεν δύναται να θεωρείται απλά ως μια προσωπική παρέκκλιση, όπως τείνουν να επικαλούνται τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αλλά και αθλητικοί οργανισμοί (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015). Πρόκειται για μια πολυσύνθετη συμπεριφορά που εμπεριέχει στάσεις υγείας, πρότυπα, παροτρύνσεις, ψυχολογικά φαινόμενα και μια κουλτούρα βασισμένη πάνω σε σύμβολα και ισχυρά πρότυπα της σύγχρονης κοινωνίας. Θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί ότι οι σύγχρονοι τρόποι ζωής προωθούν λογικές άμεσης επίτευξης των στόχων με οποιοδήποτε μέσο, ως μια λογική της σύγχρονης κουλτούρας ως προς το ποιος και πως θεωρείται πετυχημένος. Όπως παρατηρούν ερευνητές, ομόλογα, η ιδέα της "αναντιστοιχίας μεταξύ στόχων και μέσων" και οι

ελάχιστες διαθέσιμες ευκαιρίες επίτευξης υψηλών στόχων από τους αθλητές, δημιουργούν ενδιαφέρουσες οπτικές στην εξήγηση του φαινομένου παρέκκλισης στο ντόπινγκ (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015). Άλλοι επιχειρηματολογούν λέγοντας ότι η ολοένα και πιο εξαρτητική σχέση της ζωής από τις φαρμακευτικές ουσίες (medicalization of life and sport), ο μη ερασιτεχνισμός, η αυξανόμενη πολιτικοποίηση και εμπορευματοποίηση του αθλητισμού, είναι θεσμικοί λόγοι που προσέδωσαν στην αθλητική ιατρική κεντρικό ρολό στην διασπορά του ντόπινγκ (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015).

2.4 Η ΧΡΗΣΗ ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΑΠΟ ΝΕΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η εφηβεία είναι μια κρίσιμη περίοδος του ανθρωπίνου βίου, κατά την διάρκεια της οποίας εγκαθιδρύονται στην ζωή του ανθρώπου κοινωνικές και ψυχολογικές νόρμες, ενώ επίσης λαμβάνουν μέρος φυσικές και συναισθηματικές αλλαγές. Για να ανταπεξέλθουν σε αυτές τις αλλαγές, πολλοί νέοι σχετίζονται με επισφαλείς συμπεριφορές, που τελικά οδηγούν στην εγκαθίδρυση συμπεριφορών προτύπων για πολλούς από αυτούς. Επιπροσθέτως άλλοι παράγοντες όπως γενετικοί, περιβαλλοντικοί και ενδο/-διαπροσωπικοί παράγοντες είναι συνδεδεμένοι με επικίνδυνες συμπεριφορές. Οι ανθυγιεινές συμπεριφορές αναμεταξύ των εφήβων, αντιπροσωπεύουν μια μέγιστη απειλή για την δημοσιά υγεία, με μακροπρόθεσμες αλλά και βραχυπρόθεσμες συνέπειες (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Τα ανδρογόνα αναβολικά στεροειδή όπως έχει ήδη αναφερθεί, τεκμηριώνεται ότι επηρεάζουν ποικιλοτρόπως, την διάθεση μέσω των ορμονικών διαταραχών που προκαλούν, την ανάπτυξη του σώματος και του εγκεφάλου, τις διατροφικές συνήθειες, ενώ επίσης η χρήση αναβολικών συσχετίζεται με χρήση και άλλων ουσιών, όπως η μαριχουάνα και το αλκοόλ (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Αυτές είναι μερικές από τις επιλογές, που πράττουν οι νέοι με βάση αυτά που θεωρούν αρεστά από την επικρατούσα κουλτούρα, υποκουλτούρα, τα ΜΜΕ, το γενικότερο περιβάλλον τους σχολικό και μη, τις φίλιες τους κ.α. Πρόωρος ενστερνισμός και συνεχής χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών, για παράδειγμα, πιθανολογείται ότι οδηγεί σε ισόβια εξάρτηση και αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία και στην ενήλικη ζωή (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Επιπλέον, άτομα που καταναλώνουν αλκοόλ από μια μικρή ηλικία, έχουν αυξημένες πιθανότητες να βιώσουν προβλήματα απασχόλησης και να εκφράσουν παραβατική ή και βίαιη συμπεριφορά στην μετέπειτα ζωή, εν συγκρίσει με άτομα που δεν κάνουν χρήση ουσιών από μικρές ηλικίες (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012).

Παρά τις αρνητικές συνέπειες στην υγεία τους, οι νέοι συνεχίζουν την χρήση των ουσιών αυτών, καθώς όπως έχουμε αναφέρει και πρωτίτερα δεν έχουν συνήθως την πληροφόρηση και την γνώση των συνεπειών που πρόκειται να αντιμετωπίσουν. Τα προβλήματα υγείας με τα οποία μπορεί να βρεθούν αντιμετώπι είναι σωματικά αλλά και ψυχολογικά (Vito A. G., 2012). Πάρα ταύτα, οι έφηβοι βλέπουν πλεονεκτήματα από την χρήση στεροειδών, όπως η αύξηση της μυϊκής του μάζας και δύναμης, αλλά

όχι τις επιζήμιες επιπτώσεις που φέρει η χρήση στεροειδών (Vito A. G. 2012). Είναι σημαντικό να αναφερθεί εκ νέου ότι η χρήση στεροειδών, προξενεί φυσική βλάβη στο σώμα, βάση της ποσότητας χρήσης, της ηλικίας του χρήστη και ανάλογα του τύπου του στεροειδούς, ενώ τα προβλήματα αυτά διαφέρουν ανά φύλο (Vito A. G., 2012).

Συνεχίζοντας, άλλες συμπεριφορές υγείας, όπου συσχετίζονται με την χρήση αναβολικών στις εφηβικές και ενήλικες ηλικίες είναι, οι δίαιτες, περιορισμός των θερμίδων και ο συλλογισμός ως προς τη μείωση του βάρους, ενώ παράλληλα παρατηρείται έντονη συσχέτιση με τη χρήση τσιγάρων και αλκοόλ (LaPota H.B., 2004). Επίσης, αναμεταξύ των μαθητικών πληθυσμών, οι αθλητές είναι γενικά πιο επιρρεπείς στην χρήση του αλκοόλ και την λανθασμένη χρήση συνταγογραφούμενων φαρμάκων (LaPota H.B., 2004). Άλλοι επιστήμονες αναφέρουν ότι το κάπνισμα και η μείωση βάρους είναι μια εξελικτική ακολουθία ως προς την χρήση αναβολικών. Ωστόσο, δεν είναι σίγουρο για ποιο λόγο μια τέτοια ακολουθία προκύπτει (LaPota H.B., 2004). Παράλληλα, η λαίμαργη κατανάλωση φαγητού δίχως την πρόθεση για μείωση του βάρους μελλοντικά, είναι μια συμπεριφορά υγείας συσχετισμένη με αυξημένη χρήση ουσιών (LaPota H.B., 2004).

Άλλοι ερευνητές σημειώνουν μια άλλη συμπεριφορά που έχει άμεση σχέση με την ψυχική υγεία και φαίνεται να έχει υψηλή συσχέτιση με την χρήση αναβολικών ουσιών. Όπως σημειώνουν ερευνητές η μοναχική ζωή και το να ζει ένας έφηβος/έφηβη μόνος/μόνη του/της φαίνεται να είναι υψηλά συσχετιζόμενο με την χρήση αναβολικών ουσιών ιδίως στα εφηβαία αγόρια. Το να ζει κάποιος μόνος, είναι είτε ένας επιβαρυντικός παράγοντας ή συνέπεια της χρήσης αναβολικών. Το να ζει ένα άτομο μόνο του ίσως να προωθεί την χρήση ουσιών ενώ επίσης μπορεί να έχει συνέπειες σε άλλους παράγοντες, όπως οικογενειακά θέματα και κοινωνικοοικονομικό στάτους (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999). Συνεχίζοντας την ανασκόπηση παρατηρείται ότι υπάρχουν συγκεκριμένες επιλογές και συμπεριφορές στην υγεία που αφορούν τους εφήβους αθλητές. Πιο συγκεκριμένα αυτοί οι παράγοντες – πιέσεις, συνυπάρχουν παράλληλα με νοσηρές συμπεριφορές οι οποίες καθηλώνουν τους νέους αθλητές. Σε αυτή την λογική η Υπόθεση Αθλητικής Εγκληματικότητας (Athletic Delinquent Hypothesis) υποστηρίζει την αντίληψη πως σχετιζόμενες επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας, εικάζεται ότι προκύπτουν λόγω της ενασχόλησης με τον αθλητισμό (Diehl K., Thiel

A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Αυτή η διαπίστωση φέρει προβληματισμό καθώς η ενασχόληση με τον αθλητισμό φέρεται να είναι ένας από τους προστατικούς παράγοντες για την αντιμετώπιση χρήσης ουσιών (Twark C., 2018). Υπογραμμίζεται πως οι αθλητές που συμμετέχουν σε ιδιαίτερα απαιτητικά και ανταγωνιστικά αθλήματα, επιδεικνύουν μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης παράνομων ουσιών εντός του αθλητικού τους κύκλου (LaPota H.B., 2004). Επίσης, μαθητικοί αθλητές πιθανά κινδυνεύουν περισσότερο να επιδίδονται σε επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας, όπως εξαντλητική άσκησης, αυστηρή δίαιτα και χρήση στεροειδών, ειδικά αν έχουν έγνοια – αγωνία για την εικόνα του σώματός τους. (LaPota H.B., 2004). Οι μαθητικοί αθλητές έχουν μεγαλύτερο ρίσκο όσον αφορά διατροφικές παθολογικές διαταραχές, αλλά και ως προς την χρήση ουσιών, επειδή βρίσκονται κάτω από εξαιρετικά στρεσογόνες συνθήκες ώστε, να βελτιώσουν τις αποδόσεις τους, για τους ίδιους, για το προπονητικό προσωπικό αλλά και για τα σημαντικά πρόσωπα στην ζωή τους (LaPota H.B., 2004). Βάση αυτών, μπορεί να χρησιμοποιήσουν διαιτητικά συμπληρώματα διατροφής, ώστε να επιτύχουν αυτούς τους στόχους τους και να επιτύχουν το επιθυμητό, από αυτούς και το προπονητικό προσωπικό, αποτέλεσμα. Την ίδια στιγμή αυτά τα άτομα φαίνεται να έχουν πιο εκτενείς γνώσεις για την ορθή – υγιεινή διατροφή, αλλά αυτή τους η γνώση δεν φαίνεται να αντικατοπτρίζεται σε υγιεινές συμπεριφορές και πράξεις ελέγχου, ενώ αυτή η γνώση αποφαίνεται να έχει ελάχιστες θετικές επιπτώσεις ως προς τον μετριασμό ανθυγιεινών συμπεριφορών (LaPota H.B., 2004)

Τέλος, ένας ακόμα παράγοντας που θέτει βάσεις για την προστασία της υγείας, είναι τα μέσα πληροφόρησης που έχουν οι νέοι, ώστε να πληροφορούνται ορθά για το τι πραγματικά βάζει σε κίνδυνο την προσωπική τους υγεία και ποιες συμπεριφορές προωθούν την ευζωία τους γενικότερα. Έτσι, ερευνητές σημειώνουν ότι η προώθηση μηνυμάτων μέσω των ΜΜΕ, για ένα άκρος μυϊκό σώμα, συγκεκριμένα πρότυπα αμορφίας, διαφημίσεις προϊόντων για γρήγορες διαιτητικές αμφίβολου ποιότητας και άλλα, δύναται να ασκούν νοσηρά πρότυπα και μη ορθές συμπεριφορές υγείας. Πιο συγκριμένα, αναλογίζοντας ότι τα ΜΜΕ διαδραματίζουν έναν εμφανώς ισχυρό ρολό, στην ενημέρωση των αθλητών, όσον αφορά συμπληρώματα διατροφής, άλλα και προώθηση προτύπων για μυώδη σώματα ή πολύ λεπτά κορμιά, οφείλεται να γίνουν παρεμβάσεις στο πως θα μειωθούν αυτές οι επιπτώσεις από τα ΜΜΕ (LaPota H.B., 2004).

2.5 ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

Πολλές μελέτες δείχνουν μεγάλη σύνδεση στην χρήση αναβολικών με τη χρήση άλλων ουσιών εξάρτησης όπως το κάπνισμα, τη χρήση αλκοόλ και παράνομων ναρκωτικών ουσιών όπως μαριχουάνα, κοκαΐνη και διάφορων ψυχοτρόπων ουσιών (Kindlundh A., Isacson D., Berglund L., Nyberg F., 1999). Η χρήση λαδιού κάνναβης, η χρήση LSD και οπιοειδών σχετίζονται ειδικά με τη χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών. Η χρήση αναβολικών πιθανώς συνεπάγεται περισσότερο από την επιθυμία να βελτιωθεί η εμφάνιση ή η αθλητική απόδοση και φαίνεται να έχει πολλά κοινά με τη χρήση αλκοόλ, καπνού και ψυχοτρόπων ουσιών (Kindlundh A., Isacson D., Berglund L., Nyberg F., 1999). Η χρήση καπνού, η κατανάλωση μεγάλης ποσότητας αλκοόλ και η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών μπορεί είτε να εντοπιστούν ως εγγύς παράγοντες είτε ως συνέπειες της χρήσης του παράγοντα ντόπινγκ (Kindlundh A., Isacson D., Berglund L., Nyberg F., 1999). Μια ακριβέστερη εικόνα των χρηστών ντόπινγκ μπορεί να ληφθεί με υποδιαίρεση των χρηστών από τα ιδανικά (ιδεώδη) ή τους λόγους χρήσης τους και όχι από συμπεριφορές όπως αθλητισμός, κατάρτιση δύναμης ή συχνότητα χρήσης πολλαπλών ναρκωτικών ουσιών (Kindlundh A., Isacson D., Berglund L., Nyberg F., 1999). Η χρήση καπνού, η κατανάλωση αλκοόλ μερικές φορές την εβδομάδα, η απουσία τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα από το σχολείο, και η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών είναι πιο συχνό φαινόμενο μεταξύ των ανδρών εφήβων οι οποίοι χρησιμοποιούν αναβολικά με στόχο να βελτιώσουν την εμφάνιση τους ή να βελτιώσουν τις αθλητικές επιδόσεις (Kindlundh A., Isacson D., Berglund L., Nyberg F., 1999).

Όταν οι έφηβοι χρησιμοποιούν στεροειδή, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να κάνουν χρήση και ναρκωτικών ουσιών (Vito A.G., 2012). Διαπιστώθηκαν συσχετίσεις μεταξύ της χρήσης στεροειδών στους νέους και των ακόλουθων ουσιών: κοκαΐνη, μαριχουάνα, κοινή βελόνα για την χρήση οπιούχων και καπνός (Vito A. G., 2012). Έφηβοι που χρησιμοποιούν στεροειδή χρησιμοποιούν επίσης GHB (δηλ., κατασταλτικό του κεντρικού νευρικού συστήματος, που χρησιμοποιείται ως ουσία για να δημιουργεί καταπραϋντικά συναισθήματα και ερεθίσματα) και Rohypnol (δηλαδή ένα ηρεμιστικό το οποίο προκαλεί χαλάρωση και αμνησία, που χρησιμοποιείται σε σεξουαλικές επιθέσεις για να μην θυμάται επιλεκτικά το θύμα την συγκεκριμένη ανάμνηση) (Vito A.G., 2012). Επιπροσθέτως, όσοι νέοι ανέφεραν τη χρήση στεροειδών είναι τρεις έως τέσσερις φορές πιο πιθανό να είναι χρήστες αλκοόλ και

τσιγάρου (Vito A.G., 2012). Τέλος, διαπιστώθηκε ότι οι έφηβοι αθλητές είναι πιο πιθανό να καταναλώνουν αλκοόλ, καπνό και στεροειδή από τους μη αθλητές. Από την άλλη πλευρά, προσδιορίστηκε ότι οι αθλητές είναι λιγότερο πιθανό να καπνίζουν και να χρησιμοποιούν μαριχουάνα (Diehl K., Zipfel S., Thiel A., Mayer J., 2012).

2.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Το κύριο επιχείρημα είναι, ότι υπάρχει μια τάση των φορέων χάραξης πολιτικής και των επιστημόνων, να αγνοούν τις προσπάθειες των ανθρωπιστικών επιστημών, που προωθούν μια πιο εμπειριστατωμένη κατανόηση του φαινομένου του ντόπινγκ (Christiansen A.V., Gleavesb J., 2014). Ένα κύριο επιχείρημα των θετικών επιστημών είναι πως οι θεωρητικές επιστήμες δεν μπορούν να προσφέρουν ασφαλή στατιστικά συμπεράσματα. Όταν οι ειδικοί επιθυμούν να ανακαλύψουν γιατί οι αθλητές επιλέγουν την χρήση ουσιών και επιθυμούν να μάθουν για την κουλτούρα του ντόπινγκ ή τους κανονιστικούς λόγους μη χρήσης ουσιών, δεν δύναται πάντα να υπολογίσουν ή να διεξάγουν πειράματα (Christiansen A.V., Gleavesb J., 2014). Αντίθετα οι θεωρητικές - κοινωνικές επιστήμες, δύναται να αναλύσουν περιπτώσεις, να παρατηρούν και να πραγματοποιούν συνεντεύξεις, ώστε να αιτιολογήσουν, επιχειρηματολογήσουν και να εξάγουν ορθά συμπεράσματα (Christiansen A.V., Gleavesb J., 2014). Οι κλασσικές επιστήμες, και οι κλασσικοί ερευνητές, έχουν χρησιμοποιήσει αυτά τα εργαλεία σε εύρος τομέων την τελευταία δεκαετία, ώστε να κατανοήσουν εις βάθος το φαινόμενο του ντόπινγκ (Christiansen A.V., Gleavesb J., 2014).

Η χρήση μόνο των αριθμών, της βιολογίας, της γενετικής, της ιατρικής και της φαρμακολογίας δεν παρέχουν απαντήσεις στο πως αναπτύσσεται αυτό το φαινόμενο και γιατί οι νέοι αθλητές καταφεύγουν στην χρήση ουσιών. Με την διεπιστημονική συνεργασία δύναται οι ερευνητές να κατανοήσουν αυτό το πολυπαραγοντική φαινόμενο που είναι η χρήση ΑΑΣ.

Τι μπορεί λοιπόν να κάνουν οι κοινωνικές επιστήμες αναρωτούνται οι Christiansen & Gleavesb (2014). Δίχως αμφιβολία, οι κλασσικές επιστήμες και οι ερευνητές των κοινωνικών επιστημών, έχουν παράγει μια σπουδαία ποσότητα ερευνών - ποιοτικών και ποσοτικών, εμπειρικών και μη εμπειρικών ερευνών – σε αυτό το θέμα (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014). Η εξήγηση των προηγούμενων κεφαλαίων, ως προς την χρήση του ντόπινγκ από νέους αθλητές, στηρίζεται κυρίως σε αναλύσεις θεωριών, τεκμηριωμένων με στατιστικές αναλύσεις, με κοινωνικές και ερευνητικές παρατηρήσεις, με εμπλοκή στο πεδίο χρήσης των ουσιών. Η παρατήρηση, ότι ενυπάρχουν κοινά μοτίβα συμπεριφορών σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και σε

συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων, αποδεικνύει την σημαντικότητα χρήσης τις ανθρωπιστικής λογικής ως προς την εξήγηση του φαινομένου. Υπάρχουν οπτικές που επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους σε μια κοινωνιοκεντρική προσέγγιση. Αυτή η χρηστική έννοια του κοινωνικού παράγοντα μπορεί να συγκριθεί με την προσέγγιση των "κοινωνικών σχέσεων" από την κλασσική κοινωνιολογία (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Από αυτή την προοπτική, οι κανόνες και οι αξίες που καθορίζουν την δομή των κοινωνικών σχέσεων είναι οι παράγοντες που διαμορφώνουν την ανθρώπινη συμπεριφορά (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Η στοχαστική δράση θεωρείται ότι ενσωματώνεται σε ένα συγκεκριμένο συνεχιζόμενο σύστημα κοινωνικών σχέσεων (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Οι άνθρωποι που είναι το βασικό πεδίο μελέτης, δεν συμπεριφέρονται σαν απομονωμένα άτομα εκτός του κοινωνικού πλαισίου ούτε ακολουθούν μια προκαθορισμένη κοινωνική γραφή που καθορίζεται από την ένταξή τους σε μια συγκεκριμένη ομάδα ή κοινωνική κατηγορία. Αυτά επηρεάζονται ουσιαστικά από τη συμμετοχή τους στις συνεχιζόμενες κοινωνικές σχέσεις (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Με βάση αυτά κατανοούμε την συνεισφορά των κοινωνικών επιστημών στην μελέτη φαινομένων. Προβλήματα όμως εμφανίζονται στην αντικειμενική εξήγηση των φαινομένων. Όπως έκλεξε και ο ιστορικός Douglas Booth, αναφέροντας το συμπέρασμα της White, οι ιστορικές αποδείξεις και παρατηρήσεις, "μπορούν να συμπεριλάβουν -και να συνδέσουν- μια σειρά από διαφορετικά και εξίσου αληθοφανείς αφηγήσεις από πολλές διαφορετικές πηγές" και οι επιλογές των πηγών αυτών, όπως προσθέτει ο Booth "φέρουν ευδιάκριτες ιδεολογικές και πολιτικές εμπλοκές" στην αντικειμενική προσέγγιση φαινομένων (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014).

Αυτοί οι ισχυρισμοί, έχουν οδηγήσει στην θέση, πως οι ανθρωπιστικές επιστήμες είναι απλά λέξεις χωρίς κάποιο ιδιαίτερο ερευνητικό – γνωσιακό αντίκτυπο. Αυτό είναι μια αντίθεση με την φυσικές επιστήμες, όπου η γνώση γίνεται εμφανής μέσω των βάσεων της στατιστικής πιθανότητας (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014). Η επιστήμη χρησιμοποιεί πιθανότητες, ώστε να απεικονίσει την δικιά της παραδοχή, πως δεν μπορούμε να παρέχουμε πληροφορίες και αποτελέσματα με βεβαιότητα, περισσότερο από ότι με ένα συγκεκριμένο ποσοστό στατιστικής αμφιβολίας. Οι κοινωνικές επιστήμες, από την άλλη, προσφέρουν πληθώρα εμπειρικών δεδομένων, παρατηρήσεων, συνεντεύξεων μελέτη υποθέσεων και προσπαθούν να εγκαθιδρύσουν

αναλυτικές γενικεύσεις (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014). Αυτό είναι επίσης σπουδαίο και δεν νοείται να μην αναγνωρίζεται η σημαντικότητα του, ειδικά σε πολυπαραγοντικά ζητήματα όπως η χρήση ουσιών από νέους.

Πάρα ταύτα, υπάρχει η επιλογή για τους επιστήμονες θετικών και κλασικών σπουδών, να στρέψουν τα ερευνητικά σχέδια με γνώμονα την συνεργασία μεταξύ των κλάδων (Christiansen A.V., Gleavesb J., 2014). Όταν αναζητείτε η λύση σε ζητήματα παχυσαρκίας ή χρήσης ουσιών στην άθληση, ένας κλάδος επιστήμης προσφέρει πολύτιμα κομμάτια γνώσης, αλλά ένας κλάδος επιστημών παρέχει στίγματα ορατότητας, ως μια πινελιά στον ουρανό (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014). Οι κοινωνικές επιστήμες έχουν, όπως αναφέραμε, τα εργαλεία να συνθέτουν, να αναλύουν και εντέλει να γενικεύσουν αυτές τις "πινελιές στον ουρανό", δηλαδή τα σημεία γνώσης από διαφορετικά πεδία για μια θεματική. Πάρα ταύτα οι άνθρωποι, κρυμμένοι και συμπεσιμένοι δια των πειθαρχημένων σιλό τους (ερευνητικών τους πεδίων), θα δυσκολευτούν να διαπιστώσουν αυτές τις συνδέσεις με την ίδια ταχύτητα όπως αυτοί (οι επιστήμονες) που ήδη έχουν σχέσεις και συνδέσεις με πολλά και διαφορετικά πεδία γνώσης (ειδικά των κοινωνικών επιστημών που μπορούν με ανάλυση να γενικεύσουν φαινόμενα κτλ) (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014).

Τελικά, η δια μεθοδική προσέγγιση και η σύνδεση δεδομένων είναι φυσικά απαραίτητη ώστε να επιτευχθεί ο στόχος. Την ίδια στιγμή οφείλεται να γίνει παραδεκτό πως η αναζήτηση της αλήθειας διαδραματίζει σημαντικό γνώμονα της ανθρώπινης φύσης (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014). Πιο συγκεκριμένα καθώς, η φυσιολογία και οι ιατρικές επιστήμες, διαδραματίζουν ένα σπουδαίο ρολό στην αποκάλυψη στο πώς φαρμακολογικές ιδιότητες αντιδρούν με το ανθρώπινο σώμα και αναλύουν πώς συγκεκριμένες ουσίες μπορούν πιθανά (έμμεσα) να εντοπιστούν, οι σχολαστικές τους μεθοδολογίες και σχεδιασμοί τους, συνεισφέρουν στην κατανόηση των αποτελεσμάτων ως προς την απόδοση στα αθλήματα. Αλλά δεν καταφέρνουν να ερμηνεύσουν την διαδικασία λήψης απόφασης από τους αθλητές, όσον αφορά την χρήση των ουσιών αυτών σε υψηλής πίεσης περιβάλλοντα. Αυτές οι πληροφορίες είναι ιδιαίτερης σημασίας ώστε να σχεδιαστούν προληπτικά μετρά (αλλά και να φέρουν μια ολιστική κατανόηση του φαινομένου) (Christiansen A.V., & Gleavesb J., 2014). Οι κοινωνικές επιστήμες, δύναται, να συλλέξουν σειρά από αυτές τις γνώσεις των διάφορων επιστημών και να αποκαλύψουν τους παράγοντες αυτούς, στην ζωή νέων αθλητών, που προωθούν ή δεν προωθούν την λήψη ΑΑΣ, πέρα από

τις περιοριστικές οπτικές των θετικών επιστημών, παρέχοντας με αυτό τον τρόπο μια ολιστική εικόνα του φαινομένου.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΣΠΟΠΗΣΗΣ

Οι συστηματικές ανασκοπήσεις αποτελούν σημαντικά εργαλεία αντικειμενικής προσέγγισης της βιβλιογραφίας, της σύνθεσης και της κριτικής ανάλυσης των αποτελεσμάτων των πρωτογενών μελετών, με εξαιρετική συμβολή στην αποσαφήνιση θεμάτων και την αναζήτηση νέων ερευνητικών κατευθύνσεων (Πατελάρου Ε., & Μπροκαλάκη Η., 2010).

3.1.1 Σκοπός:

Η αντικειμενική συλλογή και διερεύνηση προστατευτικών και επιβαρυντικών παραγόντων που ωθούν τους νέους 10-18 στην χρήση ουσιών ντόπινγκ.

3.1.2 Στόχοι:

- 1) Η διερεύνηση των παραγόντων που ωθούν τους νέους στην χρήση ντόπινγκ
- 2) Η περιγραφή των επιπτώσεων της χρήσης αναβολικών στην σωματική και ψυχική υγεία των νέων
- 3) Η σύγκριση διαφορετικών προσεγγίσεων στο φαινόμενο των αναβολικών στους νέους
- 4) Η περιγραφή των προστατευτικών παραγόντων έναντι του ντόπινγκ
- 5) Να εξεταστούν προϋποθέσεις για κατάλληλες παρεμβάσεις και πρόληψη στους νέους

3.1.3 Ερευνητική υπόθεση:

Η επιρροή των σημαντικών άλλων φίλων, του περιβάλλοντος αθλητικό και μη και η βελτίωση της εμφάνισης στην ζωή των εφήβων ηλικίας 10-18 ετών διαδραματίζουν σημαντικούς παράγοντες για την χρήση αναβολικών

3.1.4 Δειγματοληψία:

Η διαδικασία της δειγματοληψίας για την ανασκόπηση έγινε με πρωταρχική εκτίμηση τίτλων και περιλήψεων, Εκδόσεις που πληρούσαν τα κριτήρια της έρευνας συλλέχθηκαν για ανάλυση. Σε περιπτώσεις που τίτλοι και περιλήψεις δεν διευκόλυναν την δειγματοληψία συλλέχθηκαν για ανάλυση του πλήρους κειμένου

τους με βάση τα κριτήρια του ζητούμενου δείγματος. Η βιβλιογραφία των επιλεγμένων άρθρων, αναζητήθηκε και αναλύθηκε επίσης για τον εντοπισμό και άλλων άρθρων.

Η δειγματοληψία έλαβε χώρα από 6 παγκόσμιες ακαδημαϊκές online βάσεις δεδομένων. Συνοπτικά παρουσιάζονται παρακάτω:

1. SCOPUS (<http://www.scopus.com/home.url>) από την οποία περιλαμβάνονται περιλήψεις και πλήρη κείμενα κοινωνικών επιστήμων.

2. Science Direct (<https://www.sciencedirect.com/>) με συνδρομή άρθρων, πλήρων κείμενων και περιλήψεων στον χώρο των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών επιστήμων.

3. Taylor & Francis Group (<https://www.taylorfrancis.com/>) υπό την οποία εξάγονται βιβλιογραφικές αναφορές πλήρων κείμενων και περιλήψεων στον χώρο των Κοινωνικών επιστήμων αλλά και των επιστήμων Υγείας.

4. SAGE Journals (<https://journals.sagepub.com/>). πλήρη κείμενα, περιλήψεις,

5. Google Scholar (<https://scholar.google.com/>).

6. Ακαδημαϊκή βάση δεδομένων της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου του Ούμεο, Umea University Library (<https://www.umu.se/en/library/>) με κύριες συνεισφορές στις Κοινωνικές επιστήμες και στις επιστήμες Υγείας και Πρόνοιας.

Από το σύνολο των βάσεων επιλεχτήκαν άρθρα που έχουν ήδη εκτιμηθεί από τους κριτές των περιοδικών (peer reviewed) σύμφωνα με τα κριτήρια της δειγματοληψίας και τους όρους αναζήτησης.

Η διαδικασία της δειγματοληψίας για την ανασκόπηση πραγματοποιήθηκε σε δύο στάδια. Αρχικά εκτιμήθηκαν ο τίτλος και η περίληψη. Εκείνα τα τεκμήρια που πληρούσαν τα κριτήρια της μελέτης συλλέχτηκαν για ανάλυση. Σε δεύτερο στάδιο η αναλυτική περιγραφή των σημαντικών στοιχείων για την περαιτέρω ανάλυση.

Κριτήρια αποκλεισμού και συμπερίληψης:

Στην δειγματοληψία τα κριτήρια αποκλεισμού και συμπερίληψης άρθρων εκτείνονται στα εξής. Αρχικά οι συμμετέχοντες της ερευνάς, η ομάδα στην οποία εστιάζει η έρευνα είναι τα παιδιά – έφηβοι αθλητές στις ηλικίες από 10 μέχρι 18 ετών. Κριτήριο ήταν η ανάλυση άρθρων που τα αποτελέσματα αυτών εστιάζουν στον επιπολασμό, τους λόγους και συνέπειες της χρήσης Αναβολικών Ανδρογόνων Στεροειδών, ενώ επίσης στους επιβαρυντικούς και προστατευτικούς παράγοντες στην χρήση του Ντόπινγκ στις προαναφερόμενες ηλικίες. Τέλος κριτήριο είναι το έτος δημοσίευσης, η χρονική περίοδος δημοσίευσης των άρθρων αυτών εκτείνεται από τις χρονολογίες 1994 έως 2019. Η γλώσσα των άρθρων περιορίζεται στα Αγγλικά.

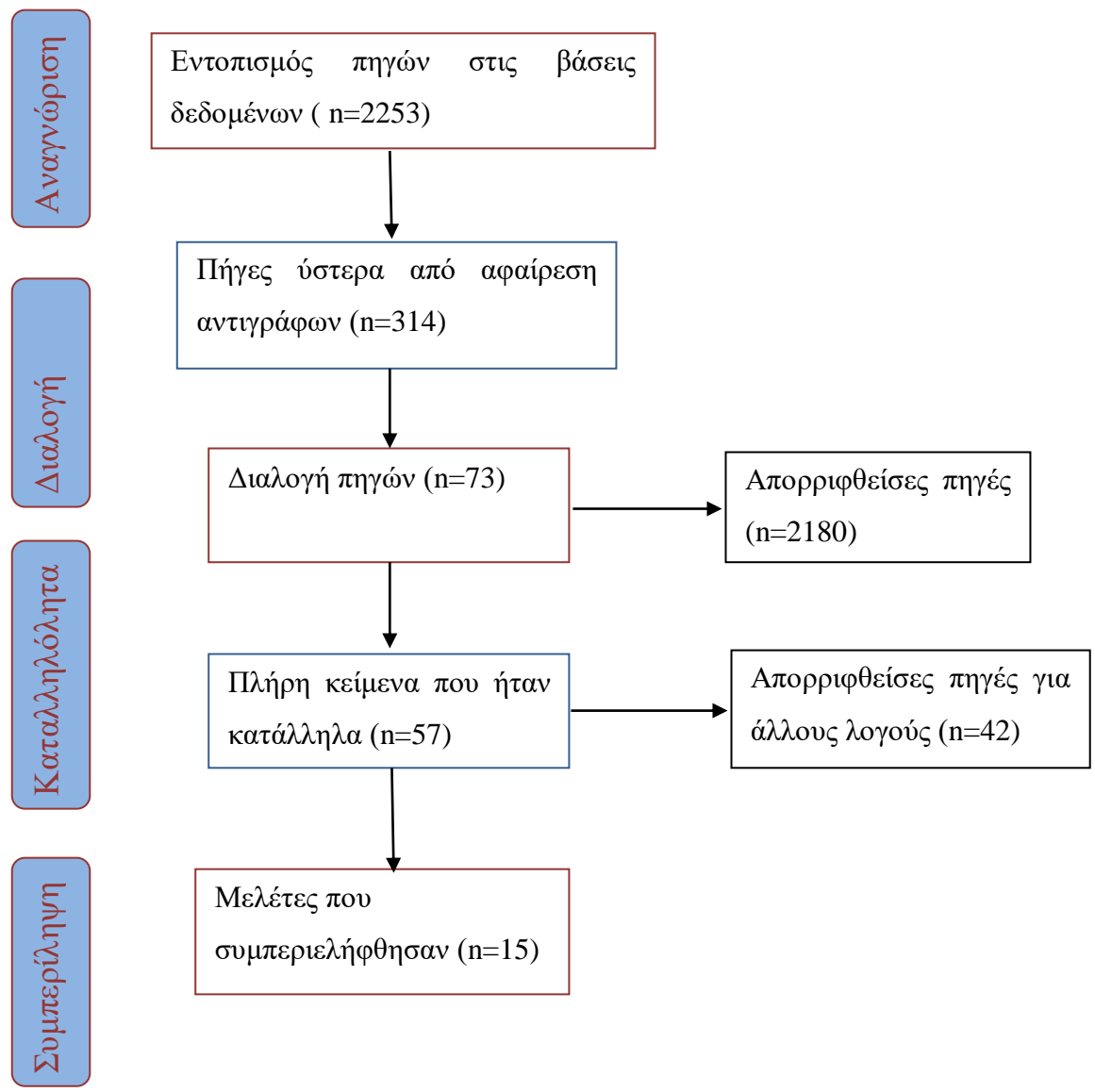
Όροι αναζήτησης/Λέξεις κλειδιά:

Πίνακας	Όροι κλειδιά, αλγόριθμο αναζήτησης
1	Παιδί Ή παιδιά Ή Έφηβος/η Ή Έφηβοι Ή Εφηβεία Ή 10-18 / Child OR Children OR Teenager OR Teenagers OR Adolescence OR 10-18
2	ΚΑΙ Χρήση Αναβολικών Ανδρογόνων Στεροειδών Ή Ντόπινγκ / AND Substance Abuse / misuse of Anabolic Androgenic Steroids OR Doping
3	ΚΑΙ Αθλητές Ή Αθλητισμός / AND Athletes OR Sports

3.1.5 Αποτελέσματα

Από την ηλεκτρονική αναζήτηση της βιβλιογραφίας εντοπιστήκαν 57 άρθρα συναφή με τους όρους κλειδιά. Από αυτά, εντοπιστήκαν 21 άρθρα σχετικά με το θέμα με βάση τα κριτήρια της αναζήτησης. (SCOPUS 6; Science Direct 5; Taylor & Francis Group 3; SAGE Journals 2; Google Scholar 2; Umea University Library 1). Υστέρα από εις βάθος ανάλυση επιλέχθηκαν 15 άρθρα που πληρούσαν όλα τα κριτήρια.

Σχήμα 1. Αποτελέσματα βασικής αναζήτησης:

3.1.6 Κύρια Αποτελέσματα:

Σύμφωνα με την ανάλυση των πλήρων κείμενων εντοπιστήκαν οι βασικοί παράγοντες που είναι επιβαρυντικοί στην ζωή των νέων 10-18 ως προς την εμφάνιση της χρήσης ουσιών σχετιζόμενων με το ντόπινγκ.

Το φύλο φαίνεται να σχετίζεται με αυξημένη χρήση αναβολικών ειδικά στα έφηβα αγόρια σε αντίθεση με τα έφηβα κορίτσια (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Πιο συγκεκριμένα τα αγόρια θέλουν να προσαυξήσουν την μυϊκή τους μάζα με βάση τα πρότυπα του ιδανικού μύωδες ανδρικού σώματος, ενώ παράλληλα πιστεύουν ότι αυτό προσελκύει πιο έντονα τα κορίτσια (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Επίσης παρατηρείτε μεγαλύτερη κατανάλωση παράνομων και νόμιμων ουσιών στα αγόρια από ότι στα κορίτσια αυτών των ηλικιών (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012).

Η προσωπικότητα των παιδιών και εφήβων επίσης επιδρά ως παράγοντας στην χρήση ή μη χρήση παράνομων ή νόμιμων ουσιών αλλά και ειδικότερα ουσιών ντόπινγκ. Τα πρότυπα, οι τάσεις και οι επιθυμίες των νέων επηρεάζουν την χρήση αναβολικών (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007). Παράλληλα οι νέοι με χαμηλά επίπεδα αυτοελέγχου έχουν περισσότερες πιθανότητες για χρήση αναβολικών (Vito A.G., 2012). Ενώ ένας παράγοντας που επηρεάζει την προσωπικότητα του ατόμου είναι οι ανασφάλειες της εφηβικής ηλικίας, πιο συγκεκριμένα οι νέοι τείνουν σε χρήση αναβολικών όταν νιώθουν ανασφάλεια για την εξωτερική τους εμφάνιση επιδιώκοντας να ανταγωνιστούν και επιβεβαιώσουν τις προσδοκίες που δημιουργούνται από τα πρότυπα της κοινωνίας (Mudrak J., Slepicka P., Slepickon I., 2018). Τέλος, σημαντικός παράγοντας θεωρείτε ότι οι νέοι με προβλήματα ψυχικής υγείας ενστερνίζονται πιο εύκολα την χρήση ουσιών ντόπινγκ, νέοι με αυτοκτονικό ιδεασμό και επιθετική συμπεριφορά έχουν περισσότερες πιθανότητες στην χρήση αναβολικών (Nicholls A.R., et al, 2017).

Ένας ακόμα παράγοντας που εντοπιστικέ ήταν τα προβλήματα υγείας (συμπεριφορές υγείας) που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι και για αυτό ξεκινούν και συνεχίζουν την χρήση αναβολικών (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Αναλυτικότερα οι νέοι που επιθυμούν να αλλάξουν το βάρος τους, λόγω προτύπων ή έβλεπαν ασυμφωνία ιδανικού βάρους με το υπάρχον βάρος τους κατανάλωναν σε

μεγαλύτερο βαθμό συμπληρώματα διατροφής γεγονός το οποίο είχε θετική σχέση με την χρήση αναβολικών (LaPota H.B., 2013). Επίσης η αυξημένη χρήση ουσιών, νόμιμων όπως αλκοόλ και καπνός, αλλά και παράνομων ναρκωτικών συνδέεται με την χρήση αναβολικών ουσιών και είναι ένα πρόβλημα της υγείας των νέων αλλά και της δημοσίας υγείας (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B, 2011).

Συνεχίζοντας ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας, στην χρήση των ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών είναι η επιρροή που ασκούν τα σημαντικά πρόσωπα στην ζωή και επιλογές των νέων. Οι σημαντικοί άλλοι όπως αποκαλούνται, φαίνεται να είναι ένας από τους μείζονες παράγοντες που αναλύονται, καθώς πειράζουν τα πρότυπα και τις αξίες των νέων σε αρκετά καθοριστικό βαθμό. Σημαντικά πρόσωπα στην ζωή των αθλούμενων νέων είναι οι προπονητές καθώς αυτοί επηρεάζουν ιδιαίτερα στην διαμόρφωση των απόψεων τους σχετικά με την χρήση αναβολικών (J. Greco, 2015). Παράλληλα άτομα που περιβάλλουν έναν νέο αθλητή όπως γονείς, γυμναστές, καθηγητές επηρεάζουν στην επιλογή του ντόπινγκ ως πρακτική για καλύτερη επίδοση (Nicholls A. R., et al., 2017). Τέλος η επιρροή των συνομήλικων και του δικτύου που προωθεί την ουσία είναι πολύ σημαντική για την επιλογή και την συνέχιση της χρήσης αναβολικών (Maycock B. R., & Howat P., 2007).

Παράγοντας εντοπίζεται πως είναι η κατανόηση των κινδύνων που ενέχει η χρήση των ουσιών αυτών. Στην περίπτωση των νέων η επίγνωσή της κατάστασης προς την χρήση των ουσιών δεν υπάρχει. Οι κίνδυνοι αυτοί είναι πολλαπλοί λόγω της ηλικίας τους και την επίπτωση στην ανάπτυξη τους ενώ επίσης η άγνοια τους για τις επικίνδυνες δράσεις των ουσιών στο σώμα τους προωθεί την χρήση των ουσιών αυτών (LaPota H.B., 2013). Το μεγαλύτερο ποσοστό νέων δεν αντιλαμβάνεται τις συνέπειες των αναβολικών και επικεντρώνονται στο βραχυπρόθεσμο όφελος (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012).

Συνεχίζοντας σημαντική επίπτωση στην επιλογή των νέων ως προς την λήψη των ουσιών ντόπινγκ είναι οι αντιλήψεις, ψευδής και αληθείς, σε σχέση με τα αποτελέσματα των ουσιών αυτών, στις αθλητικές τους επιδόσεις αλλά και στο σώμα τους (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007). Η χρήση αναβολικών στους νέους και ιδιαίτερα στους νέους αθλητές θεωρείται ένα γρήγορο μέσο επίτευξης των στόχων που θα τους φέρει άμεσα στην επιτυχία (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Ενώ επίσης αυτές οι αντιλήψεις

έχουν δημιουργήσει μια έντονη κουλτούρα γύρω από το ντόπινγκ, ως κάτι αναπόφευκτο ή κάτι που το χρησιμοποιούν όλοι. Η κουλτούρα του ντόπινγκ έχει εγκατασταθεί στην αθλητική κοινότητα, ακόμη και στις νεαρές ηλικίες, ως κάτι φυσιολογικό και αναπόφευκτο (Ohl, F., Fincoeur, B., Lentillon-Kaestner, V., Defrance, J., & Brissonneau, C., 2015).

Παράγοντας είναι το "σκοτεινό κοινωνικό κεφάλαιο", δηλαδή το "αρνητικό" κεφάλαιο που χρησιμοποιεί αξίες όπως εμπιστοσύνη, αμοιβαιότητα και αλληλεγγύη συνεισφέρουν μέσω των κοινωνικών δικτύων (γυμναστήρια, προπονητές, έμποροι αναβολικών και χρήστες) στην εξάπλωση του ντόπινγκ (Maycock B. R., Howat P., 2007). Η δημιουργία μιας υποκουλτούρας όπου προωθεί και προμηθεύει αναβολικά στους νέους καταδεικνύει την σκοτεινή πλευρά του κοινωνικού κεφαλαίου.

Αναλύοντας τις επιλογές των νέων, παράγοντας είναι οι στάσεις ζωής των εφήβων που διαμορφώνονται από την κουλτούρα, τις αξίες, πρότυπα, τις επιρροές των σημαντικών προσώπων της ζωής τους, το κοινωνικό κεφάλαιο στο σύνολο του αλλά και τα ΜΜΕ. Οι νέοι με υψηλό επίπεδο αυτοελέγχου έχουν λιγότερες πιθανότητες χρήση αναβολικών (Vito A.G., 2012). Η αποδοχή της εξαπάτησης και γενικότερα της παραβατική συμπεριφοράς των νέων σχετίζεται σημαντικά με την χρήση αναβολικών (Vito A.G., 2012). Αυτές οι αντιλήψεις είναι καθοριστικές ως προς την ηθική και ταξική ικανοποίηση των εφήβων πριν και μετρά την χρήση των ουσιών αυτών. Τα εγγενή κίνητρα των νέων αθλητών παίζουν σημαντικό ρόλο στην συμπεριφορά ντόπινγκ (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Σε αυτό τον παράγοντα σύνδεση υπάρχει με τον ψυχισμό των νέων, καθώς και αυτός δρα σημαντικά πάνω στις επιλογές τους. Ο ψυχισμός των νέων και δη των εφήβων θεωρείται ένας από τους παράγοντες που επιβαρύνουν, ειδικά καθώς η εφηβική ηλικία είναι μια περίοδος σωματικών αλλά και ψυχολογικών αλλαγών. Οι τάσεις, τα πρότυπα αλλά και οι επιθυμίες επηρεάζουν την χρήση αναβολικών (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B, 2011).

Τα συμπληρώματα διατροφής, πρωτεΐνες με στόχο την μυϊκή αύξηση ή και διαιτητικά χάπια και δίαιτες με συμπληρώματα μπορεί να αποτελούνται και από ανδρογόνα αναβολικά στεροειδή. Οι νέοι συνδυάζουν την μυϊκή προπόνηση και ενδυνάμωση με την χρήση συμπληρωμάτων διατροφής με στόχο την αύξηση σωματικής μάζας (LaPota H.B., 2013). Δεν έχουν επαρκή γνώση για σωστό τρόπο

λήψης συμπληρωμάτων διατροφής και αγνοούν τις επιπτώσεις τους ενώ πολλές φορές δεν γνωρίζουν ότι αυτό που λαμβάνουν είναι αναβολική ουσία ούτε τις πιθανές επιπτώσεις της, κάτω υπό τον τίτλο των συμπληρωμάτων διατροφής (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Τα πρότυπα που υιοθετούν οι νέοι για το ιδανικό σώμα παίζουν καθοριστικό ρόλο στην χρήση στεροειδών και συμπληρωμάτων διατροφής.

Οι κοινωνικοοικονομικοί προάγοντες φαίνεται να επιδρούν στην χρήση των ουσιών γενικότερα αλλά και των αναβολικών. Τα υψηλά επίπεδα φτώχειας, η έλλειψη πόρων της κοινότητας όπως δομών προνοίας, συστημάτων προάσπισης της υγείας, πρόληψης και εκπαίδευσης, φαίνεται να έχουν επίδραση στο φαινόμενο της χρήσης αναβολικών ουσιών (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B, 2011). Ενώ επίσης η σωματική άσκηση και το επίπεδο εκπαίδευσης σχετίζονται με την χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007).

Τέλος ισχυρός παράγοντας που μπορεί μη θελημένα να προωθήσει το ντόπινγκ είναι οι προληπτικές παρεμβάσεις ενάντιων του. Οι στόχοι της πρόληψης οφείλουν να εκτείνονται σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο στους νέους ενώ δεν δρουν βοηθητικά όπως τεκμηριώνεται, αν είναι απλά ενημερωτικοί (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Οι ορθές προληπτικές παρεμβάσεις οφείλουν να ευαισθητοποιούν για το φαινόμενο του ντόπινγκ και όχι να ενημερώνουν απλά για το φαινόμενο προωθώντας άθελα τους αντιλήψεις στους νέους για τα αποτελέσματα του. Αυτό μπορεί να μειωθεί με δραστηριότητες προώθησης της υγείας, όπως ομαδικές συζητήσεις (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Η σωστή πληροφόρηση πάνω στο φαινόμενο ντόπινγκ κρίνεται αναγκαία στην ανάδειξη των αρνητικών συνεπειών στην υγεία των νεαρών αθλητών ενώ η κατάχρηση αναβολικών μεταξύ των εφήβων μπορεί να μειωθεί με προληπτικά προγράμματα που εστιάζουν στην εξωτερική εμφάνιση (Nicholls A. R., et al., 2017).

3.2 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.2.1 Πίνακας 1. Δεδομένα

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	1
Τίτλος	Eating pathology, supplement use, and nutrition knowledge in collegiate athletes
Έτος	2013
Συγγραφείς	LaPota Holly Beth
Περίληψη	Eating pathology (e.g., body dissatisfaction, binge eating, purging, restrictive eating) and substance use (e.g., dietary supplements, legal and illegal drugs) proliferate university settings in the United States. Within university settings, athletes appear to be at particularly high risk for eating pathology and supplement use due to the external pressures to be attractive, the need to perform at optimal levels, and the specific characteristics of sports in which they participate. Furthermore, the degree to which athletes understand what constitutes healthy eating and exercise habits is understudied and may relate to eating pathology and supplement use. To build on existing research, the overarching purpose of this study was to explore eating pathology, supplement use, and nutrition knowledge in a large sample of male and female Division I athletes. Specifically, I examined 1) base rates and the strength of the relationships between eating pathology, supplement use, level of nutrition knowledge, and the source of nutrition knowledge; 2) differences in base-rates of the aforementioned variables by sex and sport; and 3) differences in the strength of the relationships by sex. Results indicated that, for the sample as a whole, greater ideal-actual

weight discrepancy was associated with using less consumable supplements, more muscle-building supplements and less nutrition knowledge; and more nutrition knowledge was associated with using more consumable supplements (e.g., energy bars, sport drinks). For men, greater ideal-actual weight discrepancy was associated with more overall eating pathology; more overall eating pathology was associated with using more total, weight loss/fat burning, and musclebuilding supplements; more nutrition knowledge was associated with using more total, consumable, and muscle-building supplements. For women, greater ideal-actual weight discrepancy was associated with more eating pathology and using less consumable supplements; more eating pathology was associated with using more weight loss/fat burning supplements; and more nutrition knowledge was associated with the using more consumable supplements. Surprisingly, ideal-actual weight discrepancy was not associated with supplement use regardless of sex. Mean levels of ideal-actual weight discrepancy, supplement use, and nutrition knowledge also differed by sex such that women wanted to weigh less and had more nutrition knowledge than men. Conversely, men wanted to weigh more, and used more total and muscle-building supplements. There were no sex differences in the use of any other supplements, including weight-loss fat burning supplements. When examined by sport and sex, both male and female soccer athletes were more satisfied with their body than men and women playing other sports (respectively). For men, football athletes had less nutrition knowledge than other male athletes.

	Interestingly, there were no differences in supplement use for men's sports. For women, softball athletes reported more ideal-actual weight discrepancy than women who participated in diving/swimming or dance; basketball athletes used more muscle-building supplements than women who participated in soccer, cheerleading, volleyball, track, diving/swimming, softball, and dance; cheerleaders had less nutrition knowledge than women participating in soccer; basketball athletes had less nutrition knowledge than women who participated in soccer, volleyball, track, diving/swimming, and softball; and dancers had less nutrition knowledge than women who participated in soccer and diving/swimming. Overall, these results suggest that, regardless of sex, athletes consume large quantities of supplements, report widespread ideal-actual weight discrepancy, and lack basic nutrition knowledge. Given that supplement use in athletes can have a number of negative consequences (e.g., loss of eligibility, deleterious health effects, and loss of fan popularity) and inadequate nutritional knowledge can exacerbate unhealthy eating and exercise behaviors, future research should explore methods of improving access to accurate information and reporting procedures to limit the negative consequences of dietary supplementation.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα καθώς έρευνα διερευνά την σχέση μεταξύ των προτύπων της εμφάνισης του σώματος με τις διατροφικές επιλογές και λήψη ουσιών για την επίτευξη των ιδανικών προτύπων για τους νέους αθλητές.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού	Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν η προσθήκη νέας

υποβάθρου	γνώσης στην ήδη υπάρχουσα ερευνητική γνώση όσον αφορά τις διαταραχές διατροφής, χρήσης ουσιών και των διατροφικών γνώσεων σε νέους αθλητές. Πιο συγκεκριμένα εξετάζει 1) την δυναμικότητα της σχέσης μεταξύ διατροφικών παθολογιών, χρήσης συμπληρωμάτων διατροφής και γνώσης διατροφή 2) διάφορες αναμεταξύ φύλου και είδος άθλησης σε σχέση με τα παραπάνω εξεταζόμενα θέματα και διαφορές στην δυναμική των σχέσεων που εξετάζονται σε σχέση με το φύλο.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	915 κολεγιακοί αθλητές (515 άνδρες, 400 γυναίκες)
Κύριο αποτέλεσμα	Οι κολεγιακοί αθλητές φαίνεται να χρησιμοποιούν σε υψηλά ποσοστά συμπληρώματα διατροφής/ διαιτητικά συμπληρώματα ενώ χρησιμοποιούν αυτές τις ουσίες με μικρή ως ελάχιστη γνώση για τις ιδιότητες τους αλλά και τα αποτελέσματα στην υγεία τους. Επίσης τεκμηριώνεται ότι οι νέοι αθλητές βρίσκονται σε κίνδυνο όσον αφορά την σωματική τους υγεία. Τεκμηριώνεται ότι το μεγαλύτερο ρίσκο εγκυμονεί στην πλειοψηφία των ουσιών αυτών, των συμπληρωμάτων διατροφής αλλά και ουσιών προσαύξησης της απόδοσης των αθλητών, ακριβώς επειδή οι αθλητές δεν έχουν γνώση της ορθής χρήσης τέτοιων ουσιών ή και τα αποτελεσμάτων πάνω στην διατροφή και στο σώμα τους. Τέλος τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι το δείγμα ως σύνολο, όταν είχε ασυμφωνία για το ιδανικό-πραγματικό βάρος του ήταν σχετιζόμενο με χρήση λιγότερων αναλώσιμων συμπληρωμάτων διατροφής, αυξημένη χρήση συμπληρωμάτων αύξησης μυϊκής μάζας και είχαν ελάχιστη γνώση για τα συμπληρώματα διατροφής.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Η αντίληψη που έχουν τα άτομα για το σώμα τους, τα

	πρότυπα για τα ιδανικά στοιχεία που πρέπει να έχει το σώμα τους, αποτελούν ισχυρό παράγοντα χρήσης ουσιών σχετιζόμενα με το ντόπινγκ.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	2
Τίτλος	What do the humanities (really) know about doping? Questions, answers and cross-disciplinary strategies
Έτος	2014
Συγγραφείς	Ask Vest Christiansena, Gleavesb John
Περίληψη	Recent years have brought debates about the future role of humanities research in light of sciences' progress. In doping research, tacit biases in favour of science risk ignoring the humanities in their efforts to understand and address the doping phenomenon. This article is a continuation of the discussion on the role of the humanities and social sciences in research on drug use in sport. The article asserts that until those who wish to address the doping issues in sport begin engaging humanities and social science research alongside the natural sciences, the results from scientific experiments will remain detached from the lived experiences of the athletes, and the anti-doping campaign risks losing its legitimacy. Conversely, we will also argue against two types of drawbacks for humanistic research; one is the dismissal of the pursuit of truth in exchange of epistemological relativism. The other is the tendency to turn inward and become reluctant to use empirical tools that provide purchase on the doping issue. The article will conclude by sketching a positive account of the two fields collaborating with more porous borders but one that asks neither side to compromise its professional

	standards or modes of inquiry. This new account asserts that future doping research requires cross-disciplinary and collaborative research rooted in strong methodologies but conversant in both languages.
Σχετικότητα με το θέμα	Η σχετικότητα του άρθρου έγκειται στην εξήγηση γιατί οι κλασικές – ανθρωπιστικές επιστήμες αποτελούν σημαντικό εργαλείο ερμηνείας και τεκμηρίωσης σε θέματα χρήσης αναβολικών ουσιών ενώ αναλύει την αναγκαιότητα χρήσης των ανθρωπιστικών επιστημών για την ολιστική αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Το άρθρο αναλύει την σύγκρουση των θετικών και κλασικών επιστημών στην ερμηνεία του φαινομένου χτίσης αναβολικών ουσιών. Εξηγεί την σημαντικότητα της στατιστικής ερευνάς και ερευνάς μέσω θετικής σκοπιάς, ενώ παράλληλα υπογραμμίζει ότι η χρήση μόνο των θετικών επιστημών στην ερμηνεία τέτοιων φαινομένων, δεν μπορεί να δώσει την πλήρη εικόνα ερμηνείας φαινομένων όπως η χρήση ουσιών και ερμηνείας προτύπων.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	-
Κύριο αποτέλεσμα	Το άρθρο εν κατακλείδι τεκμηριώνει γιατί είναι απαραίτητη η διεπιστημονική συνεργασία διαφορετικών κλάδων της επιστήμης για την εξήγηση πολυπαραγοντικών φαινομένων όπως η χρήση αναβολικών ουσιών.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	-

Γενική περιγραφή

Αριθμός	3
Τίτλος	Social psychological determinants of the use of performance-enhancing drugs by gym users
Έτος	2007
Συγγραφείς	Wiefferink Karin, Detma Simon, Coumans Brian, Vogels Tim and Paulussen Theo
Περίληψη	The aim of this study is to identify the social psychological determinants of the use of performance enhancing drugs by gym users who practice bodybuilding, fitness, powerlifting or combat sports. In this questionnaire-based study, 144 respondents answered questions on their actual use and intention to use such drugs and also on their background characteristics and beliefs, such as their attitudes, social influences and self-efficacy. While all social psychological determinants correlated with intention to use these drugs, the most important predictors were personal norms, beliefs about performance outcomes and the perceived behavior of others. Non-users held more restrictive norms about using performance-enhancing drugs, were less optimistic about the performance enhancing outcomes and believed that fewer significant others used performance-enhancing drugs than users and ex-users. The results of this study indicate that users attribute advantages to performance-enhancing drugs and are inclined to overlook the risks of using them. Preventive interventions should focus on influencing personal norms and social processes.
Σχετικότητα με το θέμα	Η σχετικότητα του άρθρου έγκειται στην εξήγηση των ψυχολογικών συντελεστών ως προς την χρήση των αναβολικών ουσιών από τους χρήστες, τεκμηριώνοντας και αναλύοντας πεποιθήσεις αλλά

	και τα αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσης των ουσιών αυτών από τα άτομα.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Αναλύονται ποιες είναι οι πεποιθήσεις των χρηστών για τα αναβολικά, τι περιμένουν από αυτά, τι προσπαθούν να επιτύχουν με αυτά. Αναλύει τι περιμένουν οι χρήστες από τα αναβολικά, εξηγείται η συνειδητή διαδικασία απόφασης λήψης τους με βάση ψυχοκοινωνικούς συντελεστές και γιατί οι χρήστες τα θεωρούν χρήσιμα σε σχέση με μη χρήστες. Στο άρθρο τεκμηριώνεται ότι οι τάσεις, τα πρότυπα αλλά και οι επιθυμίες επηρεάζουν την χρήση αναβολικών ενώ οι πεποιθήσεις που έχουν τα άτομα για την αποτελεσματικότητα αυτών είναι βασικός παράγοντας χρήσης τους.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	144 άτομα (84% άνδρες) χρήστες του γυμναστήριου.
Κύριο αποτέλεσμα	Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι οι χρήστες υπολογίζουν τα θετικά της χρήσης ουσιών βελτιωτικών απόδοσης και αμελούν τους κινδύνους χρήσης αυτών.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Οι ερευνητές προτείνουν ότι τα προγράμματα πρόληψης με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας πρέπει να εστιάζουν στον επηρεασμό των προσωπικών νορμών και στις κοινωνικές διαδικασίες.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	4
Τίτλος	Anabolic Androgenic Steroids in the General Population: User Characteristics and Associations with Substance Use
Έτος	2011

Συγγραφείς	Hakansson Anders, Mickelsson Kajsa, Wallin Camilla, Berglund Mats
Περίληψη	Aims: To analyse correlates of anabolic androgenic steroids (AAS) use in the general male population. Design: A national household survey. Participants: Individuals aged 15–64 years in Sweden. Measurements: AAS use and potential correlates of AAS use, including demographic data, financial situation, physical training, and substance use. In hierarchical logistic regression analyses, lifetime users of AAS (n = 240) were compared to all nonusers (n = 13,920) and to nonusers who reported that they had been offered AAS (n = 487). Results: AAS use was most strongly associated with a lifetime history of illicit drug use and the misuse of prescription drugs. When controlling for substance use, AAS was associated with physical training and lower education. Illicit drug use and misuse of prescription drugs separated AAS users from nonusers who had been offered AAS. No associations were seen with AUDIT scores for risk alcohol drinking. Conclusions: In this general population survey in men, lifetime use of AAS appears to share common characteristics with illicit substance use. Both substance use variables and physical training remained associated with AAS use when controlling for one another.
Σχετικότητα με το θέμα	Η σχετικότητα έγκειται στην ανάλυση κοινών χαρακτηριστικών αναμεταξύ των χρηστών ουσιών και την ανάλυση αυτών των συμπεριφορών και συνθηκών που παρουσιάζονται γύρω από το φαινόμενο χρήσης αναβολικών ουσιών.
Περιεχόμενο	

Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Η χρήση ουσιών φαίνεται να έχει άμεση σχέση με την χρήση των αναβολικών ουσιών, η παραβατική αυτή συμπεριφορά έχει επίπτωση στις επιλογές των ατόμων ως προς την χρήση των αναβολικών ουσιών. Γίνεται αναφορά συσχέτισης χρήσης αναβολικών με κοινωνικοοικονομικά προβλήματα των χρηστών και εντοπίζονται και άλλοι περιβαλλοντικοί παράγοντες που έχουν επίπτωση σε αυτό το φαινόμενο.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Άνθρωποι ηλικίας 15-64 ετών
Κύριο αποτέλεσμα	Τεκμηριώνεται συσχέτιση χρήσης Ανδρογόνων Αναβολικών Στεροειδών ουσιών με την παράλληλα χρήση άλλων ουσιών. Η σωματική άσκηση και το επίπεδο εκπαίδευσης σχετίζονταν με την χρήση αναβολικών.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Η ερευνά δίνει οπτικές στο πως κοινωνικοοικονομικά προβλήματα έχουν συσχέτιση με την χρήση ουσιών. Η ύπαρξη δομών προνοίας, συστημάτων προάσπισης της υγείας, πρόληψης και εκπαίδευσης φαίνεται να έχουν επίδραση στο φαινόμενο της χρήσης αναβολικών ουσιών.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	5
Τίτλος	How healthy is the behavior of young athletes? A systematic literature review and meta-analyses
Έτος	2012
Συγγραφείς	Diehl Katharina, Thiel Ansgar, Zipfel Stephan, Mayer Jochen, Litaker David and Schneider Sven
Περίληψη	Participation in sports during adolescence is considered a healthy behavior. The extent to which adolescent athletes engage in other healthful (or risky)

	behaviors is less clear, however. We conducted a systematic literature review following the PRISMA Statement to assess the frequency of risky behaviors among athletes in this age group. We searched the PubMed, PsycINFO and SCA Sociological Abstracts databases for observational studies published in English over the last twenty years on the frequency of selected risk behaviors (alcohol consumption, smoking behavior, use of illicit drugs, unhealthy nutrition, and doping) in adolescent athletes. Two independent reviewers selected articles following the PRISMA Statement. Behavior frequency was assessed as was comparability of study design and methods. When possible, meta-analyses were performed using data from subgroups of studies in which operational indicators were comparable. Seventy-eight articles met eligibility criteria. Although report of risky behaviors varied across studies, we observed overall, that studies tend to report higher alcohol use, less smoking, less recreational drug use, and more smokeless tobacco use in (high-involved) athletes. Considerable heterogeneity was noted in study design, definition of target groups and use of operational indicators (I^2 ranged from 93.2% to 100%). Especially the higher prevalence of using alcohol and smokeless tobacco needs more attention in interventions targeted to this group. Overall, greater consensus on methods used to assess risky behaviors in adolescent athletes.
Σχετικότητα με το θέμα	Η σχετικότητα του άρθρου έγκειται στην συλλογή πλήθους ερευνών ως προς τις επιλογές και πρότυπα υγείας νέων αθλητών. Αναλύει παράγοντες που αναφέρει η βιβλιογραφία που προωθούν επιλογές

	επιβλαβείς για την υγεία των αθλητών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Ο στόχος του άρθρου ήταν η συστηματική ανασκόπηση των επικίνδυνων συμπεριφορών χρήσης ουσιών σε αθλήματα υψηλής και χαμηλής προπονητικής πίεσης σε νεαρές ηλικίες αθλητών. Δίνοντας με αυτόν τον τρόπο μια ολιστική οπτική στις επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας των νέων και τους λογούς που αυτές εμφανίζονται.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	-
Κύριο αποτέλεσμα	Η συστηματική ανασκόπηση του άρθρου αναφέρει ότι χρειάζεται να υπάρξει συμφωνία ως προς την χρήση ερευνητικών υποθέσεων καθώς πολλά από τα ερευνητικά δεδομένα έχουν συλλεχθεί για την προώθηση νέου ερευνητικού και πιο συγκεκριμένου ερευνητικού έργου. Αναφέρει ότι οι έρευνες πρέπει να αποκτήσουν πιο συγκεκριμένα κριτήρια και θεωρεί ότι οι παράγοντες συμπεριφορών και οι παράγοντες που επηρεάζουν τους νέους αθλητές, ως προς την χρήση ουσιών, πρέπει να μελετηθούν σε μελλοντικές έρευνες.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	-

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	6
Τίτλος	High School Athletics: Coaches' Opinions on Performance Enhancing Drugs
Έτος	2015
Συγγραφείς	Greco Joseph
Περίληψη	The purpose of this study was to determine if differences existed between high school athletic

	coaches of certain demographic categories and their opinions regarding the classification, testing, and punishment associated with performance enhancing drug use by high school athletes. Understanding high school athletic coaches' current opinion on performance drugs is an integral piece to determining a need for continuity in performance enhancing testing and education in high school athletics. A quantitative research study was conducted to determine if differences existed between variables. During analysis, the independent variables for the sample of high school athletic coaches were gender, years in high school coaching, paid versus volunteer status, grade level(s) coached, and sport(s) coached. Dependent variables for the sample of high school athletic coaches included personal classification of performance enhancing drugs (PEDs), level of desire to implement testing of PEDs, and opinion on punishment levels associated with assumed PED testing. A purposeful sample of high school athletic coaches from Midwestern school districts was selected to complete a questionnaire regarding performance enhancing drug classification, testing, and punishment in high school athletics. Based on the results of the statistical analysis, changes in performance enhancing drug testing and education were recommended for the districts, other school districts, and high school athletics nationwide.
Σχετικότητα με το θέμα	Το άρθρο είναι σχετικό καθώς αναλύει τις αντιλήψεις των προπονητών και των αθλητών τους σε σχέση με την χρήση των ουσιών βελτίωσης της απόδοσης , εξετάζει το ζήτημα των σημαντικών άλλων υπό την σκοπιά του προπονητικού προσωπικού και την

	επίδραση αυτού στις επιλογές των νέων αθλητών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Εξετάζονται οι απόψεις των προπονητών για την χρήση ουσιών στους αθλητές τους, τι θεωρείτε επιτρεπτό από τους ίδιους σε σχέση με τις ουσίες αυτές, τι σχέση έχουν οι παράγοντες πίεσης και είδους άθλησης στους αθλητές, οι προηγούμενες εμπειρίες τους. Εξετάζεται το θέμα του περιβάλλοντος άθλησης, ο χρόνος ενασχόλησης, οι παρέες γύρω από την άθληση, ο ανταγωνισμός μεταξύ των παιχτών αλλά και άλλοι παράγοντες που φαίνεται να προωθούν την πίεση για αύξηση της απόδοσης των νέων αθλητών.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Προπονητές και αθλητές.
Κύριο αποτέλεσμα	Τα αποτελέσματα τεκμηριώνουν ότι οι προπονητές λυκείων έχουν διαφορετικές απόψεις από τους προπονητές που ανήκουν ευρύτερα στην κοινότητα, και οι πρώτοι αντιπροσωπεύουν μικρό μέρος των κυρίαρχων απόψεων σε σχέση με τον ορθό τρόπο άθλησης σχετιζόμενο με την χρήση ουσιών. Παράλληλα τεκμηριώνεται ότι συγκεκριμένα αθλήματα έχουν σχέση και με συγκεκριμένες ουσίες.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Η έρευνα βοηθά να κατανοήσουμε ότι οι προπονητές είναι ένας ισχυρός παράγοντας που επηρεάζει τις επιλογές των αθλητών, οι απόψεις τους και η πίεση που ασκούν στους αθλητές τους έχει έμμεση και άμεση επίπτωση στην ψυχολογία και τις απόψεις των αθλητών για την χρησιμότητα χρήσης των αναβολικών ουσιών.

Γενική περιγραφή

Αριθμός	7
Τίτλος	Adolescent steroid use: a logistic regression analysis
Έτος	2012
Συγγραφείς	Gennaro Vito Anthony
Περίληψη	This study compared the criminological theories of peer association and low self-control and its effect on adolescent steroid use. The data for this study comes from the 12th grade survey of the 2009 Monitoring the Future Project Form 6. The purpose of the Monitoring the Future Project (MTF) is to understand changes in values, behaviors, and lifestyle orientations of the American youth. The study found that peer association, low self-control and the sex of the adolescent are all significant predictors of adolescent steroid use.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς διερευνά τους παράγοντες που ωθούν τους νέους στην χρήση αναβολικών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να προσδιορίσει τι επηρεάζει την εφηβική χρήση στεροειδών. Οι υποθέσεις της μελέτης ήταν: (1) ο χαμηλός αυτοέλεγχος αυξάνει την πιθανότητα χρήσης στεροειδών εφήβων, (2) η διαφορική συσχέτιση αυξάνει την πιθανότητα για εφηβική χρήση στεροειδών και (3) ότι τα υψηλά επίπεδα αυτοέλεγχου και έχοντας φίλους που δεν κάνουν χρήση στεροειδών θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της χρήσης στεροειδών.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Έφηβοι (10 έως 18)
Κύριο αποτέλεσμα	Τα ευρήματα δείχνουν ότι ο χαμηλός αυτοέλεγχος και η σχέση μεταξύ ομότιμων σχετίζονται με την εφηβική

	χρήση στεροειδών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι όσοι/όσες έχουν υψηλό επίπεδο αυτοέλεγχου και έχουν φίλους που δεν χρησιμοποιούν στεροειδή, μειώνεται η πιθανότητα χρήσης στεροειδών. Φαίνεται ότι η σχέση ομότιμων (peer association) έχει μεγαλύτερη επίδραση σε σύγκριση με την θεωρία χαμηλού αυτοελέγχου σχετικά με την χρήση στεροειδών στους εφήβους. Ωστόσο, οι κλίμακες που χρησιμοποιήθηκαν για να μετρηθεί ο αντίκτυπος του peer association και του χαμηλού αυτοελέγχου δεν είναι ισοδύναμοι. Για αυτό τον λόγο, η δυσκολία να προσδιοριστεί η επίδραση των συγκεκριμένων μεταβλητών στην έρευνα γίνεται ακόμη μεγαλύτερη.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Τα ευρήματα της έρευνας αποκαλύπτουν ότι οι προσπάθειες παρέμβασης και πρόληψης στην εφηβική χρήση στεροειδών θα πρέπει να επικεντρώνεται στην ενίσχυση του αυτοελέγχου του εφήβου, να γνωρίζει την ομαδική επιρροή στη χρήση στεροειδών και ότι οι άντρες είναι πιο πιθανό να εμπλακούν στη χρήση στεροειδών. Οι άνθρωποι πρέπει να ενημερωθούν ότι οι έφηβοι που υποφέρουν από χαμηλό αυτοέλεγχο έχουν περισσότερες πιθανότητες στην χρήση στεροειδών.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	8
Τίτλος	Sport, and use of anabolic androgenic steroids among Icelandic high school students: a critical test of three perspectives
Έτος	2010
Συγγραφείς	Thorlindsson Thorolfur, Halldorsson Vidar
Περίληψη	This study investigates the use of anabolic androgenic

	steroids (AAS) among a national representative sample of high school students in Iceland. We test several hypotheses drawn from three perspectives. The first perspective focuses on the use of AAS as an individual phenomenon motivated by the desire to succeed in sport. The second perspective views the use of AAS as shaped by norms and values embedded in social relationships of formally organized sport. The third perspective suggests that factors outside sport, which have been shown to correlate with the use of other substances, predict the use of AAS.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς διερευνά τους παράγοντες που ωθούν τους νέους στην χρήση αναβολικών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Ένα αυξανόμενο σύνολο στοιχείων δείχνει ότι η χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών (AAS) μπορεί να είναι επικίνδυνη για τη γενική υγεία. Οι επιβλαβείς επιδράσεις του AAS στο καρδιαγγειακό σύστημα, την ψυχική υγεία, το ήπαρ και το αναπαραγωγικό σύστημα είναι καλά τεκμηριωμένες . Οι νέοι που χρησιμοποιούν AAS αντιμετωπίζουν μεγαλύτερους κινδύνους για την υγεία σε σύγκριση με άλλες ηλικιακές ομάδες. Μερικές από τις συνέπειες της χρήσης AAS, όπως αυξημένες αλλαγές στη διάθεση, επιθετικότητα και το σωματικό κλείσιμο, μπορεί να προκαλέσει ιδιαίτερα σοβαρά φυσιολογικά, ψυχολογικά και κοινωνικά προβλήματα για άτομα σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα . Τα στοιχεία δείχνουν ότι πρέπει να στραφεί η προσοχή στους εφήβους και τους νέους για να κατανοηθεί καλύτερα η χρήση των στεροειδών σε αυτήν την ιδιαίτερα ευάλωτη ηλικιακή ομάδα.

Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Έφηβοι (Σχολική τάξη: Γυμνάσιο)
Κύριο αποτέλεσμα	Τα αποτελέσματά έδειξαν ότι η χρήση του AAS δεν σχετίζεται σημαντικά με τη συμμετοχή σε επίσημα οργανωμένα αθλήματα. Ωστόσο, σχετίζεται θετικά με την φυσική κατάσταση και τη φυσική προπόνηση σε ανεπίσημα πλαίσια. Βρέθηκε μια σχετικά ισχυρή σχέση μεταξύ της χρήσης AAS και της χρήσης παράνομων ουσιών και μιας μέτριας σχέσης μεταξύ της χρήσης AAS και της κατανάλωσης αλκοόλ και καπνού. Βρέθηκε επίσης μια σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της χρήσης AAS και της σχολικής ολοκλήρωσης και του σχολικού επιτεύγματος, καθώς και μια σημαντική θετική σχέση μεταξύ της χρήσης AAS και της σχολικής ανομίας. Η σχέση μεταξύ της χρήσης AAS και των οικογενειακών μεταβλητών ήταν ασθενέστερη. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι η σχέση μεταξύ της συμμετοχής στον αθλητισμό, της σωματικής άσκησης και της χρήσης AAS ποικίλλει σε διάφορα επίπεδα ανομίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Τα ευρήματα δείχνουν ότι η χρήση του AAS και ιδιαίτερα των παράνομων ουσιών θα πρέπει να θεωρείται περισσότερο ως κοινωνικό και υγειονομικό πρόβλημα παρά ως αθλητικό ζήτημα. Διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές γυμνασίου που συμμετέχουν σε γυμναστική και άτυπη εκπαίδευση εκτός των επίσημα οργανωμένων αθλητικών συλλόγων είναι η κύρια ομάδα κινδύνου και πρέπει να είναι ο στόχος των προσπαθειών πρόληψης. Ωστόσο, αυτό δεν πρέπει να γίνεται εις βάρος των γενικών παραγόντων κινδύνου που επηρεάζουν την χρήση αναβολικών και άλλων ουσιών που χρησιμοποιούνται από τον γενικό

	πληθυσμό. Τέλος, προτείνεται ότι οι προσπάθειες πρόληψης πρέπει να στοχεύουν τόσο τις ομάδες όσο και τα άτομα.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	9
Τίτλος	Sport motivation and doping in adolescent athletes
Έτος	2018
Συγγραφείς	Mudrak Jiri, Slepicka Pavel, Slepickova Irena
Περίληψη	Although performance-enhancing drugs appear to be prevalent in adolescent sports, relatively little attention has been paid to why adolescent athletes decide to use these drugs. In this study, we examine doping among adolescents from a motivational perspective and explore how motivational variables, such as achievement goal orientations and the perceived self-determination of sports activities, may be related to moral attitudes, doping intentions and doping behavior in adolescents who participate in competitive sports.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς διερευνά τους παράγοντες που ωθούν τους νέους στην χρήση αναβολικών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Οι έφηβοι αθλητές μπορεί να θεωρηθούν ιδιαίτερα ευάλωτοι στην κατάχρηση αναβολικών. Οι έφηβοι χρήστες διατρέχουν υψηλό κίνδυνο ανεπιθύμητων ενεργειών των αναβολικών, όπως τα αναβολικά στεροειδή. Από ψυχολογική άποψη, οι έφηβοι είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε κοινωνικές πιέσεις και προσδοκίες σχετικά με τον αθλητικό ανταγωνισμό και τη σωματική εμφάνιση και τείνουν να

	συμμετέχουν σε επικίνδυνη συμπεριφορά με πιθανές επιβλαβείς μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Έφηβοι αθλητές (μέσο όρος ηλικίας: 16.3 ετών)
Κύριο αποτέλεσμα	Ο προσανατολισμός των στόχων συσχετίστηκε θετικά με εγγενή κίνητρα, ενώ ο προσανατολισμός του Εγώ (ego) συσχετίστηκε θετικά με εξωγενείς ρυθμίσεις και κίνητρα. Επιπλέον, το εγγενές κίνητρο συσχετίστηκε θετικά με τη διατήρηση της νίκης σε αναλογία και συσχετίστηκε αρνητικά με την αποδοχή της εξαπάτησης και της στάσης απέναντι στο ντόπινγκ. Οι λιγότερο αυτοκαθοριζόμενες μορφές κινήτρου έδειξαν αντίθετες σχέσεις. Ωστόσο, μόνο η αποδοχή της εξαπάτησης και η στάση απέναντι στο ντόπινγκ σχετίζονταν με την πρόθεση ντόπινγκ, η οποία στη συνέχεια προέβλεπε συμπεριφορά ντόπινγκ.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Τα αποτελέσματα παρέχουν περαιτέρω ενδείξεις ότι το αθλητικό κίνητρο αντιπροσωπεύει μια ψυχολογική μεταβλητή που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στις πολιτικές, τα προγράμματα και τις παρεμβάσεις κατά του ντόπινγκ που στοχεύουν στον εφηβικό πληθυσμό επειδή το κίνητρο συνδέθηκε με τις μεταβλητές που σχετίζονται με το ντόπινγκ. Μπορεί, επιπλέον, να υποστηριχθεί ότι η εστίαση στην εγγενή απόλαυση, τα αυτοαναφερόμενα κριτήρια επιτυχίας και την αυτό-βελτίωση μπορεί να σχετίζεται με πιο αρνητικές στάσεις απέναντι στο ντόπινγκ και την εξαπάτηση, τις χαμηλότερες προθέσεις ντόπινγκ και τη λιγότερο συχνή συμπεριφορά ντόπινγκ, ενώ Η έμφαση στον ανταγωνισμό, η σύγκριση με άλλους και τα εξωτερικά κίνητρα φαίνεται να σχετίζονται με τα αντίθετα αποτελέσματα.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	10
Τίτλος	Social capital: implications from an investigation of illegal anabolic steroid networks
Έτος	2007
Συγγραφείς	Maycock Bernadette, Howat Peter
Περίληψη	Numerous studies have linked the constructs of social capital with behaviours that are health enhancing. The factors of social trust, social cohesion, sense of belonging, civic involvement, volunteer activity, social engagement and social reciprocity are all associated with social capital and their existence is often linked with communities or settings where health enhancement is high. Utilizing an interpretive perspective, this paper demonstrates how the existence of social capital may enhance the transition into drug use, the experience of using an illegal drug and decrease the risk of detection. It highlights how social capital may contribute to behaviors which are not health enhancing.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς αποβλέπει να δώσει μια διαφορετική προσέγγιση στο φαινόμενο των αναβολικών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Χρησιμοποιώντας μια συμβολική προσέγγιση αλληλεπίδρασης, το έγγραφο αυτό ξεκίνησε να διερευνήσει την ύπαρξη, τη μορφή και τη λειτουργία του κοινωνικού κεφαλαίου σε ένα παράνομο δίκτυο διακίνησης ναρκωτικών. Χρησιμοποιώντας δεδομένα που συλλέχθηκαν από παράνομους χρήστες και εμπόρους αναβολικών στεροειδών στο Περθ της

	Δυτικής Αυστραλίας, αυτό το άρθρο προσθέτει στη συζήτηση για το κοινωνικό κεφάλαιο, περιγράφοντας τη μορφή και τη λειτουργία του κοινωνικού κεφαλαίου και απεικονίζοντας πώς οι δομές που καθορίζουν το κοινωνικό κεφάλαιο μπορούν να διευκολύνουν μια παράνομη δραστηριότητα, η οποία μπορεί να μην θεωρείται ότι ενισχύει την υγεία.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Άνδρες χρήστες αναβολικών ουσιών
Κύριο αποτέλεσμα	Το κοινωνικό κεφάλαιο είχε αρνητική επίδραση αφού η μελέτη καταδεικνύει το παράνομο δίκτυο αναβολικών στεροειδών, συμβάλλοντας στη διευκόλυνση της διανομής παράνομων αναβολικών στεροειδών, στην είσοδο στην παράνομη χρήση ναρκωτικών, στην ενίσχυση της συνέχισης αυτής της χρήσης ναρκωτικών και στην παρεμπόδιση της παύσης. Η υποκουλτούρα του δικτύου συναλλαγών εισήγαγε νέους χρήστες στην ουσία και παρείχε στους χρήστες τις δεξιότητες και τους πόρους για να ξεπεράσουν τους κοινωνικούς ελέγχους που μπορεί να έχουν αναστείλει ή να μειώσουν τη χρήση τους. Τα αναβολικά της υποκουλτούρας βασίζονται σε κατασκευές κοινωνικής αλληλεπίδρασης, εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας. Οι έμποροι μέσω των διαδικασιών καθοδήγησης, προμήθειας, κοινωνικοποίησης και εκπαίδευσης συνέβαλαν στην ανάπτυξη της σκοτεινής πλευράς του κοινωνικού κεφαλαίου.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Το να βλέπεις το κοινωνικό κεφάλαιο ως ένα ουσιώδης και καταληκτικό κοινωνικό κατασκεύασμα, πάντα ευνοϊκό για τις συμπεριφορές υγείας, είναι αφελές και απλοϊκό. Οι επαγγελματίες υγείας πρέπει να θυμούνται ότι το κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να

	ενισχύσει τόσο αρνητικές όσο και θετικές συμπεριφορές. Ανάλογα με το πλαίσιο, τους παράγοντες της συμμετοχής, της συνοχής, της αμοιβαιότητας κ.λπ. ενδέχεται να μην συμβάλλει πάντοτε στην ενίσχυση της υγείας.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	11
Τίτλος	Factors associated with adolescent use of doping agents: anabolic androgenic steroids
Έτος	1999
Συγγραφείς	Nyberg Fred, Kindlundh Anna M.S, Isacson Dag G.L., Berglund Lars, Nyberg Fred
Περίληψη	The purpose was to assess the importance of risk factors such as socio-demographics, sports activities, tobacco use, alcohol consumption, use of certain psychotropic substances and violence in the use of doping agents in adolescents.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς περιγράφει τις επιπτώσεις του ντόπινγκ στους εφήβους και την σύνδεση του ντόπινγκ με άλλες επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Η πρόσληψη αναβολικών ουσιών έχει φτάσει σε άλλες ομάδες στην κοινωνία πέρα από τους επαγγελματίες αθλητές και σήμερα αυτές οι ουσίες χρησιμοποιούνται από τους εφήβους για να βελτιώσουν την εμφάνιση και να βελτιώσουν την αθλητική απόδοση. Μελέτες έχουν επίσης δείξει ότι υπάρχουν συσχετίσεις μεταξύ της χρήσης αναβολικών και της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών. Επιπλέον, έχει αποδειχθεί ότι τα αγόρια

	χρησιμοποιούν αναβολικά σε μεγαλύτερο βαθμό από ό, τι τα κορίτσια. Αυτή η διαφορά φύλου στην χρήση αναβολικών φαίνεται να είναι παρόμοια με αυτήν που εμφανίζεται σε τεκμηριωμένες αναφορές για το αλκοόλ και άλλες ουσίες.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Έφηβοι και νέοι από 16 έως 18 ετών
Κύριο αποτέλεσμα	Πολλαπλές αναλύσεις αποκάλυψαν ότι οι προπονήσεις με στόχο απόκτηση μυϊκής δύναμης, η χρήση καπνού, η βαριά κατανάλωση αλκοόλ και η διαβίωση χωρίς τους γονείς συνδέονταν σημαντικά με τη χρήση ντόπινγκ. Επιπλέον, η μελέτη έδειξε ότι η χρήση λαδιού κάνναβης, LSD, αμφεταμίνης και οπιοειδών συσχετίστηκε ειδικά με τη χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών. Η χρήση ντόπινγκ συνεπάγεται πιθανώς κάτι περισσότερο από μια επιθυμία για βελτίωση της εμφάνισης ή της αθλητικής απόδοσης και φαίνεται να έχει πολλά κοινά με τη χρήση αλκοόλ, καπνού και ψυχοτρόπων φαρμάκων.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης υποδηλώνουν ότι μια πιο ακριβής εικόνα των χρηστών του παράγοντα ντόπινγκ μπορεί να ληφθεί υποδιαιρώντας τους χρήστες από τα ιδανικά ή τους λόγους χρήσης τους παρά από συμπεριφορές όπως αθλητισμός, προπόνηση δύναμης ή την εμφάνιση πολλαπλής χρήσης ναρκωτικών.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	12
Τίτλος	Evaluation of a health promotion programme to prevent the misuse of androgenic anabolic steroids among Swedish adolescents

Έτος	2004
Συγγραφείς	Nilsson Sverker, Allebeck Peter, Marklund Bertil, Baigi Amir, Fridlund Bengt
Περίληψη	The aim of this study was to design an appearance programme in order to prevent the misuse of androgenic anabolic steroids among adolescents and to evaluate the adolescents' perception of this programme. The intervention programme was well received by the adolescents. The misuse of androgenic anabolic steroids had a tendency to decrease after the appearance programme. We demonstrated a method for involving the community in an appearance programme to reduce misuse of anabolic steroids and showed that youth were sensitive to our discussions about appearance and attitudes. This study indicates that drug abuse among adolescents can be decreased by health promotion activities, such as group discussions. Controlled studies are needed before the results of this appearance programme can be generalized.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς εξετάζονται προϋποθέσεις για κατάλληλες παρεμβάσεις και πρόληψη στους νέους.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Το πρόγραμμα παρέμβασης έγινε δεκτό από τους εφήβους. Η κατάχρηση ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών είχε την τάση να μειώνεται μετά το πρόγραμμα εμφάνισης. Παρουσιάστηκε μια μέθοδο για τη συμμετοχή της κοινότητας σε ένα πρόγραμμα εμφάνισης για τη μείωση της κατάχρησης αναβολικών στεροειδών και αποδείχθηκε ότι οι νέοι ήταν ευαίσθητοι στις συζητήσεις σχετικά με την εμφάνιση και τη στάση προς τα αναβολικά. Αυτή η

	μελέτη δείχνει ότι η κατάχρηση ναρκωτικών μεταξύ των εφήβων μπορεί να μειωθεί με δραστηριότητες προώθησης της υγείας, όπως ομαδικές συζητήσεις.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Έφηβοι 16 και 17 ετών
Κύριο αποτέλεσμα	Η αξιολόγηση του προγράμματος παρέμβασης έδειξε ότι οι έφηβοι αξιολόγησαν αυτές τις ομαδικές συζητήσεις περισσότερο από τις άλλες δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν κατά την ίδια περίοδο και ότι το 99% των εφήβων βαθμολόγησε τις αναβολικές συζητήσεις ως εξαιρετικές ή καλές. Η κατάχρηση ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών χαπιών μεταξύ των 16χρονων αγοριών δεν άλλαξε σημαντικά, καθώς ήταν 11% πριν και 6,0% μετά την παρέμβαση. Ωστόσο, η κατάχρηση ενέσεων ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών μειώθηκε σημαντικά από 5,3% πριν το πρόγραμμα, σε 1,2% μετά την παρέμβαση.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Αυτή η μελέτη μπορεί να δείχνει ότι η κατάχρηση ναρκωτικών μεταξύ των εφήβων μπορεί να μειωθεί με προληπτικά προγράμματα που εστιάζουν στην εξωτερική εμφάνιση. Παρόλο που όλα τα στοιχεία κατάχρησης αναβολικών δεν μειώθηκαν σημαντικά, το μήνυμα υγείας έχει ληφθεί δεόντως υπόψη, καθώς οι περισσότεροι άνδρες έφηβοι δήλωσαν μετά το πρόγραμμα ότι η εμφάνιση δεν είναι η πιο σημαντική πτυχή στις σχέσεις και ότι πλέον αποδοκιμάζουν τη χρήση ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	13
Τίτλος	Children's First Experience of Taking Anabolic-

	Androgenic Steroids can Occur before Their 10th Birthday: A Systematic Review Identifying 9 Factors That Predicted Doping among Young People
Έτος	2017
Συγγραφείς	Nicholis Adam, Cope Ed, Bailey Richard, Koenen Katrin, Dumon Detlef, Theodorou Nikolaos, Chanal Benoit, Laurent Saint Delphine, Muller David, Andres Mar, Kristensen Annemarie, Thompson Mark, Baumann Wolfgang, Lauren Jean-Francois.
Περίληψη	Taking performance-enhancing drugs (PEDs) can cause serious and irreversible health consequences, which can ultimately lead to premature death. Some young people may take PEDs without fully understanding the ramifications of their actions or based on the advice from others. The purpose of this systematic review was to identify the main factors that predicted doping among young people. The literature was systematically reviewed using search engines, manually searching specialist journals and pearl growing. Fifty-two studies, which included 187,288 young people aged between 10 and 21 years of age, 883 parents of adolescent athletes, and 11 adult coaches, who were interviewed regarding young athletes, were included in this review. Nine factors predicted doping among young people: gender; age; sports participation; sport type; psychological variables; entourage; ethnicity; nutritional supplements; and health harming behaviors. In regards to psychological variables, 22 different constructs were associated with doping among young people.
Σχετικότητα με το θέμα	Υπάρχει σχετικότητα με το θέμα καθώς διερευνά τους παράγοντες που ωθούν τους νέους στην χρήση

	αναβολικών.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Οι περισσότερες από τις περιπτώσεις που απεικονίζονται στα μέσα ενημέρωσης αφορούν ελίτ ενήλικες αθλητές, αλλά θα ήταν λάθος να υποθέσουμε ότι το ντόπινγκ συμβαίνει αποκλειστικά σε αυτόν τον πληθυσμό. Αρκετές έρευνες δείχνουν ότι το φαινόμενο του ντόπινγκ έχει διεισδύσει στις νεότερες ηλικίες και υπάρχουν περιπτώσεις όπου η χρήση αναβολικών ουσιών ξεκινά στις ηλικίες των 10. Η χρήση αναβολικών φαρμάκων στους νέους γίνεται ανεξάρτητα από το επίπεδο του αθλητισμού τους. Το ντόπινγκ προκαλεί ανησυχία επειδή αποτελεί απειλή για τις αθλητικές αξίες και αποτελεί κίνδυνο για την υγεία και την ευεξία των αθλητών. Μελέτες υψηλής ποιότητας σχετικά με το ντόπινγκ μεταξύ των νέων, πλέον, εμφανίζονται συχνά σε ακαδημαϊκά περιοδικά, αλλά οι αναλύσεις σχετικά με το ντόπινγκ στους νέους είναι σπάνιες.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Έφηβοι, νέοι και ενήλικες (10 έως 21 ετών)
Κύριο αποτέλεσμα	Ορισμένες ψυχολογικές δομές συσχετίστηκαν αρνητικά με το ντόπινγκ (π.χ. αυτοεκτίμηση, αντίσταση στην κοινωνική πίεση και τελειομανείς επιθέσεις), ενώ άλλες συσχετίστηκαν θετικά με το ντόπινγκ (π.χ. κίνδυνος αυτοκτονίας, αναμενόμενη λύπη και επιθετικότητα). Οι νεαροί άνδρες αθλητές έχουν περισσότερες πιθανότητες συγκριτικά με τις νεαρές γυναίκες για χρήση αναβολικών ουσιών. Ο επιπολασμός και η συχνότητα των αναβολικών αυξάνεται με την ηλικία κατά τη διάρκεια της εφηβείας, αν και ο αριθμός των νέων που λαμβάνουν στεροειδή μπορεί να παραμείνει σταθερός. Ο τύπος

	του αθλήματος στον οποίο ένα άτομο εκτελεί επίσης προβλέπει το ντόπινγκ, όπως και οι ψυχολογικές μεταβλητές, όπως στάσεις ζωής , αυτοεκτίμηση και εγωισμός. Άτομα που περιβάλλουν ένα νεαρό άτομο (π.χ. γονείς, προπονητές, συμμαθητές) επηρεάζουν επίσης το ντόπινγκ, όπως και άλλες συμπεριφορές (π.χ. ναρκωτικά).
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Αυτά τα ευρήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν στον εντοπισμό των νέων που κινδυνεύουν από ντόπινγκ και πολλοί από τους ψυχολογικούς παράγοντες μπορούν να διαχειριστούν μέσω ψυχολογικών παρεμβάσεων, των οποίων η βοήθεια θα συντελέσει στη μείωση του επιπολασμού του ντόπινγκ στους νέους. Τέλος, καθώς ορισμένα άτομα ενδέχεται να κάνουν χρήση αναβολικών πριν την ηλικία των 10 ετών, οι νέοι πρέπει να εκπαιδεύονται μέσω προληπτικών προγραμμάτων κατά του ντόπινγκ πριν από την έναρξη της εφηβείας.

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	14
Τίτλος	The socialization of young cyclists and the culture of doping
Έτος	2013
Συγγραφείς	Ohl Fabien, Fincoeur Bertrand, Lentillon-Kaestner Vanessa, Defrance Jacques, Brissonneau Christophe
Περίληψη	The objective of this article is to understand how the specific interactions between actors involved in the production of performance influence the socialization process by which cyclists learn their job. In particular, we try to understand how these interactions determine the reported attitudes towards doping products and methods. We focused on the

	interactions within the work group to understand how young cyclists learn their job. While analysing this organization of work, our goal is to understand how it influences the perception of the use of performance-enhancing drugs (PEDs). We compared socialization of young elite and U23 cyclists in Belgium, France and Switzerland. We analysed the economic, legal and organizational conditions in each country, and we conducted 70 semi-structured interviews with cyclists and their staff.
Σχετικότητα με το θέμα	Η σχετικότητα έγκειται στην ανάλυση του φαινομένου χρήσης αναβολικών και την κουλτούρα – κοινωνικοί προσδιοριστές που αυτό το φαινόμενο εμπεριέχει.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Τεκμηριώνεται ότι ο τρόπος κοινωνικοποίησης των αθλητών διενεργεί καθοριστικά στην επιλογή χρήσης μη εξουσιοδοτημένων ουσιών για την προσαύξηση της απόδοσης τους. Αυτές οι κοινωνικές σχέσεις φαίνεται να επηρεάζουν την κρίση τους, απόψεις, αποδοχή ή μη των αναβολικών. Παράλληλα οι λόγοι για τους οποίους οι ποδηλάτες χρησιμοποιούν τα αναβολικά ή αποδέχονται ότι τα έχουν χρησιμοποιήσει είναι ένα ευαίσθητο κομμάτι ερευνάς καθώς αυτό μπορεί να εμπεριέχει τον αποκλεισμό των αθλητών από αγώνες και η παραδοχή χρήσης των ουσιών με ασφαλή δείγματα είναι δύσκολη. Επίσης η χρήση αναβολικών δύναται να γίνει μέρος της καριέρας πολλών ποδηλατών και γίνεται ένα βασικό εργαλείο για τον βιοπορισμό τους, βάζοντας νέες όψεις μελέτης του φαινομένου και με οικονομικούς παράγοντες. Παράλληλα το άρθρο εστιάζει στο ότι είναι απαραίτητη η διενέργεια και άλλων ερευνών

	στο φαινόμενο του ντόπινγκ, ώστε να είναι εφικτή η παραγωγή προγραμμάτων προνοίας και μέτρων που θα εστιάζουν στην κουλτούρα κάθε αθλητικού οργανισμού αλλά και στους οικονομικούς μηχανισμούς ομάδων, αθλητών σε σχέση την χρήση ουσιών προσαύξησης της απόδοσης.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	Αθλητικές ομάδες ποδηλασίας, 70 ημι-δομημένες συνεντεύξεις σε 70 ποδηλάτες.
Κύριο αποτέλεσμα	Η διαφορά κουλτούρας και τρόπου οργάνωσης κάθε ομάδας έχει αποτέλεσμα πάνω στις απόψεις για την χρήση ουσιών προσαύξησης της απόδοσης. Οι διαφορές αυτές εντοπίζονται στις διαφορές κοινωνικοποίησης της κάθε ομάδας αλλά και στις διαφορές των τρόπων κοινωνικοποίησης. Εντοπιστήκαν στην ερευνά 7 διαφορετικοί τρόποι κοινωνικοποιήσεις που επιδρούν πάνω στις απόψεις και στάσεις των νεαρών αθλητών για τα βελτιωτικά απόδοσης. Αυτοί είναι, οι διαφορές των αθλητικών οργανισμών και το περιεχόμενο τους, το είδος των παροχών στους νεαρούς ποδηλάτες, η οργάνωση των προπονητικών δραστηριοτήτων, η ιατρική εξέταση των αθλητών – ιατρική επιτήρηση τους. Αυτοί οι παράγοντες, μας βοηθούν να κατανοήσουμε την χρήση των νόμιμων ουσιών αλλά και τις διαφορετικές πορείες που ακολουθούν οι ποδηλάτες ως προς την απόφαση λήψης τους.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	-

Γενική περιγραφή	
Αριθμός	15
Τίτλος	Elite Adolescent Athletes' Use of Dietary Supplements: Characteristics, Opinions, and Sources of Supply and Information

Έτος	2012
Συγγραφείς	Diehl Katharina, Thiel Ansgar, Zipfel Stephan, Mayer Jochen, Schnell Alexia, Schneider Sven
Περίληψη	The authors' aim was to examine the prevalence of (daily) dietary-supplement (DS) use among elite adolescent athletes and to differentiate use by different types of DS according to their function. Data were analyzed for associations between users of these DS types, sociodemographic, sport-specific characteristics, and opinion on the need for DS. In addition, sources of supply and information were examined. In the framework of the GOAL Study, 1,138 German elite adolescent athletes (14–18 yr) answered questions about DS. The data were analyzed to identify groups at risk for using DS after a classification by supplemental function. Of the young athletes, 91.1% reported DS use during the previous month. (Daily) DS use was significantly associated with sex, kind of sport, and the weekly duration of sporting activity. Furthermore, some athletes were required to use DS by their sporting organization. DS use was more likely in these athletes than in those whose sporting organizations had no such requirement. Overall, DS with short- and long-term supplemental function were mostly associated with the use of magnesium. However, DS with medium-term muscle-building function played an important role among daily users. The main source of information about DS was coaches; main source of supply was parents. Professional education is urgently needed, as 9 out of 10 athletes used DS, and strong positive opinions toward the use of DS were present, particularly in the DS users.

Σχετικότητα με το θέμα	Το άρθρο είναι σχετικό καθώς αναλύει την ύπαρξη χρήσης αναβολικών ουσιών σε έφηβους αθλητές εξετάζοντας κοινωνικό δημογραφικά στοιχεία, στοιχεία είδους άθλησης και τις απόψεις των αθλητών για τα αναβολικά.
Περιεχόμενο	
Περίληψη του σχετικού υποβάθρου	Διερευνάται η συχνότητα χρήσης βοηθημάτων προσαύξησής της αθλητικής απόδοσης αλλά και βοηθημάτων ανάπτυξης μυών, σε νέους αθλητές που ακολουθούν επαγγελματική καριέρα στον χώρο της άθλησης. Μέσω στατιστικής ανάλυσης ερωτηματολογίου με ένα μεγάλο δείγμα, ερευνώνται οι απόψεις των αθλητών για αυτές τις ουσίες, οι γνώσεις που έχουν στο θέμα, οι πηγές των γνώσεων και απόψεων σε σχέση με αυτές τις ουσίες, η συχνότητα λήψης τους, το αίσθημα ικανοποίησής τους από την χρήση αυτών πριν και μετρά την χρήση των βοηθημάτων κ.α. Η έρευνα υπογραμμίζει ότι η ενημέρωση για τους κινδύνους αυτών των ουσιών πρέπει να γίνει σε έφηβους αθλητές και στους προπονητές τους καθώς και παρεμβάσεις στα ΜΜΕ καθώς αυτά ήταν το κυρίαρχο μέσο προώθησης των πληροφοριών για τα βοηθήματά αυτά.
Δείγμα (αν η ερευνά έχει πληθυσμό)	1,138 έφηβοι αθλητές ηλικίας 14-18
Κύριο αποτέλεσμα	Η έρευνα τεκμηριώνει ότι περίπου το 90% των έφηβων αθλητών καταναλώνει βοηθήματα προσαύξησής της αθλητικής απόδοσης μέσα σε ένα μήνα, ενώ επιβεβαιώνει την υπόθεση των ερευνητών ότι το είδος άθλησης επηρεάζει την απόφαση λήψης αυτών των βοηθημάτων. Η έρευνα τεκμηριώνει ότι οι πληροφορίες για τα βοηθήματα αυτά είναι διαδεδομένες στους νέους αθλητές ειδικά για αυτούς

	που επιθυμούν να ακολουθήσουν επαγγελματική καριέρα στον χώρο της άθλησης. Επίσης η έρευνα δείχνει ότι οι νέοι αθλητές δεν αναγνωρίζουν τους κινδύνους χρήσης αυτών των ουσιών ακολουθώντας τις συμβουλές των προπονητών τους.
Άλλες εκτιμήσεις - σχόλια	Ένα ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι οι αθλητές που έκαναν χρήση βοηθημάτων, κατανάλωναν και ενεργειακά αναψυκτικά. Αυτή η μελέτη μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση του εύρους που λαμβάνει η χρήση αναβολικών στις νεαρές ηλικίες που ασχολούνται με την άθληση. Παράλληλα τονίζεται ότι η ενημέρωση για τους κινδύνους των ουσιών αυτών πρέπει να πραγματοποιείται και στους προπονητές καθώς και οι ίδιοι αποφαινεται να μην αρνούνται την χρησιμότητα τους.

3.2.2 Πίνακας 2. Τελική συλλογή των αποτελεσμάτων επισκόπησης της ηλεκτρονικής βασικής βιβλιογραφικής αναζήτησης

Συγγραφέας	Έτος	Τίτλος άρθρου	Περίληψη	Θεματική	Ομάδα στόχος	Ηλικιακή ομάδα
(1) Lapota, H. B.	2013	Eating pathology, supplement use, and nutrition knowledge in collegiate athletes	Η παθολογία της διατροφής (π.χ., δυσαρέσκεια στο σώμα, υπερβολική κατανάλωση, καθαρισμός, περιοριστική διατροφή) και χρήση ουσιών (π.χ. συμπληρώματα διατροφής, νόμιμα και παράνομα ναρκωτικά) πολλαπλασιάζεται στα πανεπιστήμια των Ηνωμένων Πολιτειών. Εντός των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων, οι αθλητές φαίνεται να διατρέχουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο για παθολογία κατανάλωσης και χρήση συμπληρωμάτων, λόγω των ελκυστικών εξωτερικών πιέσεων, της ανάγκης για απόδοση σε βέλτιστα επίπεδα και των ειδικών χαρακτηριστικών των αθλημάτων στα οποία συμμετέχουν. Επιπλέον, ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές καταλαβαίνουν τι συνιστά υγιεινές διατροφικές συνήθειες και ασκήσεις δεν έχει μελετηθεί και μπορεί να σχετίζεται με τη διατροφική παθολογία και τη χρήση συμπληρωμάτων.	Προβλήματα υγείας Επίγνωση της κατάστασης Αντιλήψεις νέων για το ντόπινγκ Συμπληρώματα διατροφής	Αθλητές	Έφηβοι και νέοι
(2) Christiansen, V. & Gleaves, J.	2013	What do the humanities (really) know about doping? Questions, answers and cross-	Τα τελευταία χρόνια έφεραν συζητήσεις σχετικά με τον μελλοντικό ρόλο της έρευνας ανθρωπιστικών επιστημών υπό το φως της προόδου των επιστημών. Στην έρευνα ντόπινγκ, οι σιωπηρές προκαταλήψεις υπέρ του επιστημονικού κινδύνου αγνοούν τις ανθρωπιστικές επιστήμες στην	Κοινωνικές επιστήμες	Αθλητές	Γενικό πληθυσμό

		disciplinary strategies	προσπάθειά τους να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο του ντόπινγκ. Αυτό το άρθρο είναι συνέχεια της συζήτησης για τον ρόλο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών στην έρευνα για τη χρήση ναρκωτικών στον αθλητισμό.			
(3) Wiefferink, C. H. et al.	2007	Social psychological determinants of the use of performance-enhancing drugs by gym users	Ο στόχος αυτής της μελέτης είναι να εντοπίσει τους κοινωνικούς ψυχολογικούς καθοριστικούς παράγοντες της χρήσης ναρκωτικών που βελτιώνουν την απόδοση από χρήστες γυμναστικής που ασκούν bodybuilding ή powerlifting. Σε αυτή τη μελέτη βάσει ερωτηματολογίων, 144 ερωτηθέντες απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με την πραγματική χρήση και την πρόθεσή τους να χρησιμοποιήσουν τέτοια φάρμακα, καθώς και σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τις πεποιθήσεις τους, όπως η στάση τους, οι κοινωνικές επιρροές και η αυτο-αποτελεσματικότητα.	Χαρακτηριστικά προσωπικότητας Αντιλήψεις νέων για το ντόπινγκ Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες Ψυχοκοινωνικοί συντελεστές	Αθλητές	Γενικό πληθυσμό
(4) Hakansson, A. et al.	2011	Anabolic Androgenic Steroids in the General Population: User Characteristics and Associations with Substance Use	Ο στόχος της μελέτης είναι η ανάλυση συσχετισμών της χρήσης αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών (AAS) στο γενικό αρσενικό πληθυσμό. Μια εθνική έρευνα για τα νοικοκυριά, με συμμετέχοντες άτομα ηλικίας 15–64 ετών στη Σουηδία. Μετρήσεις: Χρήση AAS και πιθανές συσχετίσεις της χρήσης AAS, συμπεριλαμβανομένων δημογραφικών δεδομένων, οικονομικής κατάστασης, φυσικής εκπαίδευσης και χρήσης ουσιών.	Προβλήματα υγείας Φύλο Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι» Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες Ψυχοκοινωνικοί	Μη αθλητές	Γενικό πληθυσμό

				συντελεστές		
(5) Diehl, K. et al.	2012	How healthy is the behaviour of young athletes? A systematic literature review and meta-analyses	Διενεργήθηκε μια συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας μέσω του PRISMA Statement για να αξιολογηθεί η συχνότητα των επικίνδυνων συμπεριφορών μεταξύ αθλητών σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα. Αναζητήθηκαν οι βάσεις δεδομένων PubMed, PsycINFO και SCA Sociological Abstracts για μελέτες παρατήρησης που δημοσιεύθηκαν στα τελευταία 20 χρόνια σχετικά με τη συχνότητα επιλεγμένων συμπεριφορών κινδύνου (κατανάλωση αλκοόλ, συμπεριφορά καπνίσματος, χρήση παράνομων ναρκωτικών, ανθυγιεινή διατροφή και ντόπινγκ) σε εφήβους αθλητές . Δύο ανεξάρτητοι κριτικοί επέλεξαν άρθρα μετά την κατάσταση PRISMA.	Προβλήματα υγείας Φύλο Συμπεριφορές υγείας Προληπτικές παρεμβάσεις	Αθλητές	Νέοι
(6) Greco, J.	2015	High School Athletics: Coaches' Opinions on Performance Enhancing Drugs	Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να προσδιοριστεί εάν υπήρχαν διαφορές μεταξύ αθλητικών γυμναστών γυμνασίου ορισμένων δημογραφικών κατηγοριών και των απόψεών τους σχετικά με την ταξινόμηση, τις δοκιμές και την τιμωρία που σχετίζεται με τη χρήση ναρκωτικών που βελτιώνει την απόδοση από αθλητές γυμνασίου. Τα φάρμακα απόδοσης είναι αναπόσπαστο κομμάτι για τον καθορισμό της ανάγκης για συνέχεια στη δοκιμή και την εκπαίδευση που βελτιώνει την απόδοση στη σχολή	Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι»	Αθλητές	Νέοι

			αθλητισμού. Πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική ερευνητική μελέτη για να προσδιοριστεί αν υπήρχε διαφορετική μεταξύ των μεταβλητών.			
(7) Vito, A. G.	2012	Adolescent steroid use: a logistic regression analysis	Αυτή η μελέτη συνέκρινε τις εγκληματολογικές θεωρίες της σχέσης από ομοτίμους και του χαμηλού αυτοέλεγχου και της επίδρασής της στη χρήση στεροειδών εφήβων. Τα δεδομένα αυτής της μελέτης προέρχονται από την έρευνα 12ης τάξης του Έντυπου Έργου Παρακολούθησης TheFuture 2009 του 2009. Ο σκοπός του Έργου Παρακολούθησης του Μέλλοντος (ΠΜΔ) είναι να κατανοήσει τις τιμές, τις συμπεριφορές και τους προσανατολισμούς του τρόπου ζωής της αμερικανικής νεολαίας. Η μελέτη διαπίστωσε ότι η σχέση από ομοτίμους, ο χαμηλός αυτοέλεγχος και το φύλο του εφήβου είναι σημαντικοί προγνωστικοί παράγοντες της χρήσης στεροειδών εφήβων.	Χαρακτηριστικά προσωπικότητας Φύλο Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι» Επίγνωση της κατάστασης Συμπεριφορές υγείας	Μη αθλητές	Έφηβοι
(8) Thorlindsson & N. Halldorsson, V.	2010	Sport, and use of anabolic androgenic steroids among Icelandic high school	Αυτή η μελέτη διερευνά τη χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών (AAS) μεταξύ ενός εθνικού αντιπροσωπευτικού δείγματος μαθητών	Φύλο Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί	Μη αθλητές	Έφηβοι

		students: a critical test of three perspectives	γυμνασίου στην Ισλανδία. Δοκιμάζουμε πολλές υποθέσεις που αντλούνται από τρεις προοπτικές. Η πρώτη προοπτική επικεντρώνεται στη χρήση του AAS ως ατομικού φαινομένου που οφείλεται στην επιθυμία επιτυχίας στον αθλητισμό. Η δεύτερη προοπτική βλέπει τη χρήση του AAS όπως διαμορφώνεται από κανόνες και αξίες που ενσωματώνονται στις κοινωνικές σχέσεις του επίσημα οργανωμένου αθλητισμού. Η τρίτη προοπτική υποδηλώνει ότι παράγοντες εκτός του αθλητισμού, οι οποίοι έχουν αποδειχθεί ότι σχετίζονται με τη χρήση άλλων ουσιών, προβλέπουν τη χρήση του AAS.	άλλου» Αντιλήψεις νέων για το ντόπινγκ Προληπτικές παρεμβάσεις		
(9) Mudrak, J. et al.	2018	Sport motivation and doping in adolescent athletes	Αν και τα φάρμακα που βελτιώνουν την απόδοση φαίνεται να είναι διαδεδομένα στα αθλήματα των εφήβων, έχει δοθεί σχετικά λίγη προσοχή στο γιατί οι έφηβοι αθλητές αποφασίζουν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα φάρμακα. Σε αυτήν τη μελέτη, εξετάζουμε το ντόπινγκ μεταξύ των εφήβων από μια προτρεπτική προοπτική και διερευνούμε πώς οι παρακινητικές μεταβλητές,	Χαρακτηριστικά προσωπικότητας	Αθλητές	Έφηβοι

			όπως οι προσανατολισμοί στόχου επίτευξης και ο αντιληπτός αυτοπροσδιορισμός των αθλητικών δραστηριοτήτων, μπορεί να σχετίζονται με ηθικές συμπεριφορές, προθέσεις ντόπινγκ και συμπεριφορά ντόπινγκ σε εφήβους που συμμετέχουν σε ανταγωνιστικά αθλήματα.			
(10) Maycock, B. R. & Howat, P.	2007	Social capital: implications from an investigation of illegal anabolic steroid networks	Πολλές μελέτες έχουν συνδέσει τις δομές του κοινωνικού κεφαλαίου με συμπεριφορές που βελτιώνουν την υγεία. Οι παράγοντες της κοινωνικής εμπιστοσύνης, της κοινωνικής συνοχής, της αίσθησης του ανήκειν, της συμμετοχής των πολιτών, της εθελοντικής δραστηριότητας, της κοινωνικής δέσμευσης και της κοινωνικής αμοιβαιότητας συνδέονται όλοι με το κοινωνικό κεφάλαιο και η ύπαρξή τους συνδέεται συχνά με κοινότητες ή περιβάλλοντα όπου η βελτίωση της υγείας είναι υψηλή.	Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι» Κοινωνικό κεφάλαιο και ντόπινγκ	Αθλητές	Γενικό πληθυσμό
(11) Nyberg, F. et al.	1999	Factors associated with adolescent use of doping agents: anabolic androgenic steroids	Ο σκοπός ήταν να εκτιμηθεί η σημασία των παραγόντων κινδύνου όπως τα κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία, οι αθλητικές δραστηριότητες, η χρήση καπνού, η κατανάλωση	Προβλήματα υγείας Φύλο Συμπεριφορές υγείας	Μη αθλητές	Έφηβοι

			αλκοόλ, η χρήση ορισμένων ψυχοτρόπων ουσιών και η βία κατά τη χρήση παραγόντων ντόπινγκ σε εφήβους.			
(12) Nilsson, S.	2004	Evaluation of a health promotion programme to prevent the misuse of androgenic anabolic steroids among Swedish adolescents	Ο στόχος αυτής της μελέτης ήταν να σχεδιάσει ένα πρόγραμμα εμφάνισης προκειμένου να αποτρέψει την κατάχρηση ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών μεταξύ των εφήβων και να αξιολογήσει την αντίληψη των εφήβων για αυτό το πρόγραμμα. Το πρόγραμμα παρέμβασης έγινε δεκτό από τους εφήβους. Η κατάχρηση ανδρογόνων αναβολικών στεροειδών είχε την τάση να μειώνεται μετά το πρόγραμμα εμφάνισης.	Προληπτικές παρεμβάσεις	Μη αθλητές	Έφηβοι
(13) Nicholls, A. R. et al.	2017	Children's First Experience of Taking Anabolic-Androgenic Steroids can Occur before Their 10th Birthday: A Systematic Review Identifying 9 Factors That Predicted Doping among Young People	Η λήψη φαρμάκων που βελτιώνουν την απόδοση (PEDs) μπορεί να προκαλέσει σοβαρές και μη αναστρέψιμες συνέπειες στην υγεία, οι οποίες μπορεί τελικά να οδηγήσουν σε πρόωρο θάνατο. Μερικοί νέοι μπορεί να λαμβάνουν PED χωρίς να κατανοήσουν πλήρως τους λόγους των ενεργειών τους ή βάσει των συμβουλών άλλων. Ο σκοπός αυτής της συστηματικής επισκόπησης ήταν να προσδιοριστούν οι κύριοι παράγοντες που	Χαρακτηριστικά προσωπικότητας Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι» Προληπτικές παρεμβάσεις	Μη αθλητές	Παιδιά και έφηβοι

			προέβλεπαν το ντόπινγκ μεταξύ των νέων.			
(14) Ohl, F. et al.	2013	The socialization of young cyclists and the culture of doping	Ο στόχος αυτού του άρθρου είναι να κατανοήσει πώς οι συγκεκριμένες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παραγόντων που εμπλέκονται στην παραγωγή της απόδοσης επηρεάζουν τη διαδικασία κοινωνικοποίησης με την οποία οι ποδηλάτες μαθαίνουν τη δουλειά τους. Συγκεκριμένα, προσπαθούμε να κατανοήσουμε πώς αυτές οι αλληλεπιδράσεις καθορίζουν την αναφερόμενη στάση απέναντι στα προϊόντα και τις μεθόδους ντόπινγκ.	Αντιλήψεις νέων για το ντόπινγκ	Αθλητές	Νέοι
(15) Diehl, k. et al.	2012	Elite Adolescent Athletes' Use of Dietary Supplements: Characteristics, Opinions, and Sources of Supply and Information	Στόχος των συγγραφέων ήταν να εξετάσουν τον επιπολασμό της (καθημερινής) χρήσης συμπληρωμάτων διατροφής (DS) μεταξύ ελίτ εφήβων αθλητών και να διαφοροποιήσουν τη χρήση από διαφορετικούς τύπους DS ανάλογα με τη λειτουργία τους. Τα δεδομένα αναλύθηκαν για συσχετίσεις μεταξύ των χρηστών αυτών των τύπων DS, κοινωνιοδημογραφικών, ειδικών για τον αθλητισμό χαρακτηριστικών και γνωμοδότησης σχετικά με την ανάγκη για DS. Επιπλέον,	Προβλήματα υγείας Επίγνωση της κατάστασης Συμπληρώματα διατροφής	Αθλητές	Έφηβοι

			εξετάστηκαν πηγές εφοδιασμού και πληροφορίες. Στο πλαίσιο της μελέτης GOAL, 1.138 γερμανοί ελίτ εφήβων αθλητών (14-18 ετών) απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με το DS. *DS: Dietary Supplements			

3.3 ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3.3.1 Πρώτο βήμα θεματικής ανάλυσης της συλλογής πληροφοριών

1. Θεματική ανάλυση
Λόγοι που συμβάλλουν στην χρήση αναβολικών στους νέους από 10 έως 18 ετών (6,8,9,11) Η εξωτερική εμφάνιση και η γρήγορη βελτίωση στις αθλητικές επιδόσεις συμβάλλουν αρκετά στο φαινόμενο ντόπινγκ. Κοινωνικές πιέσεις και προσδοκίες για βελτίωση της απόδοσης σε συνδυασμό με τον πρωταθλητισμό τείνουν στην χρήση αναβολικών.
Επίγνωση της κατάστασης (1,7,15) Το μεγαλύτερο ποσοστό νέων δεν αντιλαμβάνεται τι συνέπειες των αναβολικών και επικεντρώνονται στο βραχυπρόθεσμο όφελος. Οι πληροφορίες σχετικά με την ουσία είναι ανεπαρκείς, γεγονός στο οποίο συμβάλλουν οι θεσμοί (σχολείο, οικογένεια, αθλητικά σωματεία/οργανώσεις) και η έλλειψη πρόληψης από φορείς.
Αντιλήψεις νέων για το ντόπινγκ (1,3,8,14) Η χρήση αναβολικών στους νέους και ιδιαίτερα στους νέους αθλητές θεωρείται ένα γρήγορο μέσο επίτευξης των στόχων που θα τους φέρει άμεσα στην επιτυχία. Η κουλτούρα του ντόπινγκ έχει εγκατασταθεί στην αθλητική κοινότητα, ακόμη και στις νεαρές ηλικίες, ως κάτι φυσιολογικό και αναπόφευκτο.
Συμπεριφορές υγείας (5,7,11) Η χρήση αναβολικών επιφέρει επιπτώσεις τόσο στην σωματική τόσο και στην ψυχική υγεία των νέων. Υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στο ντόπινγκ με την χρήση αλκοόλ και παράνομων ναρκωτικών.
Ο ρόλος των «σημαντικών» άλλων στην λήψη αναβολικών ουσιών (6,7,13,14) Οι προπονητές, οι συνομήλικοι και τα κοινωνικά δίκτυα επηρεάζουν σημαντικά την χρήση αναβολικών στους νέους. Τα πρότυπα που δημιουργούνται στους νέους από αθλητικούς συλλόγους, γυμναστήρια και σχολεία επιδρούν άμεσα στην λήψη αναβολικών ουσιών. Τα πρότυπα αυτά δημιουργούν νέες αξίες και νόρμες διευκολύνοντας την αποδοχή του ντόπινγκ.
Ντόπινγκ και κοινωνικό κεφάλαιο (10) Αξίες όπως εμπιστοσύνη, αμοιβαιότητα και αλληλεγγύη συνεισφέρουν μέσω των κοινωνικών δικτύων(γυμναστήρια, προπονητές, έμποροι αναβολικών και χρήστες)

στην εξάπλωση του ντόπινγκ.

Η δημιουργία μιας υποκουλτούρας όπου προωθεί και προμηθεύει αναβολικά στους νέους καταδεικνύει την σκοτεινή πλευρά του κοινωνικού κεφαλαίου.

Ντόπινγκ και στάσεις ζωής (7,9)

Οι νέοι με υψηλό επίπεδο αυτοελέγχου έχουν λιγότερες πιθανότητες χρήση αναβολικών.

Η αποδοχή της εξαπάτησης και γενικότερα της παραβατικής συμπεριφοράς των νέων σχετίζεται σημαντικά με την χρήση αναβολικών.

Τα εγγενή κίνητρα των νέων αθλητών παίζουν σημαντικό ρόλο στην συμπεριφορά ντόπινγκ.

Συμπληρώματα διατροφής (1,15)

Οι νέοι συνδυάζουν την μυϊκή προπόνηση και ενδυνάμωση με την χρήση συμπληρωμάτων διατροφής με στόχο την αύξηση σωματικής μάζας.

Δεν έχουν επαρκή γνώση για σωστό τρόπο λήψης συμπληρωμάτων διατροφής και αγνοούν τις επιπτώσεις τους.

Τα πρότυπα που υιοθετούν οι νέοι για το ιδανικό σώμα παίζουν καθοριστικό ρόλο στην χρήση στεροειδών και συμπληρωμάτων διατροφής

Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες (3,4)

Η ύπαρξη δομών προνοίας, συστημάτων προάσπισης της υγείας, πρόληψης και εκπαίδευσης έχουν επίδραση στο φαινόμενο της χρήσης αναβολικών ουσιών.

Η σωματική άσκηση και το επίπεδο εκπαίδευσης σχετίζονται με την χρήση αναβολικών ανδρογόνων στεροειδών.

Ψυχοκοινωνικοί συντελεστές (3,4)

Οι τάσεις, τα πρότυπα αλλά και οι επιθυμίες επηρεάζουν την χρήση αναβολικών.

Οι πεποιθήσεις που έχουν τα άτομα για την αποτελεσματικότητα των ουσιών είναι βασικός παράγοντας χρήσης τους.

Προληπτικές παρεμβάσεις (5,8,12,13)

Οι στόχοι της πρόληψης οφείλουν να εκτείνονται σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο στους νέους.

Το ντόπινγκ μπορεί να μειωθεί με δραστηριότητες προώθησης της υγείας, όπως ομαδικές συζητήσεις.

Η κατάχρηση αναβολικών μεταξύ των εφήβων μπορεί να μειωθεί με προληπτικά προγράμματα που εστιάζουν στην εξωτερική εμφάνιση.

Η σωστή πληροφόρηση πάνω στο φαινόμενο ντόπινγκ κρίνεται αναγκαία στην ανάδειξη των αρνητικών συνεπειών στην υγεία των νεαρών αθλητών.

Φύλο και ντόπινγκ (7,8)

Τα αγόρια κάνουν μεγαλύτερη χρήση αναβολικών συγκριτικά με τα κορίτσια, γεγονός που συνδέεται και σε μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης κι άλλων παράνομων ουσιών.

Τα αγόρια έχουν την αντίληψη ότι η αύξηση της μυϊκής μάζας ελκύει περισσότερο τα κορίτσια.

Κοινωνικές επιστήμες και ντόπινγκ (2)

Είναι σημαντική η διεπιστημονική συνεργασία, τόσο θετικών τόσο και κοινωνικών επιστημών, στην εξήγηση ενός πολυπαραγοντικού φαινομένου όπως τα αναβολικά.

Οι θετικές επιστήμες δεν μπορούν να δώσουν πλήρη εικόνα στο φαινόμενο ντόπινγκ όπου εμπεριέχει έννοιες όπως πρότυπα, κίνητρα και αντιλήψεις.

3.3.2 Δεύτερο βήμα θεματικής ανάλυσης της συλλογής πληροφοριών

Παράγοντες που οδηγούν στην χρήση αναβολικών	Χαρακτηριστικά προσωπικότητας Τα πρότυπα, οι τάσεις και οι επιθυμίες των νέων επηρεάζουν την χρήση αναβολικών (3). Οι νέοι με χαμηλά επίπεδα αυτοελέγχου έχουν περισσότερες πιθανότητες για χρήση αναβολικών (7). Οι νέοι τείνουν σε χρήση αναβολικών όταν νιώθουν ανασφάλεια για την εξωτερική τους εμφάνιση επιδιώκοντας να ανταγωνιστούν και επιβεβαιώσουν τις προσδοκίες που δημιουργούνται από τα πρότυπα της κοινωνίας.(9). Νέοι με αυτοκτονικό ιδεασμό και επιθετική συμπεριφορά έχουν περισσότερες πιθανότητες στην χρήση αναβολικών (13). Προβλήματα υγείας Οι νέοι όπου έβλεπαν ασυμφωνία ιδανικού βάρους με το υπάρχον βάρος του κατανάλωναν σε μεγαλύτερο βαθμό συμπληρώματα διατροφής γεγονός το οποίο είχε θετική σχέση με την χρήση αναβολικών (1,15). Η χρήση ουσιών όπως αλκοόλ, ναρκωτικά και καπνό συνδέεται με την χρήση αναβολικών (4,5,11).

	Φύλο Τα αγόρια έχουν την αντίληψη ότι η αύξηση της μυϊκής μάζας ελκύει περισσότερο τα κορίτσια (8). Τα αγόρια κάνουν μεγαλύτερη χρήση και κατάχρηση αναβολικών από τα κορίτσια (7,8). Η μεγαλύτερη χρήση των αγοριών συνδέεται και με χρήση επιβλαβών ουσιών όπως ναρκωτικών, αλκοόλ και καπνού (4,5,11). Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι» Η ελλιπής ύπαρξη δομών προνοίας, συστημάτων προάσπισης της υγείας, πρόληψης και εκπαίδευσης έχει επίδραση στο φαινόμενο της χρήσης αναβολικών ουσιών (4). Οι προπονητές είναι ένας ισχυρός παράγοντας που επηρεάζει τις επιλογές των νέων αθλητών και ιδιαίτερα στην διαμόρφωση των απόψεων τους σχετικά με την χρήση αναβολικών (6). Άτομα που περιβάλλουν έναν νέο αθλητή όπως γονείς, γυμναστές, καθηγητές επηρεάζουν στην επιλογή του ντόπινγκ ως πρακτική για καλύτερη επίδοση (13). Οι νέοι που δεν προπονούνται εντός οργανωμένων αθλητικών συλλόγων αποτελεί ομάδα υψηλού κινδύνου στην χρήση αναβολικών ουσιών (8). Η επιρροή των συνομήλικων και του δικτύου που προωθεί την ουσία είναι πολύ σημαντική για την επιλογή και την συνέχιση της χρήσης αναβολικών (7,10).
Προστατευτικοί παράγοντες έναντι του ντόπινγκ	Χαρακτηριστικά προσωπικότητας Οι νέοι με υψηλά επίπεδα αυτοεκτίμησης, με άσκηση αντίστασης στις κοινωνικές πιέσεις και λιγότερες συμπεριφορές τελειομανίας είχαν αρκετά λιγότερες πιθανότητες για χρήση αναβολικών (7,13). Οι νέοι με υψηλά επίπεδα αυτοελέγχου έχουν λιγότερες πιθανότητες χρήσης αναβολικών (7). Η εστίαση στην εγγενή απόλαυση της άθλησης και την αυτόβελτίωση έχει αρνητική σχέση με την χρήση αναβολικών (9).

Φύλο

Τα κορίτσια έχουν λιγότερες πιθανότητες για χρήση αναβολικών (5,7,8,11).

Κοινωνικά δίκτυα και οι «σημαντικοί άλλοι»

Η ύπαρξη θεσμικών δομών, προγράμματα προάσπισης υγείας και κατάλληλων προληπτικών προγραμμάτων μειώνουν την χρήση αναβολικών (3,4,8,12,13).

Πρόληψη

Η παρέμβαση μέσω συζήτησης για τις συνέπειες του ντόπινγκ στους νέους τόσο σε ομαδικό επίπεδο όσο και ατομικό μειώνει τις πιθανότητες εμφάνισης του φαινομένου (8).

Οι νέοι δείχνουν ευαισθησία σε θέματα ντόπινγκ και ιδιαίτερα σε θέματα εξωτερικής εμφάνισης. Μετά από συζητήσεις και δραστηριότητες πάνω σε αυτά, έδειξαν αρκετή κατανόηση και άλλαξαν την στάση και αντίληψη τους (12).

Το κοινωνικό περιβάλλον γύρω από τον νέο αθλητή και την κοινωνική πίεση που ασκεί, μπορεί να διαχειριστεί μέσα από ψυχολογικές παρεμβάσεις και να μειώσει τον επιπολασμό του φαινομένου (13).

4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση έχει σκοπό την αποτύπωση των προστατευτικών και επιβαρυντικών παραγόντων που συσχετίζονται με την χρήση αναβολικών σε νέους ηλικίας 10-18 ετών. Η ανασκόπηση διενεργήθηκε σε 6 διεθνείς ηλεκτρονικές βάσεις και από το σύνολο των 73 ευρημάτων τελικά οι 15 πληρούσαν το σύνολο των κριτηρίων της μελέτης. Εννέα κύριοι παράγοντες οδηγούν στην χρήση Ανδρογόνων Αναβολικών Στεροειδών σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης τα οποία συνοπτικά είναι: το φύλο, η προσωπικότητα, οι συμπεριφορές υγείας – προβλήματα υγείας, οι επιρροές των σημαντικών άλλων, η κατανόηση των κινδύνων χρήσης των ουσιών, αντιλήψεις για την χρήση και τα αποτελέσματά της – κουλτούρα, η λήψη άλλων ουσιών, συμπληρωμάτων διατροφής, διαιτητικών χαπιών ή ουσιών προσαύξησης της απόδοσης, κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και προγράμματα πρόληψης. Σχετικά με την ερευνητική μας υπόθεση η επιρροή των σημαντικών άλλων, σε αθλητές και μη και η βελτίωση της εμφάνισης των εφήβων ηλικίας 10-18 ετών διαδραματίζουν σημαντικούς παράγοντες για την χρήση αναβολικών.

Αρχικός στόχος, η διερεύνηση των επιβαρυντικών παραγόντων που ωθούν τους νέους στην χρήση ουσιών ντόπινγκ. Τεκμηριώνεται ότι το ανδρικό φύλο σχετίζεται με αυξημένη χρήση αναβολικών (Vito A. G., 2012, Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Αυτό διενεργείται περισσότερο μέσα από κανονιστικά πρότυπα (Hughes M., Kroehler C., 2014) σύμφωνα με τα οποία τα αγόρια τείνουν την αύξηση της μυϊκής τους μάζας (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) με στόχο να γίνουν πιο ελκυστικά στα ματιά των κοριτσιών και να ανταποκριθούν στα ισχυρά πρότυπα της κοινωνίας περί "ανδρισμού" (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Επιπρόσθετα, ο παράγοντας του φύλου συνδέεται με τα πρότυπα (Hughes M., Kroehler C., 2014), κουλτούρας (Maycock B. R. & Howat P., 2007) αλλά και τους σημαντικούς άλλους (Nilsson S., Allebeck P., Marklund B., Baigi A & Fridlund B., 2004).

Ειδικότερα, αναλύοντας γιατί τα αγόρια αναπτύσσουν αυτή την λογική, προγράμματα εστίασαν στην αλλαγή αυτής της στάσης των αγοριών ως ζήτημα υγείας - επικοινωνίας μεταξύ των δυο φυλών (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Έτσι, ένα από τα προγράμματα πρόληψης για τα ΑΑΣ, τονίζει ότι

το ανδρικό φύλο είναι ένας από τους επιβαρυντικούς παράγοντες στην χρήση ΑΑΣ, (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) καθώς τα αγόρια επιθυμούν την βελτίωση της εμφάνισης (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999) για τον εντυπωσιασμό και προσέλκυση του αντίθετου φύλου (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Παρεμβάσεις πέτυχαν την μείωση χρήσης αναβολικών με τις κατευθυντήριες γραμμές που τόνιζαν τις τάσεις πάνω στην εξωτερική εμφάνιση, (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999) τις τάσεις (Vito A.G. 2012) και πρότυπα, (Hughes M., Kroehler C., 2014) ανάμεσα στα δυο φύλα, περιλαμβάνοντας συζητήσεις για την ανδρική συμπεριφορά και εμφάνιση, με στόχο να μειώσουν την επιθυμία για μεγαλύτερους μύες στα έφηβα αγόρια (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004).

Συνεχίζοντας η προσωπικότητα των παιδιών και εφήβων επιδρά ως παράγοντας στην χρήση ή μη παράνομων ή νόμιμων ουσιών αλλά και ειδικότερα ουσιών ντόπινγκ (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007). Η προσωπικότητα διαμορφώνεται από τα πρότυπα, (Hughes M., Kroehler C., 2014) τις τάσεις και τις επιθυμίες των νέων (Vito A.G., 2012) (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007). Υπάρχουν θεωρήσεις όπου ο παράγοντας της προσωπικότητας μελετάται ως ατομική προσέγγιση της χρήσης αναβολικών (Thorlindsson T. , & Halldorsson V., 2010). Αυτή η οπτική εστιάζει στο ότι τα άτομα ως ορθολογικά οντά πράττουν μια σκόπιμη πράξη, ενώ υπολογίζουν συστηματικά τα οφέλη και τους κινδύνους προτού λάβουν μια απόφαση (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Για τους νέους αυτό δεν θεωρείται δεδομένο (Greco J., 2015) ότι μπορούν μόνοι τους να αντιληφθούν τους κινδύνους και τις συνέπειες της χρήσης των ΑΑΣ (Thorlindsson T., Halldorsson V., 2010). Με βάση την μελέτη προσωπικότητας μέσω της ατομικής προσέγγισης, η χρήση των αναβολικών για την ενίσχυση της απόδοσης στον αθλητισμό ή η χρήση αναβολικών για βελτίωση της εμφάνισης, είναι δελεαστική, γιατί η αθλητική επιτυχία ανοίγει το δρόμο προς τη φήμη και την επιτυχία (σκόπιμη πράξη για την απόλαυση ενός οφέλους) (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Επίσης η βελτίωση της εμφάνισης για τους νέους είναι καθοριστικό μέσο προσωπικής επιτυχίας (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018) σύμφωνα με τα πρότυπα (Hughes M., Kroehler C., 2014) που ισχύουν για την εξωτερική ομορφιά στην κοινωνία (κυριαρχούσα κουλτούρα, πρότυπα, αξίες) (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T.,

T. G.W. Paulussen, 2007). Συμπερασματικά η ατομική προσέγγιση για την προσωπικότητα έγκειται στην άμεση ικανοποίηση των επιθυμιών της χρήσης ΑΑΣ (Vito A.G., 2012). Οπότε η κουλτούρα (Maycock B. R. & Howat P., 2007), τα πρότυπα (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018), οι σημαντικοί άλλοι (Nicholls A. R., et al., 2017) και οι αξίες διαμορφώνουν την προσωπικότητα των νέων (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007), δομούν λογικές για την άμεση ικανοποίηση των ατομικών επιθυμιών (Thorlindsson T., Halldorsson V., 2010) μέσω της χρήσης ΑΑΣ χωρίς οι νέοι να έχουν γνώση των αρνητικών συνεπειών των επίλογών τους. (Greco J., 2015).

Επαγωγικά, παράγοντας που επηρεάζει την προσωπικότητα του ατόμου είναι οι ανασφάλειες της εφηβικής ηλικίας (Baptiste B., & Scott R. H., 2012). Οι νέοι χρησιμοποιούν αναβολικά, όταν νιώθουν ανασφάλεια για την εξωτερική τους εμφάνιση επιδιώκοντας να ανταγωνιστούν και επιβεβαιώσουν τις προσδοκίες που δημιουργούνται από τα πρότυπα της κοινωνίας (Mudrak J., Slepicka P., Slepickov I., 2018). Πολλοί χρήστες αναφέρουν ότι επιλέγουν την χρήση αυτών των ουσιών για την βελτίωση της εξωτερικής εμφάνισης και της αυτοεκτίμησης (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011) που είναι ένας σημαντικός ψυχοκοινωνικός συντελεστής της ομαλής εφηβικής ανάπτυξης (Baptiste B., Scott R. H. 2012). Γίνεται εμφανές ότι οι επιλογές (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011), κατά συνέπεια η έκφραση της προσωπικότητας των νέων, (Maycock B. R, Howat P., 2007) είναι μεταβαλλόμενες σε σχέση με το περιβάλλον (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999) και οι επιλογές αυτές είναι απόρροια του περιβάλλοντος στο οποίο δρουν (J. Greco, 2015).

Ένας ακόμα παράγοντας είναι οι συμπεριφορές υγείας, (Maycock B. R. & Howat P., 2007) που υιοθετούν οι έφηβοι και γι' αυτό απορρίπτουν ή ξεκινούν και συνεχίζουν την χρήση αναβολικών (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Μια συμπεριφορά υγείας είναι όταν οι νέοι επιθυμούν να αλλάξουν το βάρος τους, (LaPota H.B., 2013) λόγω προτύπων ή όταν βλέπουν ασυμφωνία ιδανικού βάρους με το υπάρχον βάρος τους (LaPota H.B., 2013). Έτσι αναπτύσσουν την συμπεριφορά χρήσης συμπληρωμάτων διατροφής, (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) γεγονός το οποίο είχε αμοιβαία σχέση με την χρήση αναβολικών (LaPota H.B., 2013). Ο αθλητισμός είναι μια συμπεριφορά υγείας. Ενώ ο αθλητισμός είναι μια θετική συμπεριφορά για την υγεία (Twark C., 2018) επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας,

προκύπτουν λόγω της ενασχόλησης με τον αθλητισμό (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Ο αθλητισμός είναι μια από τις κύριες συνιστώσες που επηρεάζει την χρήση των αναβολικών ουσιών (Kindlundh A., IsacsonD., BerglundL., NybergF., 1999) στους νέους 10-18. Αυτή η διαπίστωση φέρει προβληματισμό καθώς η ενασχόληση με τον αθλητισμό φέρεται να είναι ένας από τους προστατευτικούς παράγοντες για την αντιμετώπιση χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών (Twark C., 2018). Συμπεραίνουμε λοιπόν, πως η ενασχόληση με τον αθλητισμό δεν είναι απαραίτητα ένας θετικός παράγοντας (Twark C., 2018) ή συμπεριφορά που προάγει την υγεία (Kindlundh A., IsacsonD., BerglundL., NybergF., 1999) όσον αφορά στην μελέτη του φαινομένου ΑΑΣ. Αποδεικνύεται ότι δεν είναι μια συμπεριφορά που προάγει την υγεία, όταν δεν γίνεται με υγιείς πρακτικές και με υγιή μέσα (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B, 2011). Επεξηγηματικά, παράγοντες όπως η φύση των αθλητικών δραστηριοτήτων, (π.χ. ψυχαγωγική, επαγγελματική) η ένταση της αθλητικής δραστηριότητας, ο αθλητικός συναγωνισμός σε τοπικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, προωθούν άλλου τύπου συμπεριφορές αναφορικά με την χρήση ουσιών (καπνού, αλκοόλ, μαριχουάνας, ΑΑΣ) (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Αποδεικνύεται ότι η ενασχόληση με τον αθλητισμό δηλαδή, ο συνολικός αριθμός ωρών εξάσκησης ανά εβδομάδα, η διάρκεια της αθλητικής εξάσκησης, το επίπεδο ανταγωνισμού ή προπονητική πίεση και οι προσδοκίες πρωταθλητισμού (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) (Greco J., 2015) (Mudrak J., Slepicka P., Slepickon I., 2018) τελικά, προωθούν την εφαρμογή μη υγιών πρακτικών και μέσων (χρήση ουσιών, ΑΑΣ) ώστε να επιτευχθούν οι αθλητικοί στόχοι (Greco J., 2015).

Ειδικότερα αν οι έφηβοι αθλητές έχουν αγωνία για την εικόνα του σώματός τους, επιδίδονται σε εξαντλητική άσκηση και σε αυστηρές δίαιτες κινδυνεύουν περισσότερο να ξεκινήσουν την χρήση αναβολικών ουσιών. (LaPota H.B., 2004). Υπογραμμίζεται πως οι νεαροί αθλητές που συμμετέχουν σε ιδιαίτερα απαιτητικά και ανταγωνιστικά αθλήματα, επιδεικνύουν μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης παράνομων ουσιών εντός του αθλητικού τους κύκλου (LaPota H.B., 2004). Συμπεραίνουμε ότι αθλητές των κολλεγίων έχουν μεγαλύτερο ρίσκο όσον αφορά την υιοθέτηση επικίνδυνων συμπεριφορών υγείας (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) όπως χρήση ουσιών, επειδή βρίσκονται κάτω από εξαιρετικά στρεσογόνες συνθήκες ώστε να βελτιώσει τους ίδιους, για το προπονητικό προσωπικό αλλά και για σημαντικούς άλλους στην ζωή τους (LaPota H.B., 2004).

Υπογραμμίζουμε σε αυτό το σημείο ότι οι παράγοντες που εντοπίζονται διασυνδέονται μεταξύ τους. Έτσι, τα προβλήματα υγείας (Vito A.G, 2012) (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) που αναλύονται παρικάτω διασυνδέεται με τις συμπεριφορές υγείας των νέων (Maycock B. R., & Howat P., 2007). Αρχικά οι νέοι με προβλήματα ψυχικής υγείας (Vito A.G, 2012) επιλέγουν πιο εύκολα την χρήση ουσιών ντόπινγκ (Nicholls A.R., et al, 2017). Εν παραδείγματι επιβεβαιώνεται ότι νέοι με αυτοκτονικό ιδεασμό και επιθετική συμπεριφορά έχουν περισσότερες πιθανότητες στην χρήση αναβολικών (Nicholls A.R., et al, 2017). Ορισμένα προβλήματα ψυχικής υγείας είναι οι αυξημένες διακυμάνσεις της διάθεσης και η επιθετικότητα (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Επίσης καταγράφεται ότι άλλα προβλήματα ψυχικής υγείας μπορεί εμφανιστούν με τη μορφή βίας, κατάθλιψη και ψύχωση (Vito A.G., 2012). Συμπεραίνουμε ότι αυτά προκαλούν σοβαρά ψυχολογικά και κοινωνικά προβλήματα σε άτομα αυτής της ηλικιακής ομάδας (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Τέλος στο κομμάτι των προβλημάτων ψυχικής υγείας, συμπεραίνουμε ότι αυτά έχουν κοινωνικές επιπτώσεις στους ίδιους τους χρήστες (Maycock B. R., & Howat P., 2007), στα άτομα γύρω από τους ίδιους, στο διαπροσωπικό και διαοικογενειακό περιβάλλον (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) αλλά και στην κοινότητά τους ως σύνολο (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011) Γι' αυτό εγκαλείται ότι είναι ένα μείζον ζήτημα δημοσίας υγείας, καθώς οι επιπτώσεις είναι εμφανείς σε ιατρικό (Vito A.G., 2012), ψυχολογικό, κοινωνικό (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) και κοινοτικό επίπεδο (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011).

Συνεχίζοντας, βιολογικά – ιατρικά προβλήματα υγείας είναι η ανάπτυξη διατροφικών παθολογικών διαταραχών (LaPota H.P., 2004) είτε με την χρήση ουσιών είτε με την χρήση διαιτητικών χαπιών (LaPota H.P., 2004). Η χρήση ΑΑΣ από τις ηλικίες 10-18 δημιουργεί σοβαρά προβλήματα υγείας (Vito A.G., 2012). Οι αιτίες αυτών των σωματικών προβλημάτων επηρεάζονται από στο μέγεθος χρήσης, την ηλικία του χρήστη και το είδος των στεροειδών (Vito A.G., 2012). Συμπεραίνεται από αυτό ότι η πρόωπη χρήση αυτών των ουσιών έχει αυξητικά επικίνδυνο χαρακτήρα καθώς η χρήση από παιδιά και εφήβους επηρεάζει άμεσα την βιολογική και κοινωνική ανάπτυξή τους (Baptiste B., & Scott R.H., 2012), Αναλυτικότερα, η μειωμένη παραγωγή τεστοστερόνης, μειωμένη σπερματογένεση, και ατροφία των όρχεων (Vito A.G., 2012) είναι τα πιο συχνά παρατηρούμενα προβλήματα υγείας.

Παράλληλα, οι πιο συχνές επιπτώσεις για τις γυναίκες είναι η ανδρογένεση και η υπερτροφία κλειτορίδας (Vito A.G., 2012). Επιπλέον, ξαφνική καρδιακή ανακοπή και έμφραγμα του μυοκαρδίου έχουν συνδεθεί με την χρήση αναβολικών τόσο σε γυναίκες αλλά και τόσο σε άνδρες (Vito A.G., 2012). Επιπροσθέτως, οι χρήστες στεροειδών διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο μολυσματικών ασθενειών λόγω των μη αποστειρωμένων τεχνικών ένεσης και την χρήση κοινών βελόνων (Vito A.G., 2012). Λόγω τέτοιων ανθυγιεινών πρακτικών, οι χρήστες στεροειδών έχουν περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν ιούς, λοιμώξεις όπως ο HIV και ηπατίτιδα Β και C (Vito A.G., 2012). Τα ΑΑΣ τεκμηριώνεται ότι επηρεάζουν ποικιλοτρόπως, την διάθεση μέσω των ορμονικών διαταραχών που προκαλούν, την ανάπτυξη του σώματος και του εγκεφάλου, τις διατροφικές συνήθειες (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012), ενώ επίσης η χρήση αναβολικών συσχετίζεται με χρήση και άλλων ουσιών, όπως η μαριχουάνα και το αλκοόλ, (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) που με την σειρά τους προκαλούν άλλα προβλήματα υγείας (Vito A.G., 2012). Από αυτό γίνεται κατανοητό ότι υπάρχει συννοσηρότητα χρήσης άλλων ουσιών με την χρήση ΑΑΣ (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Ολοκληρώνοντας η χρήση ΑΑΣ από τις ηλικίες 10-18 δημιουργεί προβλήματα υγείας επηρεάζοντας δυσμενώς την ποιότητα ζωής των ανδρών (Vito A. G., 2012). Συμπεραίνουμε ότι η χρήση ΑΑΣ είναι ένα μείζον θέμα δημοσίας υγείας (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) ειδικά όταν αφορά μικρές ηλικίες όπου η αναστροφή των ιατρικών αυτών επιπτώσεων από την χρήση των ουσιών είναι πολλές φορές μη αναστρέψιμη (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012).

Συνεχίζοντας οι επιρροές σημαντικών προσώπων στην ζωή των νέων επιδρούν σημαντικά στο φαινόμενο (Nicholls A.R., et al, 2017). Αρχικά συμπεραίνουμε ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ δυο παραγόντων (οι συμπεριφορές υγείας με τον παράγοντα των επιρροών – σημαντικών άλλων). Οι συμπεριφορές υγείας (Maycock B. R. & Howat P., 2007) είναι καθρέπτης προτύπων, αξίων (Hughes M.,Kroehler C., 2014) αλλά και μίμησης συμπεριφορών υγείας από σημαντικά πρόσωπα στην ζωή των νέων (Nicholls A.R., et al, 2017). Αυτοί οι σημαντικοί άλλοι που αποτελούν τα δίκτυα, μέσα στην στενή προσωπική ομάδα, τεκμηριώνεται ότι είτε επιδοκιμάζουν ή αποδοκιμάζουν αυτή την συμπεριφορά (Vito A.G., 2012). Οι έφηβοι μαθαίνουν ότι η χρήση στεροειδών είναι καλή ή κακή, από τις μαθημένες “έννοιες” (εκλογικεύσεις και στάσεις) της ομάδας - κοινότητας (Vito A.G., 2012).

Ακολούθως συμπεραίνεται ότι ένας ακόμα παράγοντας που θέτει βάσεις για την προστασία της υγείας, είναι τα μέσα πληροφόρησης (επιρροές) (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) που έχουν οι νέοι, ώστε να πληροφορούνται ορθά για το τι πραγματικά βάζει σε κίνδυνο την προσωπική τους υγεία και ποιες συμπεριφορές προωθούν την ευζωία τους γενικότερα (LaPota H.P., 2004). Ερευνητές σημειώνουν ότι η προώθηση μηνυμάτων μέσω των ΜΜΕ, για ένα μυϊκά δυνατό σώμα (LaPota H.P., 2004), πρότυπα ομορφιάς, διαφημίσεις προϊόντων (Maycock B. R. & Howat P., 2007) για γρήγορες δίαιτες αμφίβολου ποιότητας (LaPota H.P., 2004) και άλλα, δύναται να ασκούν νοσηρά πρότυπα και μη ορθές συμπεριφορές υγείας (LaPota H.P., 2004). Πιο συγκριμένα, τα ΜΜΕ διαδραματίζουν έναν εμφανώς ισχυρό ρολό (Wiefferink C.H., Detmar S. B., Coumans B., Vogels T., T. G.W. Paulussen, 2007), στην ενημέρωση των νεαρών αθλητών (Greco J., 2015), όσον αφορά συμπληρώματα διατροφής, αλλά και προώθηση προτύπων για μυώδη ή πολύ λεπτά σώματα (Hughes M., Kroehler C. 2014). Συμπεραίνουμε ότι οφείλεται να γίνουν παρεμβάσεις στο πως θα μειωθούν αυτές οι επιπτώσεις από τα ΜΜΕ (LaPota H.P., 2004).

Διαπιστώνεται επίσης ότι το φαινόμενο του ντόπινγκ σχετίζεται και με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010). Τεκμηριώνεται ότι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες επιδρούν στην χρήση των ουσιών γενικότερα (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011). Τα υψηλά επίπεδα φτώχειας, η έλλειψη πόρων της κοινότητας όπως δομών κοινωνικής φροντίδας, συστημάτων προάσπισης της υγείας, πρόληψης και εκπαίδευσης, φαίνεται να έχουν επίδραση στο φαινόμενο της χρήσης αναβολικών ουσιών (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011). Σε αυτό το σημείο υπογραμμίζεται ότι η εφηβεία, είναι μια κρίσιμη αναπτυξιακή περίοδος που δύναται να εγκυμονεί κινδύνους (Baptiste B., & Scott R.H., 2012) όταν απουσιάζουν συστήματα υποστήριξης των εφήβων (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999). Έτσι οι κοινωνικές επιλογές των εφήβων (Maycock B. R. & Howat P., 2007), όπως η επιλογή χρήσης ΑΑΣ, σχετίζονται και με τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, ειδικά όταν απουσιάζουν τα σύστημα κοινωνικής φροντίδας, όπως το σχολείο, ένα ισχυρό σύστημα υγείας με προγράμματα ενημέρωσης και προστασίας (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011) από επιβλαβείς για την υγεία συμπεριφορές. Αυτές οι ελλείψεις εντείνονται ειδικά όταν οι νέοι δεν έχουν πρόσβαση σε άλλα προστατευτικά

δίκτυα της όπως αυτό της οικογένειας (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999).

Συνδέοντας τους παράγοντες των σημαντικών άλλων (Vito A.G., 2012), των επιρροών (Nicholls A. R., et al., 2017) και των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004, Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) συμπεραίνουμε τα εξής. Οι συνοδείες (παρέες, επιρροές) αυτών των εφήβων (Nicholls A. R., et al., 2017), επηρεάζουν την πιθανή απόφαση τους να χρησιμοποιήσουν ή όχι ΑΑΣ, καθώς οι προπονητές, γονείς και φίλοι δύναται να δράσουν προληπτικά κατά των μηχανισμών απόκτησης και χρήσης των ουσιών (Nicholls A. R., et al., 2017). Συμπεραίνουμε ότι αυτή η προληπτική δράση των δικτύων (φίλοι, γονείς, προπονητές) (Greco J., 2015) μπορεί να ισχυροποιήσουν ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Δηλαδή προγράμματα και δράσεις στα σχολεία, ενίσχυση των πρωτοβάθμιων βαθμίδων υγείας (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) με γνώμονα την πρόληψη υγείας των νέων (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Συμπεραίνεται παράλληλα ότι η οργάνωση του συστήματος παιδείας και υγείας (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) με γνώμονα την ενίσχυση παροχών και δράσεων με βάση τα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια, (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011) τις αξίες και πρότυπα των νέων (Hughes M., Kroehler C., 2014) είναι σημαντικό να υπάρχουν ώστε να είναι επιτυχείς οι όποιες παρεμβάσεις (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004).

Συμπεραίνουμε ότι τα προγράμματα πρόληψης είναι ένα από τους παράγοντες ενάντια στην χρήση ΑΑΣ (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Σημειώνεται όμως κάτι ενδιαφέρον, αυτές οι προληπτικές δράσεις μη θελημένα προωθηθούν το ντόπινγκ (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Αυτό συμβαίνει όπως παρατηρούν ερευνητές όταν οι δράσεις είναι απλά επιφανειακά ενημερωτικές για τις αρνητικές συνέπειες των ουσιών ΑΑΣ (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Υπογραμμίζεται ότι χωρίς τον κατάλληλο σχεδιασμό των προγραμμάτων, η απλή ενημέρωση, χωρίς εντύπωση στους λόγους που οι νέοι επιθυμούν την χρήση αναβολικών (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) και χωρίς την αλλαγή των βάσεων προτύπων και αξιών των νέων (Thorlindsson T., Halldorsson V., 2010) τα προγράμματα φαίνεται να αποτυγχάνουν (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012). Δηλαδή η παρέμβαση σε εφήβους

είναι επιτυχής όταν εκτείνεται σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) με δραστηριότητες προώθησης της υγείας, όπως ομαδικές συζητήσεις (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Υπογραμμίζεται ότι κατάχρηση αναβολικών μεταξύ των εφήβων μπορεί να μειωθεί με προληπτικά προγράμματα που εστιάζουν στην εξωτερική εμφάνιση, (Nicholls A. R., et al., 2017) ενώ η σωστή πληροφόρηση πάνω στο φαινόμενο ντόπινγκ κρίνεται αναγκαία στην ανάδειξη των αρνητικών συνεπειών στην υγεία των νεαρών αθλητών (Vito A. G., 2012). Τεκμηριώνεται, ότι η γνώση που έχουν οι νέοι για τα ΑΑΣ δεν φαίνεται να αντικατοπτρίζεται με υγιεινές συμπεριφορές και πράξεις ελέγχου, (LaPota H.P., 2004) ενώ αυτή η γνώση αποφαίνεται να έχει ελάχιστες θετικές επιπτώσεις ως προς τον μετριασμό ανθυγιεινών συμπεριφορών (LaPota H.P., 2004). Ο χαρακτήρας των προγραμμάτων οφείλει να προωθεί ουσιαστικές αλλαγές στις αξίες και στα πρότυπα των νέων (Thorlindsson T. , & Halldorsson V., 2010).

Ολοκληρώνοντας την ανασκόπηση αλλά και την συζήτηση για το παρόν θέμα, καταλήγουμε στην σύνταξη προτάσεων για την μελλοντική έρευνα και επιτυχή παρέμβαση του φαινομένου. Θεωρείται γόνιμο η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να επικεντρωθεί στις επιπτώσεις χρήσης ΑΑΣ στις ηλικίες 10-18, στις βιολογικές αλλά και στις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις καθώς όπως έχουμε σημειώσει πρότερα τα ΑΑΣ επηρεάζουν ποικιλοτρόπως, την διάθεση μέσω των ορμονικών διαταραχών που προκαλούν, την ανάπτυξη του σώματος και του εγκεφάλου (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) ενώ παράλληλα οι ψυχοκοινωνικοί συντελεστές ή η έλλειψή τους εντείνεται, (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) ειδικά όταν οι νέοι δεν ανήκουν σε προστατευτικά κοινωνικά δίκτυα, όπως αυτό της οικογένειας (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999). Παράλληλα η μελλοντική έρευνα οφείλει να εστιάσει, πέρα από το ιατρικό – φαρμακευτικό κομμάτι της χρήσης - εξάρτησης ΑΑΣ στις νεαρές ηλικίες, στην κοινωνικοοικονομική όψη του φαινομένου, καθώς τεκμηριώνεται ότι η χρήση ΑΑΣ εντείνεται, όταν ενυπάρχουν υψηλά επίπεδα φτώχειας, οικονομικά προβλήματα, (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011) έλλειψη οικογενειακού προστατευτικού δικτύου – απουσία γονικής επιρροής (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999), ελλιπή συστήματα πρόληψης και ελλειπείς παρεμβάσεις στη δημοσία υγεία και παιδεία (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004).

Συνεχίζοντας σημαντικό θεωρείται η διερεύνηση του νομικού πλαισίου χρήσης των ΑΑΣ, όπως δηλώνεται η χρήση των συμπληρωμάτων διατροφής, διαιτητικών χαπιών, ουσιών βελτίωσης της εμφάνισης και βελτίωσης της απόδοσης εμπεριέχουν ουσίες ΑΑΣ (Greco J., 2015). Ο νομός δεν καθορίζει την ασφαλή χρήση των συμπληρωμάτων διατροφής, διαιτητικών χαπιών ή των ουσιών προσαύξησης απόδοσης που εμπεριέχουν ουσίες ΑΑΣ. Στο παρόν θέμα εκλείπει πλήρως έρευνα στην Ελλάδα, ενώ οι έρευνες και οι πληροφορίες των αρμοδίων υπηρεσιών τόσο της ΥΠΕΕ, όσο και της Αστυνομίας δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος της διακίνησης αναβολικών γίνεται μέσω κάποιων φαρμακείων, οι ιδιοκτήτες των οποίων εκμεταλλεύονται το κενό του νόμου για κέρδος («ΘΕΜΑ on line», 2008, 50.000 Νόμιμα Αναβολικά, Πρώτο Θέμα).

Οι μελλοντικές παρεμβάσεις, προγράμματα πρόληψης σε παιδιά και εφήβους, σύμφωνα με τα όσα τεκμηριώνονται στην παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση, οφείλουν να σχεδιάζονται με γνώμονα την διασύνδεση όλων των παραγόντων που αναλύθηκαν. Τεκμηριώνεται ότι τα προγράμματα πρόληψης σε θέματα ΑΑΣ, πετυχαίνουν τους σκοπούς και στόχους τους δηλαδή, την μείωση χρήσης αναβολικών, με τις κατευθυντήριες γραμμές που τόνιζαν τις τάσεις πάνω στην εξωτερική εμφάνιση (Kindlundh A., Isacson D., Lars Berglund & Nyber F., 1999), τις τάσεις και πρότυπα μεταξύ των δυο φύλων, (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) περιλαμβάνοντας συζητήσεις για την ανδρική συμπεριφορά και εμφάνιση (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004).

Στην διασύνδεση των παραγόντων που αναλύονται, καταλυτικό ρόλο διαδραματίζει η επιστήμη της Κοινωνικής Εργασίας. Οι κοινωνικοί λειτουργοί διαθέτουν τα κατάλληλα εργαλεία, ώστε να κατανοήσουν το πολυπαραγοντικό φαινόμενο της χρήσης ΑΑΣ καθώς η Κοινωνική Εργασία από πολύ νωρίς συνδέθηκε με την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στο επίπεδο του ατόμου, της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντος (Πουλόπουλος X., 2011). Αναλυτικότερα το φαινόμενο που αναλύεται χρίζει ατομικής, ομαδικής (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) και κοινοτικής (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011) προσέγγισης, ώστε να αντιμετωπιστεί ολιστικά (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) και επιτυχώς, (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004) κάτι που οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι εξοπλισμένοι να κάνουν, (Πουλόπουλος X., 2011) έχοντας την ιδιότητα να δρουν σε ατομικό επίπεδο,

(Καλλινικάκη Θ. 2011) σε ομάδες (Κατσορίδου, Χ., 2009) άλλα και με παρέμβαση στην κοινότητα (Ζαϊμάκης Γ., 2011).

Αναλυτικότερα στην αντιμετώπιση των ατομικών προβλημάτων των εφήβων, οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να παρέχουν υποστήριξη και καθοδήγηση (Κανδυλάκη Α., 2008) σε νεαρούς χρήστες παράνομων αναβολικών στεροειδών ουσιών που θέτουν τους εαυτούς τους σε κινδύνους, είτε αυτοί είναι κοινωνικού, νομικού, φυσικού ή και ψυχολογικού τύπου (Maycock B. R, Howat P., 2007). Επίσης, οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι εξοπλισμένοι με τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να εργάζονται με ομάδες (Κατσορίδου, Χ, 2009) κάτι το οποίο προτείνεται στην αντιμετώπιση του φαινομένου χρήσης ΑΑΣ. Η πρόληψη οφείλει να εκτείνεται σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο στους νέους, (Diehl K., Thiel A., Zipfel S., Mayer J., 2012) ενώ η χρήση ΑΑΣ μπορεί να μειωθεί με δραστηριότητες προώθησης της υγείας, όπως ομαδικές συζητήσεις (Sverker N., Peter A., Bertil M., Amir B., Bengt F., 2004). Τέλος οι κοινωνικοί λειτουργοί εργάζονται σε κοινοτικό επίπεδο, μέσω παρεμβάσεων στην κοινότητα, σε δήμους, και φορείς υγείας και πρόνοιας , σχεδιάζουν προγράμματα πρόληψης και χαράσσουν κοινωνική πολιτική (Ζαϊμάκης Γ., 2011). Η κοινοτική παρέμβαση είναι αυτονόητη, διότι το φαινόμενο χρήσης και εξάρτησης ΑΑΣ χρειάζεται ολιστική αντιμετώπιση καθώς σχετίζεται με τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, ειδικά όταν απουσιάζουν τα σύστημα πρόνοιας, όπως το σχολείο, ένα ισχυρό σύστημα υγείας με προγράμματα ενημέρωσης και προστασίας της δημόσιας υγείας (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011).

Με βάση τα παραπάνω η επιστήμη της Κοινωνικής Εργασίας, ως προς την εξήγηση του φαινομένου, αναγνωρίζει πως υπάρχουν πολλά διαφορετικά σύστημα και υποσυστήματα, παραγόντων, που επηρεάζουν τους νέους 10-18 ως προς την χρήση ΑΑΣ. Όπως, διαπροσωπικό και διαοικογενειακό σύστημα, (Thorlindsson T., & Halldorsson V., 2010) το σύστημα του σχολικού περιβάλλοντος (Kindlundh A., Isacson D., Berglund L., Nyberg F., 1999), το υποσύστημα φίλων των εφήβων και οι επιρροές τους (Nicholls A. R., et al., 2017). Έτσι η επιστήμη της Κοινωνικής Εργασίας, μέσω οικολογικών συστημικών θεωριών, δύναται ολιστικά να αναγνωρίσει τις ανάγκες των νέων, να αναγνωρίσει τους παράγοντες και πως αυτοί διασυνδέονται επικεντρώνοντας στη δυναμική φύση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των συστημάτων (Jack and Jack, 2000).

Η Κοινωνική Εργασία με εξαρτήσεις και χρήσης ουσιών οφείλει να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον της παράλληλα στο περιβάλλον και στις ατομικές σχέσεις των εξυπηρετούμενων όπως αρμόζει στον πυρήνα της σκέψης της Κοινωνικής Εργασίας (Barber, 2002). Η οικολογική θεωρεία προτείνει ότι οι άνθρωποι, οι υπηρεσίες ή και η κουλτούρα που εκπροσωπούν τα συστήματα, αλλάζουν αναλόγως την φύση και την αλληλεπίδραση με άλλα μέρη των συστημάτων του περιβάλλοντος (Jack and Jack, 2000). Συμπεραίνουμε ότι η χρησιμότητα αυτών των θεωριών είναι γόνιμη για την αντιμετώπιση της χρήσης ΑΑΣ στις ηλικίες 10-18 καθώς η οικολογική συστημική θεώρηση χρησιμοποιείται για να αναγνωρίσει τους κοινούς παράγοντες μεταξύ των συστημάτων που είναι σημαντικά στην παιδική – εφηβική ηλικία (Barber, 2002). Οι συνδέσεις μεταξύ κοινωνικοοικονομικών παραγόντων, όπως η φτώχεια (Anders H., Kajsa M., Camilla W., Mats B., 2011), η υγεία (Maycock B. R. & Howat P., 2007) και οι κοινωνικές επιρροές, (Nicholls A.R., et al., 2017) κοινωνικές αποκλίσεις και δομικές ανισότητες στο οικογενειακό σύστημα και στην λειτουργία της κοινότητας αναλύονται μέχρι έναν βαθμό, αξιοποιώντας πηγες από ευρύ φάσμα ερευνητικών κλάδων (Barber, 2002). Τέλος η οικολογική συστημική θεωρεία παρέχει τα κατάλληλα εργαλεία σε κοινωνικούς λειτουργούς ώστε να καταγράφουν, να εντοπίζουν και να αναπτύσσουν τους προστατευτικούς παράγοντες άτυπων και τυπικών κοινωνικών δομών (Barber, 2002).

Ολοκληρώνοντας, συμπεραίνουμε ότι η οικολογική θεώρηση ταιριάζει στους παράγοντες που αναλύσαμε και μέσω των διαφορετικών τροπών παρέμβασης του κοινωνικού λειτουργού, (ατομικά, ομαδικά, κοινοτικά) (Καλλινικάκη Θ., 2011) δύναται να επιδράσει υποστηρικτικά στην αντιμετώπιση χρήσης και εξάρτησης από ΑΑΣ στις εφηβικές ηλικίες. Τέλος το φαινόμενο χρήσης ΑΑΣ είναι πολυπαραγοντικό, η διεπιστημονική ανασκόπηση του φαινομένου για την επίλυσή του είναι επιτακτική, προτείνεται η συνεργασία των επιστημονικών κλάδων μεταξύ τους για την ολιστική κατανόηση και επίλυση του φαινομένου (Christiansen A.V., Gleavesb J., 2014).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ (ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ):

Barber, B. K. (2002), Intrusive Parenting: How Psychological Control Affects Children and Adolescents, *American Psychological Association*, 15, 309.

Barbot, B., & Hunter, S. R. (2012), *Developmental changes in adolescence and risks for delinquency*. In E. L. Grigorenko (Ed.), *Handbook of juvenile forensic psychology and psychiatry*, 11-34, Springer Science + Business Media.

Christiansen, V. & Gleaves, J. (2013), What do the humanities (really) know about doping? Questions, answers and cross-disciplinary strategies, *Performance Enhancement & Health*, 2, 216-225.

Diehl, K. et al., (2012), How Healthy is the Behavior of Young Athletes? A Systematic Literature Review and Meta-Analyses, *Journal of Sports Science & Medicine*, 11(2), 201-220.

Diehl, K. et al., (2012), Elite Adolescent Athletes' Use of Dietary Supplements: Characteristics, Opinions, and Sources of Supply and Information, *International Journal of Sport Nutrition & Exercise Metabolism*, 22(3), 165-174.

Greco, J. (2015), High School Athletics: Coaches' Opinions on Performance Enhancing Drugs, (Ανέκδοτη διδακτορική διατριβή), College of Saint Mary, Omaha, NE, USA.

Hakansson, A. et al., (2012), Anabolic Androgenic Steroids in the General Population: User Characteristics and Associations with Substance Use, *European Addiction Research*, 18, 83-90.

Higgins, G. et al., (2007), Sports fan binge drinking: An examination using low self-control and peer association, *Sociological Spectrum*, 27(4), 389-404.

Jack, G. (2000), Ecological influences on parenting and child development, *The British Journal of Social Work*, 30(6), 703-720.

Kindlundh, A. et al., (1999), Factors associated with adolescent use of doping agents: anabolic-androgenic steroids, *Addiction*, 94(4), 543-553.

Lapota, H. B. (2013), Eating Pathology, Supplement Use, and Nutrition Knowledge in Collegiate Athletes, (Ανέκδοτη διδακτορική διατριβή), University of Nevada, Las Vegas, USA.

Maycock, B. R. & Howat P. (2007), Social capital: implications from an investigation of illegal anabolic steroid networks, *Health Education Research*, 22(6), 854-863.

Mudrak, J. et al., (2018), Sport motivation and doping in adolescent athletes, *PLoS ONE*, 13(10).

Nilsson, S. et al., (2004,) Evaluation of a Health Promotion Programme to Prevent the Misuse of Androgenic Anabolic Steroids Among Swedish Adolescents, *Health Promotion International*, 19(1), 61-67.

Nicholls, A. et al., (2017), Personality traits and performance enhancing drugs: The Dark Triad and doping attitudes among competitive athletes, *Personality and Individual Differences*, 112.

Ohl, F. et al., (2013), The socialization of young cyclists and the culture of doping, *International Review for the Sociology of Sport*, 50(7), 865-882.

Pedersen, W. & Wichstrøm, L. (2001), Adolescents, Doping Agents, and Drug Use: A Community Study, *Journal of Drug Issues*, 31(2).

Thorlindsson, T. & Halldorsson V., (2010), Sport, and Use of Anabolic Androgenic Steroids Among Icelandic High School Students: A Critical Test of Three Perspectives, *Substance Abuse Treatment Prevention and Policy*, 5(32).

Vito, A. G. (2012), ADOLESCENT STEROID USE: A LOGISTIC REGRESSION ANALYSIS, (Published by ProQuest: Louisville), University of Louisville, Kentucky, USA.

Wiefferink, C. H. et al., (2008), Social Psychological Determinants of the Use of Performance-Enhancing Drugs by Gym Users, *Health Education Research*, 23(1), 70-80.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΑ):

Πατελάρη, Ε. και Μπροκαλάκη, Η. (2010), Μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης και μετα-ανάλυσης, *ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ*, 49(2).

ΒΙΒΛΙΑ (ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ):

Hughes, M. & Kroehler C. J. (2014), *ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ- ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (ΝΕΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ)*, ΑΘΗΝΑ: ΚΡΙΤΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΑ):

Ζαϊμάκης, Γ. (2011) *ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ- ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΠΙΚΟΤΗΤΑ*, ΑΘΗΝΑ: ΠΛΕΘΡΟΝ

Καλλινικάκη, Θ. (2012) *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ*, ΑΘΗΝΑ: ΤΟΠΟΣ

Κανδυλάκη, Α. (2008) *Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ- ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ*, ΑΘΗΝΑ: ΤΟΠΟΣ

Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, Χ. (2009) *ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΜΑΔΕΣ- ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ*, ΑΘΗΝΑ: ΕΛΛΗΝ

Πουλόπουλος, Χ. (2011) *ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ-ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ*, ΑΘΗΝΑ: ΤΟΠΟΣ

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ:

ANTI-DOPING RULE VIOLATIONS (ADRVIS) REPORT, (2017)
<http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/anti-doping/>

World Anti-Doping Agency's (WADA): <https://www.wada-ama.org/>

The World Anti-Doping Code, (2020), Prohibited List, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_2020_english_prohibited_list_0.pdf

Ε.Σ.Κ.Α.Ν: <http://www.0069.syzefxis.gov.gr/>

Council of Europe, (2020), The Anti-Doping Convention: an instrument of international co-operation, <https://www.coe.int/en/web/sport/anti-doping-convention>

C. Twark, (2018). Can exercise help conquer addiction?
<https://www.health.harvard.edu/blog/can-exercise-help-conquer-addiction-2018122615641>

World Anti-Doping Code, (2015) <https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-2015-world-anti-doping-code.pdf>